

iulie 2022, nr. 3

Revista Educativ Napocensis

revistă
electronică de
educație

este un proiect. SC CLUSIDAV DOCS SRL

email: napocensisedu@gmail.com

napocensisedu.com

ISSN- 2821-5435

ISSN-L 2821-5435

Colectivul de redacție:

prof. Nadia Torge

prof. Iulia Davis

Editor: Alexandru Sechei

**AUTORII ÎȘI ASUMĂ ÎNTREAGA RESPONSABILITATE PENTRU
ORIGINALITATEA MATERIALELOR PROPUSE**

CLUJ-NAPOCA

2022

LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI INTERNAȚIONAL MULTIDISCIPLINAR

**„Importanța creativității pedagogice în contextul
sistemului educațional contemporan” - iulie 2022**

EDIȚIA A II-A

IMPORTANȚA INTELIGENȚEI EMOȚIONALE ÎN ACTIVITĂȚILE SPORTIVE

După opinia teoreticianului Dragnea, educația fizică este un sistem de instrumente care acționează asupra individului, favorizând ameliorarea condiției fizice, psihice și integrarea socială. (Dragnea, A.,1999)

Activitățile sportive influențează atât dezvoltarea fizică armonioasă și personalitatea, cât și integrarea în societate. Este important să încurajăm elevii să execute exerciții fizice pentru dezvoltarea lor fizică , dar și a încrederii în sine, a ambiției și perseverenței.

Educația fizică alături de celelalte activități motrice fundamentale din domeniu, face parte integrată din măsurile privind dezvoltarea fizică armonioasă și menținerea unei stări optime de sănătate pentru toate categoriile de populație.(Grosu , E., 2001)

Nu este obligatoriu ca elevul să practice un sport de performanță. Pentru început se poate face plimbare cu bicicleta în aer liber sau cu rolele. Activitățile sportive ne ajută să ne controlăm frustrările, să învățăm multe lucruri cu privire la viața de zi cu zi, să ne autocontrolăm.

Pe drumul nostru personal sau profesional este foarte importantă motivația și perseverența. Pentru a atinge scopurile noastre trebuie fim atenți și să ne „batem” pentru a atinge obiectivele noastre.

Emoțiile pozitive care apar la atingerea unor obiective ne ajută la îmbunătățirea personalității.

Nu în ultimul rând, trebuie să ne aducem aminte de empatie și de spiritul sportiv. Empatia ne ajută să devenim mai buni, să ne punem în pielea celuilalt, să înțelegem situația mai bine.

În viziunea lui Cârstea este binecunoscut faptul că, ființa umană reprezintă un „mecanism complex”, care are ca mod de manifestare două laturi distincte, latura fizică și cea psihică, care acționează în comun, ca un tot unitar, cu dominante și manifestări variate în funcție de vârstă și natura activității desfășurate.(Cârstea ,Gh., 1999)

După Pléh educația bazată pe inteligența emoțională pornește de la faptul că totalitatea acțiunilor noastre ne permite să creăm un echilibru mai sănătos în școală și în relațiile cu elevii.

Acțiunile noastre trebuie să pună accent pe importanța sentimentelor și să ne ajută să ne ținem sub control emoțiile, în loc să acționăm impulsiv sau să ne lăsăm copleșiți de sentimente. Elevii care sunt aprobați și încurajați, care sunt motivați pentru activitatea școlară vor avea mai mult succes decât cei care sunt criticați, neglijați, aceștia din urmă fiind candidați la eșec. (Pléh,Cs.,2004).

În opinia lui Bagdy pentru unii copii, viața este dură și nesigură; pentru alții, este plină de tensiune. În ambele cazuri, a-și pierde controlul poate însemna pierderea unor drepturi, pierderea unor activități extrașcolare sau de îndrumare. Copii au nevoie de un mediu pozitiv, care le oferă numeroase oportunități. (Bagdy, 1994.)

Educația bazată pe inteligența emoțională pornește de la faptul că totalitatea acțiunilor noastre ne permite să creăm un echilibru mai sănătos în relațiile cu copii prin accentuarea importanței sentimentelor și prin controlul emoțiilor.

Capacitatea de a recunoaște și de a face față emoțiilor duce la performanțe mai mari la școală, în muncă și în relațiile interumane.

Este important să dezvoltăm inteligența emoțională în cadrul activităților sportive și a vieții pentru că valorile umane sunt cele mai importante.

Bibliografie:

Bagdy, E., Tello, J. (1994). *Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában*. Budapest: Tankönyv kiadó.

Cârstea G. (1999). *Educație fizică. Fundamente teoretice și metodice*. București: Casa de ed. Petru Maior.

Dragnea, A., Bota, A. (1999). *Teoria activităților motrice*. București: Ed. Didactică și Pedagogică.

Grosu, E. (2001). *Învățarea motorie și performanța în sport*. Cluj-Napoca : Ed.GMI.

Pléh, Cs., Boross, O. (2004). *Bevezetes a pszichologiaba*. Budapest: Osiris.

IMPORTANȚA CREATIVITĂȚII PEDAGOGICE ÎN CONTEXTUL SISTEMULUI EDUCAȚIONAL CONTEMPORAN

Aș porni de la cuvintele „inginerului social american Jacque Fresco, care vorbind despre creativitate, spunea următoarele: „Creativitatea înseamnă a lua elemente cunoscute și a le asambla în moduri unice. Cât de adevărate și utile sunt cuvintele lui, mai ales când , vorbim despre creativitatea pedagogică în contextul sistemului educațional actual, de secol XXI.”

Creativitatea pedagogică scoate în evidență **Pedagogul** sau **Educatorul**, mai bine spus, capacitățile necesare prin care acesta contribuie la realizarea unor obiective prin intermediul cărora sistemul de educație devine mai bun, mai eficient, pentru că elevul devine mai creativ.

Am putea să ne gândim la creativitatea pedagogică, utilizând fără rezerve cuvântul „*inventivitate*”. Pedagogul inventiv face față cu brio provocărilor sau situațiilor diferite apărute în cadrul orei, acolo unde nevoia de adaptare este cea mai solicitată. Cu atât mai mult, cu cât raportul dintre pedagog și elev trebuie să țină seama de obiectivele pedagogice stabilite aflate într-un permanent context educațional în schimbare. Aici, deseori, întâlnim nu numai creativitatea pedagogului, dar și creativitatea elevului sau creativitatea întregii clase.

Creativitatea pedagogică, poate fi indentificată ca un proces, ce se manifestă prin diferite etape, prin care lecția sau ora devine mai atractivă. La început, pedagogul își stabilește ca obiectiv canalizarea elevului spre o țintă constructivă, făcându-l pe acesta din urmă, să se concentreze asupra subiectului discutat. Urmează, mai apoi, prezentarea beneficiilor acestui subiect, terminând cu etapa de finalizare a procesului creator, atunci când sunt prezentate sub forma unor simboluri, caracteristicile domeniului/subiectului studiat.

Apariția în contextul educațional actual a unor probleme complexe necesită apariția și a unor rezolvări inedite de ce nu originale bazate pe un stil pe care noi l-am putea defini ca un stil dezvoltat și inovator.

De fiecare dată când pedagogul intervine într-un mod util, acesta săvârșește un proces creativ. Aici apar două situații într-o strânsă legătură de cauzalitate: apariția unui model de formare a creativității și existența unei învățări creative, de ce nu, a unei gândiri creative.

Pedagogul se implică creator în planul cultural educațional urmărind și alte câteva obiective specifice cum ar fi stimularea gândirii creative în fața unor situații complexe

îmbunătățirea personalității creatoare dezvoltarea unor atitudini pro-creative cum ar fi: tehnicile de comunicare, de cercetare sau de analiză, foarte utile pentru dezvoltarea creativității.

Pedagogul sec XXI trebuie să fie înzestrat cu o dorință de adaptabilitate și de autodepășire constantă. În acest sens, formarea cadrelor didactice din punctul de vedere al creativității pedagogice, trebuie să țină seama de capacitatea lor de adaptare la proiectul școlar, printr-un curriculum educațional care să atingă atât componenta școlară, cât și cea extrașcolară.

Pedagogul trebuie să stăpânească arta rezolvării unor situații complexe prin deschiderea către inovarea procesului de învățământ, folosind cunoștințe aplicative în rezolvarea unor astfel de situații. În acest sens, pedagogul poate invoca pe lângă un discurs potrivit și o gamă largă de material, cum sunt cursurile tematice, bibliografiile, modulele acestea din urmă reflectă modul inovativ al pedagogului, care își pune amprenta la deja bogata cantitate de informație filtrată și livrată creativ beneficiarului și în final elevului.

Validarea creativității pedagogice ține cont de două aspect majore: unul este generat de factorul originalității, iar cel de-al doilea, vorbește despre importanța sau relevanța acesteia în plan educațional și social.

În loc de concluzie, am ales tot un citat la fel de sugestiv ce aparține romancierului britanic Arthur Hoestler care spunea așa: „Creativitatea (și cea pedagogică,am putea scrie noi) este un proces de învățare aparte la care elevul și profesorul sunt una și aceeași persoană.”

La urma urmei în asta constă importanța creativității în general, și cea a creativității pedagogice, în mod special și particular.

ROLUL ACTIVITĂȚILOR ARTISTICO-PLASTICE ÎN STIMULAREA CREATIVITĂȚII LA PREȘCOLARI

Motto:

„Mai artist decât copilul cred că nu e niciun artist în lume Să ai inimă să-l simți și minte să pricepi” -I. Nisipeanu

Creativitatea înseamnă îndrăzneală, tot ceea ce este nou este incert și neconformist. Pentru a se putea avânta în necunoscut, copilul trebuie să dispună de acea libertate interioară, de acel sentiment de siguranță, provenite din lumea sa înconjurătoare. Copilul preșcolar este prin natura sa un creativ datorită imensei sale curiozități, a freamătului permanent pentru a cunoaște tot ceea ce se petrece în jurul său. În perioada preșcolară imaginația se exprimă viu prin tot ceea ce face copilul la grădiniță la toate activitățile.

Margaret Lowenfeld este de părere că, nu este „niciodată prea devreme pentru a începe educarea creativității copiilor”, cu alte cuvinte, activitatea creativă a copilului nu ar trebui să fie îngrădită de nici un fel de interdicții, limitări sau critici. Lowenfeld este de părere că “primii pași spre creativitate sunt făcuți atunci când îndemnăm un copil să miroase o floare, să observe un pom în toate amănuntele sale, să mângâie blana unei pisici. Copilul trebuie să fie îndrumat să-și folosească ochii, nu numai pentru a vedea, dar și pentru a privi; urechile, nu numai pentru a auzi, dar și pentru a asculta cu atenție; mâinile nu numai pentru a apuca obiectele, ci și pentru a le pipăi și a simți”

Preșcolaritatea reprezintă vârsta la care este imperios necesar stimularea potențialului creativ al copilului, neidentificat sau neexprimat prin cunoașterea și stimularea aptitudinilor, prin mobilizarea resurselor latente prin susținerea manifestărilor printr-o motivație intrinsecă. Activitatea didactică trebuie înțeleasă ca un act de creație nu ca un șir de operații șablon, de rutină. Educatoarea trebuie să dispună de capacitatea de înțelegere a copiilor, să trăiască împreună sentimente puternice, să creeze situații care să îmbogățească mintea copilului cu anumite reprezentări și obișnuințe, să-și transforme ocupația într-o frumoasă minune. Creativitatea, spre deosebire de inteligență, este la copil un fenomen universal. Nu există preșcolar care să nu deseneze, să nu fabuleze

Activitățile artistico-plastice sunt modalități eficiente de stimulare a actului creator al preșcolarilor prin toate formele sale de organizare. Ca modalitate artistică de exprimare, desenul reprezintă pentru copii cu totul altceva decât pentru adulți. Aceasta nu înseamnă ca desenele copiilor nu sunt o expresie a realității, în desen, copilul se identifică cu propria experiență. Copilul se joacă cu creioanele pe hârtie chiar de la vârstele la care nu știe să țină nici creionul, nici hârtia. Pictura le permite copiilor, asemeni desenului, să redea mișcarea de nuanțe și culoare. Copiii îndrăgesc aceste activități, lucrează cu plăcere.

Mai mult decât alte activități, activitățile artistico-plastice constituie cadrul cel mai generos de activare și stimulare a potențialului creativ al preșcolarilor. Formele plastice, culorile, sunt mijloacele de exprimare și exteriorizare a dorințelor, așteptărilor. Rolul adultului în activitățile artistico-plastice este de a încuraja și de a sensibiliza copilul față de frumos.

Cadrul didactic exersează și descoperă predispozițiile artistice ale copiilor: simțul culorii și simțul formei. În cadrul activităților artistico-plastice, preșcolarilor li se dezvoltă atenția, spiritul de observație, imaginația. În urma analizei unei lucrări a unui preșcolar, poți descoperi foarte multe lucruri despre acesta, și anume: felul lui de a fi, tipul de personalitate, caracterul acestuia, gândurile sale ascunse redată inconștient în desen.

Cadrul didactic îl va instrumenta pe copil cu principalele elemente de limbaj plastic și îl va stimula să le reproducă prin elemente plastice: punctul plastic, static sau dinamic; forma spontană; culori supuse operațiilor de amestecare, contraste; linia.

Elementele de limbaj plastic vor fi îmbinate cu cele de tehnică: dactilo-pictură; tehnica ștampilării; tehnica tamponării; tehnica pieptenelui; tehnica decolorării, etc.

În dactilo-pictură cadrul didactic dă libertatea preșcolarilor să-și aleagă tema, apoi sunt îndrumați să-și aleagă materialul preferat. Prin contactul mâinii direct cu hârtia, copiii încep încă de la grupa mică să știe cum să-și dozeze efortul la apăsare. Folosind această tehnică, mâna copilului capătă o mare flexibilitate. Toate aceste conținuturi sunt interiorizate și mai târziu aplicate în alte acte creative.

Responsabilă pentru stimularea creativității este strategia didactică ce pune accent pe antrenarea autentică a copilului. Dintre metodele bazate pe acțiune, jocul ocupă un rol primordial. Copilul se joacă cu creionul încă de la o vârstă fragedă, când nu știe încă să țină creionul în mână. Activitățile din grădiniță oferă copiilor posibilitatea de a-și verifica talentele și interesele pentru un anumit domeniu.

De asemenea, un rol important în stimularea creativității preșcolarului îl ocupă și amenajarea spațiului sălii de grupă. În sălile de grupă principalele centre de interes ce pot fi deschise fie toate, doar anumite centre, în funcție de nivelul de vârstă al copiilor și de tema

abordată sunt: Centrul Construcții, Centrul Știință, Centrul Biblioteca, Centrul Artă, Centrul Joc de Rol, Centrul Nisip și Apă..

În concluzie ,întreaga paletă de activități desfășurate în cadrul procesului instructiv-educativ din grădiniță, cu precădere cele din Domeniul Estetic și Creativ, sub atenta îndrumare și măiestrie a educatoarei, contribuie în mod deosebit la cultivarea capacității creative a copiilor, dându-le posibilitatea să perceapă frumosul din artă, natură și societate și să-l redea într-o manieră originală, îmbogățindu-și orizontul de cunoaștere. Grădinița susține creșterea fizică, emoțională și intelectuală a copilului și deschide calea pentru o tranziție de succes în ciclul de învățământ următor. Dar nu în ultimul rând, grădinița este locul unde copilul trebuie încurajat să scoată la lumină toate resursele imaginative și creative.

Bibliografie :

1. Bocoș, Mușata, Catalano, Horațiu, (2008). *Pedagogia învățământului preșcolar și școlar*, Cluj-Napoca.
2. Cojocariu, Mihaela, (2008). *Educație pentru schimbare și creativitate*, EDP, București.
3. Roco, Mihaela, (2004). *Creativitate și inteligență emoțională*, Polirom, Iași.
4. Roșca, Al. (1981). *Metodologia activităților artistico-plastice*, București

CREATIVITATEA ȘI STIMULAREA CREATIVITĂȚII

Educația și învățarea din secolul XXI necesită în mod discutabil regândite. Sălile noastre de clasă oglindesc în mod repetat cele din epoca comunistă, iar educația poate fi privită ca „tradițională” și „plictisitoare”, motivația și implicarea elevilor fiind adesea o problemă (Hamari, 2015; Lynch, 2016). Acest lucru nu educă și nu pregătește copiii noștri pentru acest secol. Pentru a contribui de succes la o societate și o economie din secolul în care trăim, copiii ar trebui încurajați să își asume riscuri în ceea ce privește învățarea lor, să provoace limitele convenționale, să se implice în mod critic cu lumea din jurul lor, să rezolve probleme, să dezvolte reziliența, să fie inovatori și imaginativi, să facă greșeli și să aibă libertatea de a se exprima. Atunci când într-o manieră inedită o problemă este rezolvată, descoperim o nouă utilitate a unui obiect sau ne lăsăm purtați ideativ într-o lume nemaîntâlnită, de atâtea ori este implicată într-un anumit grad creativitatea, important este să depășim limitele rutinei și să ne bucurăm de un dram de noutate.

Creativitatea vizează abilitatea de rezolvare a problemelor într-un mod original, competent și adaptativ. Pentru maximizarea potențialului creativ în școală este necesar să înțelegem natura procesului creativ pentru că reprezintă una din cele mai mari provocări ale vieții, și, implicit atrage după sine cele mai mari recompense. Recompensarea comportamentului creativ poate facilita apariția unor comportamente originale și în alte sarcini decât cele pentru care a fost antrenată o persoană. Pentru a fi creativ trebuie să fim necritici, liberi, spontani, alături analitici, depunând un efort susținut de căutare a unor soluții inedite.

Teoriile mai noi fac apel la neuroștiință și atunci învățarea este văzută dintr-o perspectivă neuronală. Teoria învățării pentru era digitală pune accent pe învățarea conectivistă reprezentată prin procesul de creare a conexiunilor și de dezvoltare a rețelelor. Teoria conectivismului presupune aspectul important al învățării ”a ști unde”, iar tehnologia joacă un rol important în procesul de învățare. Exemple și aplicații despre conectivism: softare, blog-uri, învățarea digitală.

La clasă avem în vedere pe baza învățării experiențiale pe lângă stilurile de învățare ale lui Wolf și Kolb să la nivel de prelucrare a informației și stilul divergent (brainstormingul) în care folosim creativitatea și producția creativă cerând elevilor o sarcină de a veni cu cât mai

multe idei cu privire la modul de soluționare a unei situații problematice. Punctul forte al acestui stil sunt abilitățile imaginative și generatoare de idei: exemplu la copii de 3-5 ani - jocul în manieră sociodramatică. Gândirea divergentă condiționează găsirea căilor spre soluții. În momentul în care petrec mai mult timp în compania unei informații sau a unei probleme, încercând să descopere diverse moduri de a explica, de a aborda, în mintea elevilor semnificațiile problemei respective cresc.

În învățarea bazată pe joc (GBL) întregul proces de învățare are un caracter experiențial și incluziv., elevii devenind tot mai implicați pentru a-și forma noi deprinderi de lucru pe care le pot transforma apoi în situații de viață reală. Având în vedere acest lucru, profesorii trebuie încurajați să folosească gamification ca mijloc pedagogic pentru a-și angaja elevii în mod creativ. Gamificarea este utilizarea elementelor de joc în contexte non-jocuri (Deterding et al, 2011). Gamification își propune să inspire și să motiveze prin încorporarea dinamicii, mecanicii și esteticii tipice ale jocurilor video pentru a dezvolta competența de învățare, de progres și de rezolvare a problemelor (Kapp, 2012). Gamificarea le permite elevilor să învețe folosind proiectarea jocurilor video și învățarea bazată pe joc, fără a fi nevoie să folosească un joc video în sine (Kingsley & Grabner-Hagen, 2015). Acest lucru poate fi realizat prin permiterea utilizării recompenselor, insinelor, competiției, clasamentelor, nivelurilor, misterului, caracterizării, narațiunii, explorare, curiozitate, surpriză, provocare și entuziasm. Gamificarea le permite profesorilor să contextualizeze învățarea folosind pedagogia pe care elevii lor o vor găsi accesibilă și captivantă dezvoltând aptitudinile fundamentale pentru acest secol.

Pentru a putea fi pregătiți profesorii trebuie să nu își întrerupă formarea continuă în primul rând ei trebuind să își dezvolte creativitatea, asumarea de riscuri și criticitatea pentru a putea permite ca gândirea elevilor noștri să fie provocată. Cursurile noastre de formare a profesorilor trebuie, de asemenea, să reflecte contextele de învățare și abordările pedagogice care vor spori creativitatea și implicarea în clasă și, prin urmare, vor sprijini expertiza de care au nevoie tinerii noștri pentru a se conecta cu succes la viitor.

Bibliografie:

1. Hamari, J. (2015). *Jocurile provocatoare îi ajută pe elevi să învețe*. Rețeaua de cercetare în domeniul gamification.
2. Kapp, K. (2012). *Lucificarea învățării și instruirii: metode și strategii bazate pe joc pentru formare și educație*. Wiley.

3. Kingsley, T. și Grabner-Hagen, M. (2015). *Încercarea de a integra cunoștințele de conținut, alfabetizarea și învățarea secolului 21*, Journal of Adolescent & Adult Literacy. 59(1). 51-61.

4. Lynch, M. (2016). *Gamificarea poate revigora predarea și învățarea: o introducere*”

Sharritt, M. (2008). *Forme de învățare în jocul video colaborativ. Cercetare și practică în învățarea îmbunătățită prin tehnologie*. 3(2). 97-138.

CREATIVITATEA PEDAGOGICĂ A EDUCATOAREI

Pentru a se adapta noilor condiții de viață, copiii de astăzi trebuie să fie creativi, iar creativitatea la preșcolari se poate stimula prin multiple căi și mijloace.

Copilul se naște cu capacitatea de a învăța, dar șansa supraviețuirii, a umanizării și socializării lui, depinde de contactul cu adultul, de mediul educațional. Tot ceea ce poate realiza o ființă umană, depinde de învățare, exercițiu, muncă și creație.

Grădinița devine primul mediu organizat de maximă valorificare a resurselor multiple ale copiilor, de stimulare a acestora. Copilul este prin natura sa un spirit creativ, datorită curiozității sale nemărginite, a freamătului permanent pentru a cunoaște ceea ce se petrece în jurul său.

Preșcolaritatea este apreciată tot mai mult, ca fiind vârsta care cuprinde cea mai importantă experiență educațională din viața unei persoane, pe parcursul ei înregistrându-se ritmurile cele mai pregnante în dezvoltarea personalității umane și una din cele mai semnificative achiziții cu ecou evident pentru etapele ulterioare ale dezvoltării sale. De aceea, nu putem face abstracție de una dintre dimensiunile esențiale pentru întreaga dezvoltare și afirmare a personalității – *creativitatea*.

Fomarea și dezvoltarea potențialului creativ al copilului, depinde în mare măsură de creativitatea pedagogică de care dă dovadă educatorul în activitatea pe care o desfășoară cu puiul de om. Aceasta se referă atât la prelucrarea programei școlare și adaptarea conținuturilor științifice la vârsta copilului prin îmbinarea cu măiestrie a metodelor, mijloacelor și procedeelelor, a formelor de organizare, cât și la crearea unor relații armonioase cu copiii și părinții lor, dar și prin asigurarea unui mediu educațional adecvat care să răspundă necesităților lor. Datorită faptului că activitățile integrate lasă mai multă libertate de exprimare și acțiune copiilor, educatoarea reușește să descopere latura pozitivă esențială a fiecărui copil, pentru ca prin aceasta să dezvolte ulterior alte calități și să canalizeze aspectele pozitive ale personalității în devenire a copilului

Ambianța în care copilul își trăiește direct experiența de viață trebuie să pregătească un climat socio-afectiv, punând preșcolarul în fața mai multor posibilități dintre care el trebuie să aleagă, să decidă ceea ce i se potrivește. Criteriul principal care stă la baza amenajării unei săli

de grupă este spiritul critic al copilului. Acesta trebuie să exploreze posibilitatea rămânerii în sală pentru mai mult timp, precum și a revenirii în spațiul educațional. Ochiul critic al copilului vede, explorează, analizează și interpretează încă din primele secunde spațiul în care urmează să fie primit și își exprimă acordul sau dezacordul de a intra în sală prin intenția de a face sau nu primii pași. Pe lângă o educatoare prietenoasă, zâmbitoare și primitoare, existența altor copii cu care se poate interacționa, precum și prezența pentru un anumit timp a părinților în sală, face posibilă dorința copiilor de a rămâne la grădiniță. Însă toate aceste lucruri nu sunt de ajuns dacă preșcolarul nu găsește o sală amenajată pe placul său, adică în concordanță cu particularitățile vârstei sale.

Organizată pe zone, centre de interes, centre de activitate sau arii de stimulare (așa cum au fost denumite în timp și în funcție de specificul grupei), sala de grupă devine un cadru adecvat situațiilor de învățare. Prin felul în care este amenajată, ea oferă copilului ocazia să se simtă bine în intimitatea lui, stimulându-i interesul și invitându-l la învățare prin descoperire și explorare. Sala de grupă îi vorbește copilului prin ceea ce îi oferă ca posibilitate de acțiune și experiență.

Noul curriculum structurează experiențele copilului pe domenii experiențiale. Astfel, având în vedere setul de interese și aspirații ale copilului, nevoile acestuia, sala de grupă poate fi delimitată în mai multe centre de activitate/interes: Bibliotecă, Știință, Arte, Construcții, Joc de rol, Nisip și apă.

Prin joc și învățare, copilul are nenumărate ocazii să combine, să recombine imagini ale obiectelor și fenomenelor cu care a interacționat, chiar și în absența lor, pe baza percepțiilor anterioare, în felul acesta el construindu-și o realitate a lui. De exemplu, după ce audiază o poveste, își reconstituie mental momentele subiectului; se joacă cu creionul pe o hârtie și creează un tablou unic, chiar dacă numai el îl descifrează; manipulând plastilina realizează lucruri inedite, din cuburi așezate fără un plan anume, obține construcții interesante. Astfel, putem afirma că viața interioară a copilului la vârsta preșcolară, este foarte bogată, și, pe lângă capacitatea de a se juca și de a învăța, el poate crea.

Imaginația este cea care îl călăuzește pe copil în actul de creație, la această vârstă având loc o reală explozie a imaginației, ba chiar, după cum spun unii psihologi, atinge punctul culminant al evoluției ei. Pe de altă parte, creațiile copiilor pot fi puse pe seama unei gândiri insuficient formate, și poate mai puțin pe seama imaginației. Construcțiile inedite ale preșcolarilor sunt, de multe ori rezultatul necunoașterii îndeajuns a relațiilor dintre obiecte și fenomene.

În preșcolaritate evoluează mult imaginația reproductivă, dar și capacitatea copilului de a integra în real, posibilul. De aceea, încep să le fie frică de vrăjitoare și balauri, de fantome și spiriduși, întrucât le cred reale.

Creativitatea la vârsta preșcolară este susținută și de deprinderi, priceperi și capacități de figurare, redare. Astfel pentru a desena, preșcolarul trebuie să știe să țină creionul, să sprijine foaia să nu alunece, să-și coordoneze mișcările mâinii pentru a trasa, căci fără aceste deprinderi subordonate desenului, reprezentarea unui obiect cu ajutorul instrumentului de scris, nu va fi posibilă, la fiecare nivel de vârstă preșcolară existând diferențe, particularități specifice artei creatoare.

Actul cretor al copilului preșcolar este puternic influențat de afectivitate, și aceasta se observă din modul de utilizare a culorilor în realizarea desenelor, din expresivitatea cu care interpretează anumite roluri într-o dramatizare, de exemplu.

Activitatea copilului preșcolar este o îmbinare măiastră a jocului cu învățarea și creația.

Bibliografie:

MATEI, N.C., *Educarea capacităților creatoare în procesul de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1992

PRET- *Noi repere ale educației timpurii în grădiniță*
Pedagogia preșcolară, Editura Aramis 2001

Didactica preșcolară, Editura Integral, București 1998

prof. Bîte Felicia,
Grădinița cu Program Prelungit nr. 25, Oradea

IMPORTANȚA UTILIZĂRII PROIECTELOR ÎN GRADINIȚĂ ÎN VEDEREA DEZVOLTĂRII CREATIVITĂȚII LA PREȘCOLARI

Schimbarea în activitatea didactică desfășurată în grădinița de copii, implică aplicarea de metode, tehnici și procedee moderne ce contribuie la eficientizarea învățării.

Metodele constituie instrumente de prim rang în mâna educatorului, reprezentând calea eficientă de organizare și conducere a învățării, un mod comun de a proceda care reunește într-un tot familiar eforturile cadrului didactic și ale copiilor.

Învățarea prin cooperare reprezintă modul de organizare a activității didactice pe grupuri mici, astfel încât lucrând împreună copiii își maximizează atât propria învățare, cât și pe a celorlalți copii, este calea folosită de educatoare pentru a-i sprijini pe copii să descopere viața, natura, lumea, lucrurile, știința. Învățarea prin metoda proiectului este un model de instruire care implică copiii în investigarea unor probleme captivante. Proiectele care oferă mai multe oportunități de învățare pot fi semnificativ diferite de ceea ce privește aria tematică sau scopul și pot fi aplicate la clase diferite și la mai multe niveluri de studiu.

Metoda proiectelor este o strategie didactică bazată pe interese, necesitate și posibilități de dezvoltare. Ea presupune lucrul în echipă, interacțiunea directă, dar și brainstorming-ul, care devin mijloace de bază ale procesului educativ. Prin metoda proiectului se lasă copilului mai multă libertate de exprimare și acțiune și se oferă ocazii reale de a lua decizii și de a-și asuma responsabilități. Toate acestea duc, implicit, la crearea unei motivații puternice și la o implicare deopotrivă eficientă și afectivă a copiilor. Simplul fapt că sunt consultați în alegerea temelor și se ține cont de părerea lor îi face pe copii să aibă mai multă încredere în forțele proprii.

O temă este o idee, dar și o posibilitate de a-i ajuta pe copii să învețe prin acțiune practică, cu finalitate reală, în care copii îmbină acțiunile de culegere a informațiilor cu cele de participare la o altă, concretă, aplicativă pe o temă.

Elaborarea proiectelor tematice ne impune o largă varietate a resurselor de informare, dar și un dialog cu copiii în care, ascultându-i, punându-le întrebări despre ceea ce știu sau ar dori să știe, descoperim ce îi interesează și putem să organizăm conținuturile într-un plan logic de învățare.

Importantă în derularea acestei metode a proiectelor este implicarea mai mare a părinților în activitatea propriilor copii („persoane - resursă”), ducând la o mai bună cunoaștere a activității din grădiniță, dar și la cunoșterea mai profundă, mai realistă a copiilor lor, consolidându-se punțile afective și de comunicare între aceștia.

Lucrul pe baza proiectelor tematice are un caracter interdisciplinar și permite abordarea subiectelor propuse din mai multe unghiuri, dezvoltând multilateral personalitatea în curs de formare a copiilor și creativitatea. Aceștia, implicați cognitiv, volitiv și mai ales afectiv în proiectele tematice, descoperă norme ce duc la o mai bună comunicare, la înțelegere, cooperare, respect și acceptarea celuilalt, altfel spus, își dezvoltă competențe personale și sociale.

Copiii descoperă cum se învață creativ, eficient și inteligent (cum să achiziționeze un număr mare de cunoștințe într-o perioadă scurtă de timp și cu efort redus), dezvoltându-și competențe de acțiune, practice. În urma derulării proiectelor tematice, a existat o mai bună comunicare între copii, care au devenit mai încrezători în forțele proprii și care au simțit interesul, afecțiunea și aprecierea părinților în legătură cu activitatea lor la grădiniță.

În același timp, trebuie menționate reacțiile pozitive și implicarea familiilor copiilor în derularea acestor proiecte, căci de unul singur nu poți desfășura această metodă, munca în echipă este cea care dă roade.

În fiecare an derulez cu succes proiecte la grupă, dintre care aș vrea să amintesc că proiectul „Cu ce călătorim?” a avut un impact mare asupra copiilor, dar și al părinților care au adus reviste auto, machete, cărți și jetoane cu diferite mărci de mașini, enciclopedii complexe ale mijloacelor de transport din cele mai vechi timpuri până azi. Alții au decupat împreună cu copiii și au făcut albume. Împreună am vizitat depoul de tramvaie din oraș, am mers în vizită la atelier auto, magazin de piese auto, vulcanizare, spălătorie auto, activități care le-au trezit clar interesul și plăcerea copilașilor.

„Pădurea - aurul verde” a fost un alt proiect de care copiii s-au arătat a fi interesați. Părinții m-au sprijinit în procurarea diferitelor imagini, enciclopedii, revistelor și diverselor imagini și informații de pe internet. Am reușit să colectăm o cantitate mare de hârtie pentru reciclare, familiile copiilor s-au mobilizat foarte bine și i-au ajutat pe copii să adune cantități cât mai mari pentru a salva pădurea. Evaluarea proiectului a constat într-o excursie pe care am organizat-o la o pădure din apropierea orașului. După ce am observat caracteristicile și frumusețile pădurii, ne-am bucurat de aerul curat pe care pădurea ni-l oferă și am realizat o serie de jocuri și activități recreative.

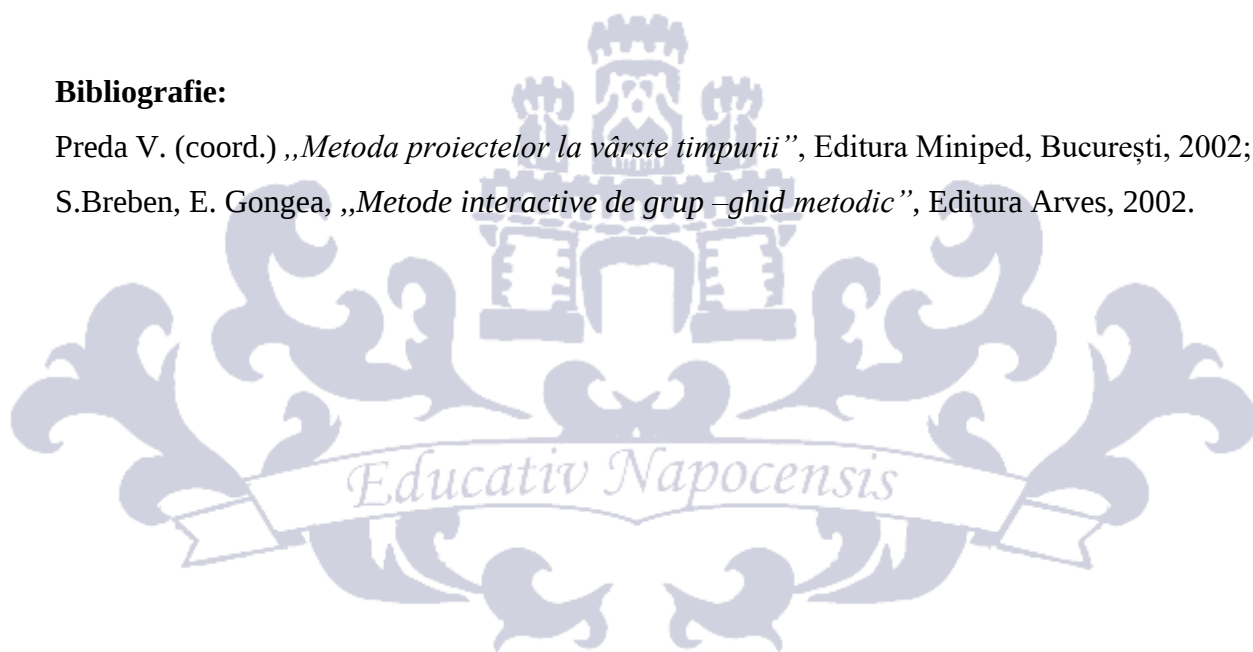
Nu doar proiectele menționate mai sus, ci și altele precum: „Animalele domestice, „Dințișorul”, „Căările ruginii ale toamnei”, „Mărțișorul” etc. sunt proiecte prin intermediul

căroră copii și-au îmbunătățit cunoștințele și au realizat acest lucru în mare parte datorită faptului că au activat și s-au dovedit dornici de acumulare de noi cunoștințe și de potolirea setei de cunoaștere.

Pot afirma că metoda proiectelor tematice este una dintre cele mai eficiente metode atât pentru copii, cât și pentru educatoare, chiar dacă implică un studiu individual susținut, o pregătire meticuloasă și serioasă în privința documentării, o multitudine de materiale didactice, o imensă muncă de căutare a modalităților celor mai potrivite în stabilirea inventarului de activități. Satisfacțiile sunt pe măsura efortului depus, căci ce poate fi mai mare prilej de mulțumire pentru educatoare decât bucuria de a-și vedea încheiat colectivul grupei, de a-i înțelege mai bine pe preșcolari prin prisma relațiilor lor cu părinții, de a constata că activitatea grupei a devenit mai interesantă și mai stimulativă.

Bibliografie:

Preda V. (coord.) *„Metoda proiectelor la vârste timpurii”*, Editura Miniped, București, 2002;
S.Breben, E. Gongea, *„Metode interactive de grup –ghid metodic”*, Editura Arves, 2002.

MODELE DE BUNE PRACTICI PRIVIND UTILIZAREA TIC ÎN LECȚIILE DE ȘTIINȚE ÎN VEDEREA ASIGURĂRII INTEGRĂRII SOCIO – PROFESIONALE A ABSOLVENȚILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SPECIAL PROFESIONAL

Informatica, matematica, fizica, chimia și biologia se întrepătrund, se suprapun, se sprijină reciproc. Conceptele de interdisciplinaritate și multidisciplinaritate devin reale, palpabile în cadrul orelor de științe.

Utilizarea computerului, la ora actuală, nu mai este o modă, este o necesitate. Accesarea oricărui loc de muncă presupune capacitatea de a căuta pe internet, de a completa formulare online, de a primi și răspunde la e-mail-uri etc.

Ora de TIC stă la baza formării deprinderilor de utilizare a computerului. Elevii înțeleg importanța formării la nivel de caracter și paragraf, ca parte integrantă a formării unui document, astfel, ei devin capabili să redacteze un CV, o scrisoare de intenție etc. Aceste cunoștințe sunt utilizate apoi atât pentru integrarea socială cât și pentru cea profesională. Abilitățile de lucru cu calculatorul și folosirea internetului sunt utile și în cadrul celorlalte ore de științe, care folosesc aplicații online.

În cele ce urmează voi împărtăși câteva dintre activitățile desfășurate în diferite ore de științe, utilizând computerul ca mijloc didactic, cercetarea și rezolvarea de probleme ca metode didactice. Aceste ore au ca scop nu doar dobândirea unor cunoștințe aplicabile în viața de zi cu zi ci și formarea unor deprinderi de utilizare a computerului ca mijloc de cercetare.

Tema pe care am abordat-o multidisciplinar în acest an școlar este energia. În cadrul acestor ore elevii sunt puși în situația de a selecta informații, de a realiza distincția dintre informații relevante/irelevante, subiective/obiective în scopul asimilării de cunoștințe despre energie și optimizarea consumului ei. Ei utilizează TIC în culegerea informațiilor și a datelor, prelucreează rezultatele obținute din investigații, formulează concluzii și utilizează terminologia specifică fizicii, matematicii, chimiei, biologiei, în diferite situații de comunicare.

În cadrul orei de fizică folosindu-ne de ajutorul computerului, am discutat despre optimizarea consumului de energie. Această temă – și abordarea ei folosind cunoștințele dobândite la TIC – este de mare interes nu doar ca și cultură generală ci și ca integrare a

elevului în societate: consumator de energie, plătitor de energie consumată. Elevii împărțiți pe grupe sunt îndrumați să determine măsuri de reducere a energiei pentru diferite categorii de consumatori. În timpul lecției elevii calculează amprenta personală de CO₂ și identifică modalități de reducere a emisiilor folosind www.generatiaverde.ro/co2/ iar pentru a afla cum se poate economisi păstrând confortul dar plătind mai puțin aplicația http://gasnaturalfenosa.md/flash_calc/ro/index.html.

Profesorul sintetizează împreună cu elevii importanța și impactul asupra vieții a unui comportament responsabil. Propune spre rezolvare, ca piesa în portofoliul de evaluare, următoarea problemă:

„Cunoscând puterile electrice ale aparatelor electrocasnice din locuința ta (vezi tabelul).

- a. Calculează puterea electrică totală consumată atunci când toate aparatele din locuința ta sunt în stare de funcționare.
- b. Apreciază consumul de energie electrică din locuința ta, luând în considerare intervalele medii de timp în care aparatele funcționează zilnic.
- c. Știind că 1 kWh costă ... lei (vezi factura electrică), calculează prețul energiei electrice consumate într-o lună.
- d. Determina soluții de economisire a energiei în familia ta și calculează și economia financiară pe un an.”

Ora de biologie a propus abordarea necesarului de energie pentru organism. Elevii învață, folosind două aplicații: www.calculator-calorii.ro și www.calorii.oneden.com să calculeze necesarul de calorii și aportul de calorii adus de diferite alimente. Aceste cunoștințe le permit adoptarea unui stil de viață sănătos. Utilizarea celor două aplicații facilitează calcularea necesarului de calorii, altfel procedeul fiind prea complex pentru elevii cu CES. Elevii calculează necesarul de calorii pentru cazul în care desfășoară o activitate fizică intensă sau sedentară, compară rezultatele și primesc ca sarcină de lucru pentru portofoliu determinarea kaloriilor obținute timp de o zi ținând cont de alimentele consumate și activitatea fizică desfășurată în ziua respectivă. Lecția utilizează nu doar cunoștințe dobândite la TIC ci și noțiuni de fizică, chimie și matematică.

Orele de matematică abordează o problematică „spinoasă” pentru elevi Lecția cu tema *Reprezentarea grafică a datelor statistice* dezvoltă abilitățile elevilor de a interpreta datele statistice și de a opera cu acestea. Vizualizarea diagramelor și graficelor pe calculator face această problemă mai ușoară și mai atractivă. Utilizarea aplicației Graph sau Geogebra permite elevilor să analizeze comparativ mai ușor, folosind vizualizarea graficelor, diferite tipuri de funcții și proprietățile acestora. Prelucrarea în Excel a rezultatelor obținute din investigațiile de

la orele de fizică și biologie amintite anterior, realizarea diagramelor, interpretarea graficelor devine mult mai accesibilă utilizând calculatorul.

În cazul elevilor cu CES cu care lucrez la clasă, noțiunile de matematică sunt foarte greu de înțeles. Utilizarea acestor aplicații are rolul de a face ora mai dinamică, de a transforma cunoștințele aride de matematică în ceva vizibil, ușor de înțeles. Un alt beneficiu este însăși folosirea calculatorului, fiecare aplicație utilizată apropiind și mai mult elevii de acesta.

Pentru ca acest tip de ore să poată fi realizate este imperios necesară o foarte bună colaborare între profesorii din catedra de științe. astfel se asigură transferul de cunoștințe de la o materie la alta, cunoștințele nemaifiind doar ceva ce trebuie memorat și apoi uitat ci instrumente folosibile pe tot parcursul vieții, în viața particulară sau la locul de muncă.

De la energia necesară organismului, la cea consumată pentru desfășurarea unor activități, de la calcule simple la funcții, computerul rămâne constanta ce dezvăluie necunoscutele.

prof. Căciulă Anca Lavinia
Grădiniță Specială „Sfânta Elena”, Pitești

IMPORTANȚA CREATIVITĂȚII ÎN EDUCAȚIE

Creativitatea reprezintă procesul prin care ia naștere, este creată sau zămislită o lucrare sau o acțiune.

Aceasta are un rol deosebit de important în procesul culturii și civilizației, iar școala contemporană este una din componentele ce fac posibil acest proces, prin via preocupare pentru educarea creativității.

Creativitatea se regăsește în fiecare individ, încă de la fazele preșcolare, însă aceasta trebuie descoperită și valorificată. Pentru valorificarea creativității unui individ, instituțiile de învățământ joacă un rol extrem de important, acestea reprezentând instrumentul prin care creativitatea este șlefuită și pusă în valoare corect.

Atunci când încă de la nivelul preșcolar, copilului îi este identificată creativitatea, acesta trebuie stimulat în a-și expune ideile. Astfel, trebuie încurajat în a-și întări încrederea în sine, în ceea ce constă expunerea creativității. Educatorul trebuie să se adapteze la ideile copilului, fără să încerce să structureze ideile acestuia, dacă acestea nu se potrivesc cu cele ale adulților.

Strategia didactică are o deosebită importanță în ceea ce constă potențialul creativ al prescolarului, prin urmare ea va trebui să vizeze:

- Stimularea creativității copilului
- Declanșarea motivației pozitive și afective
- Asigurarea unui climat educațional dezinhibat ,amenajat pe centre
- Jocuri și metode pedagogice active

Deoarece potențialul creativ există în fiecare copil, încă de la nivelul preșcolar, mediul socio-educational joacă un rol foarte important în dezvoltarea acestuia, iar cadrele didactice și părinții sunt responsabili direcți în ceea ce constă stimularea creativității prescolarului.

Familia este primul factor dar și unul dintre cei mai importanți, în identificarea creativității copilului. Încă de la vârste fragede, familia poate descoperi potențialul micuțului, prin jocurile libere sau activitățile diverse desfășurate împreună cu acesta. Sarcina familiei pe mai departe, este de a informa unitatea școlară din care face parte copilul, în legătură cu

desfășurarea activităților realizate acasă, din care reiese potențialul creativ al acestuia. Astfel, realizându-se o comunicare eficientă între unitatea școlară și familie, ambii factori vor putea lucra în valorificarea creativității lui. Familia, prin sprijin și implicare activă, poate susține procesul dezvoltării potențialului creativ al copilului, iar unitatea școlară, prin modelarea corectă a creativității acestuia.

Școală este factorul principal care prin intermediul activităților bine structurate și planificate, cum ar fi activitățile plastice, activitățile muzicale, jocurile, ajută copilul să-și exprime emoțiile, gândurile, sentimentele.

Un bun exemplu al unei activități din cadrul planificărilor școlare, sunt activitățile artistico-plastice, ce constituie un mijloc de exprimare a vieții copilului, a achizițiilor sale intelectuale și afective, astfel prin intermediul acestora copilul își exprimă nevoia de afișare a propriilor trăiri, nevoia de redare a unei imagini într-un mod artistic sau nevoia povestirii în imagini.

În concluzie, cultivarea creativității în mintea și sufletul copiilor este o necesitate și se impune din ce în ce mai mult într-o societate în plină mișcare.

Bibliografie

- Bocoș, Mușata, Catalano, Horațiu - *Pedagogia învățământului preșcolar și școlar*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2008
- Bontaș, Ioan, *Tratat de pedagogie*, București, Editura Bic All, 2007
- Cojocariu, Venera – Mihaela - *Educație pentru schimbare și creativitate*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2008
- Dănescu, Elena - *Stimularea creativității la vârsta preșcolară*, Pitești, Editura Paralela 45, 2009
- Roco, Mihaela - *Creativitate și inteligență emoțională*, Iași, Polirom, 2004

CREATIVITATEA ȘI MANAGEMENTUL COMUNICĂRII ÎN PROCESUL SOCIO-EDUCAȚIONAL AL ELEVILOR

În ultimii ani înțelegem tot mai mult că adaptarea la schimbare și depășirea tendințelor, uneori existente, de rezistență la schimbare, nu se pot realiza fără o comunicare optimă.

Perspectivile din care poate fi diagnosticată comunicarea au fost, sunt și probabil vor fi foarte diverse; de aceea, în primul capitol am prezentat modalitățile succesive de explicare a procesului de comunicare, utilizând repere epistemologice pentru a susține diferențierea performanțelor explicative ale acestora și pentru a justifica opțiunea pentru modelul procesual-organic de interpretare a comunicării.

Modelul procesual-organic, interpretarea-cadru pentru care am optat, realizează distincția, în interiorul comunicării publice, între comunicarea cetățenească (realizată în interiorul socio-organizării integratoare) și comunicarea profesională (relațiile informaționale ce se stabilesc între oameni în interiorul organizațiilor), repere definitorii pentru studierea comunicării specifice procesului socio-educational al elevilor.

Comunicarea specifică acestui proces nu se realizează, însă, la fel în orice condiții; de aceea, există diferențieri impuse de contextul și situația în care se comunică, unde pot fi identificate principalele dificultăți generatoare de crize în comunicare.

În partea a doua a lucrării am acordat atenție surselor ce stau la baza multor dificultăți de comunicare didactică, atât în contextul, cât și în situațiile de comunicare, ce împiedică atingerea obiectivelor didactice propuse în procesul de învățământ.

Teoria procesual-organică, modelul cadru, face posibilă construirea unor explicații performante despre procesul de gestionare a comunicării pentru că tratează, implicit, omul ca un procesor de informații. Astfel, am realizat distincția între gestionarea empirică și cea științifică a comunicării, prezentând argumente pentru gestionarea științifică, care constituie soluția optimizării comunicării în procesul socio-educational, deoarece presupune o activitate rațională, sistematică, susținută prin capacitatea și competența în comunicare a personalului didactic.

Consider că tema aleasă pentru cercetare prezintă un interes deosebit, iar în urma cercetării se pot evidenția aspecte relevante ale modalităților de optimizare a comunicării în procesul socio-educational.

Lipsa standardelor, a unor bareme stricte de evaluare, face foarte dificilă aprecierea comunicării didactice; însă unele incompatibilități semnalate între gradul de însușire al obiectivelor didactice și cerințele viitoare au drept cauze, pe lângă cele ce țin de organizarea sistemului de învățământ și dificultățile generatoare de crize în comunicarea didactică specifică procesului educațional. Se impune astfel identificarea acestor cauze și soluționarea sau eliminarea lor.

Pe parcursul lucrării am constatat că surse ale dificultăților de comunicare didactică apar atât în contextul cât și în situațiile de comunicare specifice procesului socio-educational al elevilor, drept consecințe ale limitelor și particularităților procesorilor sociali de informații. Deoarece în contextul comunicării este dificil să intervenim, am accentuat analiza optimizării comunicării în situațiile specifice, respectiv în modalitățile în care participanții la procesul educațional procesează informațiile. În condițiile în care interlocutorii nu beneficiază de interpretări satisfăcătoare ale procesualității sociale și ale sunt inevitabile incompatibilitățile între capacitățile lor de a întreține relații informaționale. În astfel de situații comunicarea didactică nu este funcțională și trebuie optimizată.

Modelul procesual-organic asimilează conceptul de gestionare a comunicării, ca o condiție necesară optimizării. Dacă luăm în considerare implicarea interpretorilor în relațiile informaționale dintre participanții la procesul educațional, se pot întreprinde analize suficient de nuanțate ale situațiilor în care se comunică încât informațiile obținute să facă posibile elaborări de strategii de gestionare a comunicării realmente benefice, performante. Aceste strategii nu pot fi satisfăcătoare dacă nu cuprind acțiuni constructive corelate atât în contextele, cât și în situațiile comunicării didactice.

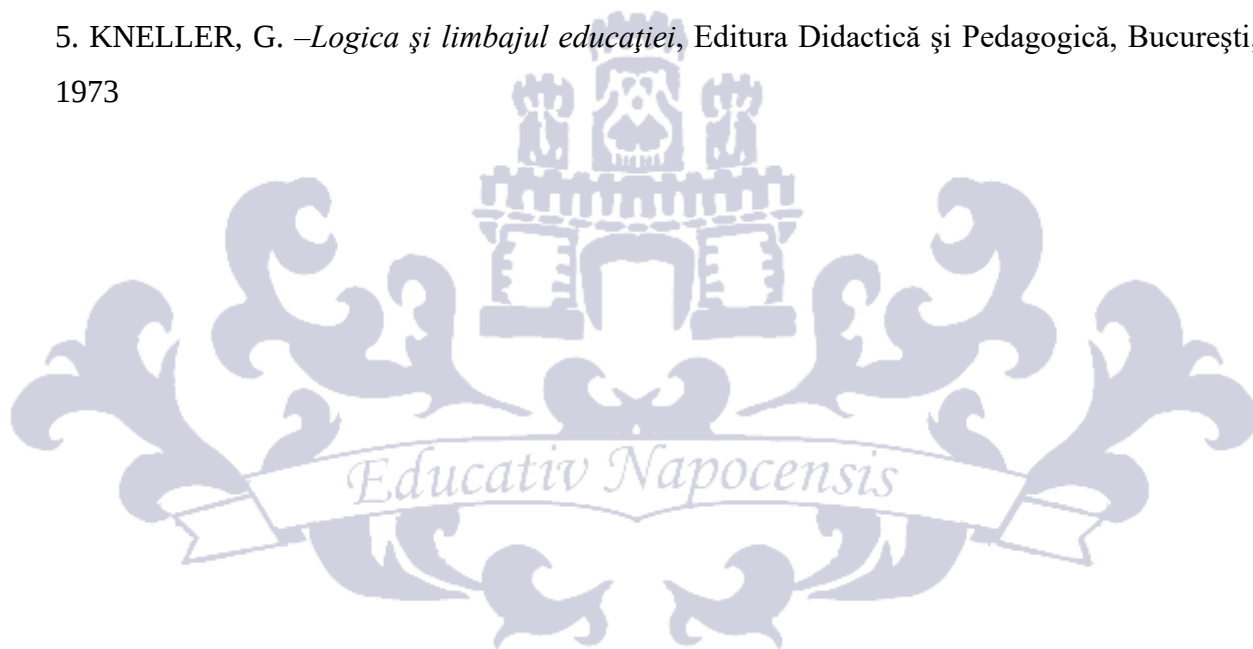
Facem distincții, astfel, între posibilitățile de gestionare a comunicării didactice empirice și științifice, optând pentru cea științifică deoarece practica educațională organizată și desfășurată după construcții empirice atestă lipsa eficienței raportată la finalitatea dezirabilă din posibilitatea dezvoltării capacității umane de procesare a informațiilor.

Propun să se evite comunicarea empirică încă existentă în mediul educațional pentru că se ajunge la o plafonare socio-culturală a elevilor și foarte ușor la abateri disciplinare, se depășesc cu greu situațiile ce apar în condiții de stres și recomand ca în procesul socio-educational al elevilor, în special în contextul școlar, să se realizeze o gestionare științifică a comunicării didactice aducând următoarele argumente:

- generează și întreține o comunicare didactică optimă;
- are o contribuție esențială la îndeplinirea obiectivelor didactice;
- întreține discernământul social în condiții diferite;
- menține responsabilitățile elevilor în procesul socio-educational;
- oferă autoritate și credibilitate personalului educativ.

Bibliografie

- 1.** - *Dicționar de pedagogie*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979
2. BONTAȘ, I. –*Pedagogie*, Editura ALL, București, 1994
3. CUCOȘ, C. –*Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 1996
4. JINGA, I. –*Educația în perspectiva unei noi calități*, ESE, București, 1987
5. KNELLER, G. –*Logica și limbajul educației*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973

prof. Cornea Alina Robertina
Școala Gimnazială „Radu Stanian”, Ploiești

CREATIVITATEA PROFESORULUI DE LECTURĂ

Profesorul de literatură, transformat, mai degrabă, în profesor de lectură, are azi, mai mult ca oricând, misiunea dificilă de a-i determina pe elevi să se apropie de textele literare, abandonând temporar tărâmul captivant al internetului. În acest miraj al platformelor de socializare și al multiplelor aplicații, devenite inamici cronofagi, copiii abandonează ușor lectura suplimentară. Ca atare, profesorului îi rămâne o singură unealtă: creativitatea în identificarea celor mai eficiente metode de a-l determina pe elev să înceapă să citească și, mai ales, să înțeleagă de ce trebuie să-și dezvolte această nevoie.

Conform Mihaelei Roco, „Creativitatea nu înseamnă doar receptarea și consumul de nou, ci în primul rând crearea noului” (2001, p. 11). Cu alte cuvinte, la întrebarea „De ce trebuie să citesc?”, profesorul nu va formula aceleași răspunsuri: „Te ajută să te exprimi mai ușor”, „Poți rezolva exercițiul de asociere a unui text la prima vedere cu o lectură suplimentară, plecând de la o valoare morală sau culturală comună, din structura evaluării naționale”, „Află lucruri care te pot ajuta”. „Devii mai creativ”, ci va găsi, de fiecare dată, argumente cât mai incitante pentru generațiile actuale. De pildă, la recomandarea lecturii „Bătrânul și marea” de Ernest Hemingway, pot fi aduse justificări precum: scriitorul a fost pasionat de pescuit, iar acest lucru poate fi observat și în roman, deci pentru un elev care are această preocupare s-ar putea să fie un motiv de lectură; personajul principal este de origine cubaneză (li se poate vorbi despre Cuba, despre José Martí, despre Che Guevara, despre Havana etc. și astfel se mai câștigă un geografic sau un istoric); Hemingway a primit în dar o pisică cu șase pernute (pot fi atrași iubitorii de feline) etc. Din punctul meu de vedere, se poate face trecerea spre lectură, având aceste discuții preliminare. De aceea, mi se pare foarte important să cunoști aspecte interesante din viața scriitorului, pe care să le expui, deschizând curiozitatea viitorilor cititori.

Într-un inventar al devizelor omului creativ, Mihaela Roco declară: „Făcând mereu aceleași lucruri și în același fel, devenim din ce în ce mai plictisiți și mai plictisitori” (2001, p. 244). Afirmația ar trebui să nu însoțească atitudinea profesorului care alege să-și construiască ora invariabil în același mod, cerându-le copiilor să se adapteze cerințelor fără să le fie un model de creativitate. Nu le mai poți pretinde să parcurgă o listă de lecturi, de cele mai multe ori agreate de tine, fără să realizezi o verificare a ceea ce au citit. Fișele clasice de lectură

trebuie adaptate la felul lor de a gândi și la plăcerea de a lucra. Rezumarea conținutului nu este singura formă de verificare. În plus, pentru romanele stufoase nu este o alegere inspirată. Tendința copiilor este de a abandona un astfel de exercițiu. Pot fi create cerințe de felul: „Identificați, în ordine cronologică, ideile principale dintr-un capitol sau dintr-un număr de cel puțin 50 de pagini”, „Prezentați, pe scurt, o întâmplare din carte despre care veți vorbi mult timp”, „Numiți personajul principal și statutul său social” (ocupație, familie, mediul în care trăiește), „Completați enunțurile: Alte personaje importante ale cărții sunt... Ele rămân în memoria cititorului prin...”, „Transcrieți un pasaj în care apare portretul fizic al personajului principal și numiți trăsăturile sale, în 3-4 enunțuri”, „Desenați o piramidă și completați-o cu valorile morale ale personajului principal”, „Transcrieți 2-3 secvențe, în care se regăsesc valorile numite mai sus, și realizați un comentariu potrivit, de cel puțin 50 de cuvinte”, „Care este valoarea morală comună cu cea a protagonistului după care va ghidați? Justificați-vă răspunsul!”, „În urma lecturii cărții, exprimați-vă părerea despre interesele scriitorului” etc.

În concluzie, e la îndemână să-i acuzăm pe copii că nu citesc, numai că înainte de a face acest lucru poate ar trebui să ne întrebăm: „Recomandă profesorii cele mai atractive lecturi?”, „Sunt ei înșiși modele de cititori?”, „Reușesc aceștia să mențină interesul elevului pentru lectură?”, „Se implică părinții în lectura copiilor?”, „Au elevii acces la literatura contemporană?”. Ca răspunsuri la aceste întrebări, aș oferi câteva dintre soluțiile enunțate de către doamna profesor Margareta Florea în articolul „Strategii de formare și evaluare a competenței de lectură a elevilor, în cadrul procesului educațional la limba și literatura română” din revista „Didactica Pro”: „a) crearea oportunităților de alegere a textelor de către elevi; b) selectarea operelor după anumite principii: să fie accesibile (mai ales în clasele de gimnaziu), să corespundă temelor curriculare, să provoace interesul elevilor, să creeze satisfacția lecturii; c) textele să fie diverse ca structură, tematică, probleme abordate; d) să fie în proporție echilibrată literare și nonliterare; e) să aibă valoare formativă, estetică, educativă; f) să fie bine scrise; g) îndemnul părinților să citească împreună cu propriii copii (de vârstă școlară mică), să discute cele citite” (Nr. 4, 2017, p. 22).

Bibliografie

1. Mihaela, Roco, *Creativitate si inteligență emoțională*, Iași, Polirom, 2004

Webografie

1. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/20-25_16.pdf

Bibliotecar/documentarist Crăciun Mariana
Liceul Tehnologic „Liviu Rebreanu”- Bălan,
jud. Harghita

BIBLIOTECA, CITADELĂ SPIRITUALĂ NEPIERITOARE

Intrând într-o bibliotecă ar trebui să avem aceeași pioșenie ca la intrarea într-o biserică, unde chipul sfinților ne impune respect, aici, în bibliotecă tăcerea cărților e o provocare atemporală, „mormanele de timp” se succed ordonat cu o disponibilitate de nedescris.

Trecătorii de „paradă” simt în aceste spații doar miros de hârtie învechită, adevăratul cititor, simte miresma culturii universale, care este deschisă permanent pentru instruirea sa și pentru îmbogățirea spirituală, mai scumpă decât toate giuvaierurile lumii.

Ce minunată este lumea cărților în copilărie, când punțile dintre imaginar și realitate le găsești în vraja cuvintelor ticluite cu dragostea nețărmurită a unor oameni care au făcut risipă de vise, ce minunată este lumea cărților la maturitate când ne amintim atât de des de lumea cărților copilăriei noastre. Ce minunați devenim noi printre cărți, când lăsăm liberă dorința de lărgire a universului nostru de cunoaștere!

Trăim într-o lume bulversată, unde din păcate se citește puțin, mai ales aici într-un ținut care prin schimbările de natură economică și socială, a devenit ostil lecturii pentru un segment semnificativ din populația orașului.

Importantă a fost oprirea declinului prin antrenarea tineretului școlar în sfera lecturii, găsirea tuturor modalităților de atragere a elevilor în biblioteci, în sălile de lectură, ca o măsură imediată.

În perioada comunistă totul era dirijat, ce era obligatoriu să citești, ce era voie să citești și ce era mai rău ce era interzis să citești.

Nici una dintre acestea nu erau benefice pentru formarea culturii tinerei generații, era o formă de îndoctrinare și de limitare a nivelului de cunoaștere.

Au trebuit făcute multe schimbări, dar cu mult discernământ, fără a se leza într-un fel sau altul baza materială existentă, valorile culturale autentice exprimate prin cărți, și documente de mare valoare din patrimoniul bibliotecilor. Această misiune a revenit oamenilor de meserie, bibliotecarilor, unii chiar bine pregătiți, dar care au trebuit să se adapteze noilor situații.

„Regimul comunist a ignorat cu bună știință profesia de bibliotecar, privită ca cenușareasa activităților intelectuale. Aceasta a condus la degradarea profesiei în așa măsură,

încât astăzi, majoritatea absolvenților de universitate aflați pe postul de bibliotecar ezită să se numească bibliotecari, preferând apelativul de profesor”¹

Această necesitate de a se acționa pe linia perfecționării bibliotecarilor, a fost sesizată la timp, dar realizarea ei încă lasă loc de mult mai mult.

„E bine să evidențiem că, în ultimele decenii, în formarea profesională a bibliotecarului din țări cu învățământ biblioteconomic temeinic au intervenit modificări structurale. Aceste modificări au fost impuse, pe de o parte, de proliferarea numărului de publicații cărora trebuie să li se facă față, iar, pe de alta, de introducerea masivă a informaticii în stocarea și regăsirea informațiilor bibliografice și full - text în biblioteci.

Toate acestea presupun un bibliotecar cu o altă calificare, capabil să stăpânească fluxul informațional contemporan, orientându-l spre interesele utilizatorilor care, și aceștia, spre a se putea bucura de binefacerile societății informației, trebuie să știe să caute, trebuie învățați să caute în bazele de date și să găsească informațiile de care au nevoie pentru studiu și cercetare. De altfel, una din cerințele epocii contemporane în domeniul competențelor profesionale - a euro-competențelor pe care trebuie să le avem - privește educarea bibliotecarului de la a stăpâni cartea la a stăpâni informația aflată în carte.”²

Schimbările nu au fost suficiente doar în domeniul resurselor umane, ci și pe toate planurile, dintre care cea mai importantă a fost dezvoltarea colecțiilor. Și în acest domeniu dirijismul politic al epocii trecute a făcut să fie intoxicate bibliotecile cu literatură marxistă, prosovietică, prosocialistă în general și mai apoi prin cultivarea exasperantă a cultului personalității. În acest sens s-a urmărit întocmirea unor strategii specifice de eliminare a nonvalorilor, de „epurare” a valorilor culturale, de eliminarea documentelor deteriorate și cu preponderență acțiuni pentru dezvoltare colecțiilor prin cele trei componente de bază: achizițiile, eliminarea și conservarea. Această activitate este anevoioasă și are posibile, următoarele surse: alocații bugetare, finanțarea de bază, finanțare complementară, venituri proprii ale bibliotecii, sponsorizări, donații, etc.

Progresul într-o bibliotecă a zilelor noastre fie ea și școlară implică în mod cert informatizarea acesteia, mod prin care nu se urmărește înlocuirea cărților ci prelungirea unui braț informatic spre niște limite încă necunoscute, o completare fericită a bazei documentare care facilitează accesul la nivel global și într-un timp foarte scurt. Cum timpul „se comprimă”

¹ Mircea Regneală – „Colapsul bibliotecilor românești” în Revista 22, nr. 745.

² Mircea, Regneală – „Care mai e rostul bibliotecarului?” în Revista 22, nr. 842.

tot mai mult prin noua viziune a preocupărilor de peste tot, această acțiune este mai mult decât benefică oriunde.

Informatizarea bibliotecilor presupune o regândire spațială și funcțională a întregii activități în vederea eficientizării și rentabilizării întregii activități. Informatizarea presupune:

- Eficientizarea activităților de bibliotecă prin optimizarea fluxului informațional utilizând rețele de calculatoare
- Deschiderea către public a unor noi servicii și activități, consultarea la distanță a fondului documentar
- Mărirea puterii de informare a bibliotecilor prin utilizarea instrumentelor de interogare a bazelor de date proprii și externe
- Regândirea activității bibliotecii cu tot ce poate oferi în sistemul educațional
- Achiziție, prelucrare, stocare partajată
- Munca în echipă
- Economii în activitatea întregii instituții datorită partajării muncii
- Crearea bazelor de date locale și integrarea acestora într-un sistem informativ național și internațional
- Cooperarea la nivel zonal/național/internațional

„Informatizarea bibliotecilor nu mai este o simplă opțiune. Presiunea solicitărilor informaționale, dezvoltarea într-un ritm extraordinar a colecțiilor de bibliotecă, numărul mare de activități repetitive și, nu în ultimul rând, contextul biblioteconomic contemporan, obligă bibliotecile să se informatizeze.

Informatizarea contribuie la reducerea timpului consumat cu unele servicii, la diminuarea costurilor. Permite în același timp să se evite repetarea unor sarcini identice în multe biblioteci; permite accesul rapid și precis la informații și ajută chiar la buna gestionare și administrare a bibliotecilor. De asemenea, prin informatizare se realizează unele activități care manual ar fi, dacă nu imposibile, atunci de lungă durată, ca de exemplu: statisticile sau bibliografice complexe.”³ Informatizarea nu trebuie să înlocuiască cartea în mod abuziv și fără discernământ,

³ Elena, Tîrziman – „Noile tehnologii - condiție practică de integrare a sistemelor de informare și documentare în societatea informațională” în *STUDII DE BIBLIOLOGIE ȘI ȘTIINȚA INFORMĂRII*, p.web

ce ar fi bibliotecile fără cărți sau cu cărți necitite, cu rol de bibelou învechit și doar cu valoare de simbol ? Din contra foarte importantă este achiziționarea de carte valoroasă, de dezvoltare continuă a patrimoniului bibliotecilor, dezvoltarea colecțiilor, prin toate formele existente și posibile.

Bibliotecile și Centrele de documentare și informare de astăzi prin dotarea și gestionarea acestora într-un mod organizat răspund nevoilor tuturor categoriilor de utilizatori dintr-o comunitate școlară

Rămâne doar ca dragostea de înțelepciune, a cadrelor didactice și a elevilor să pună în valoare la maximum aceste resurse dezvoltate cu trudă, și să ducă pe mai departe munca de dezvoltare, pentru înălțarea acestei *citadele a culturii* care este **biblioteca**

Bibliografie

1. Regneală, Mircea, – „*Colapsul bibliotecilor românești*” în Revista 22, nr. 745.
2. Regneală, Mircea – „*Care mai e rostul bibliotecarului?*” în Revista 22, nr. 842.
3. Tîrziman Elena, – „*Noile tehnologii - condiție practică de integrare a sistemelor de informare și documentare în societatea informațională*” în *STUDII DE BIBLIOLOGIE ȘI ȘTIINȚA INFORMĂRII, p.web*
4. Săluc, Horvat – „*Introducere în biblioteconomie*”, Editura Grafort, București, 1996.

CREATIVITATE PRIN ACTIVITĂȚI ARTISTICO-PLASTICE

Generația actuală din școli trebuie să aibă trăsături definitorii: inventivitate, inițiativă, spirit de inovație, pe scurt creativitate, sau, transpus pe planul acțiunii, competență bazată pe o formare științifică generală a fiecărui cetățean activ.

Activitatea educativă trebuie adaptată continuu la cerințele și condițiile societății, pentru a-i asigura copilului de la cea mai mică vârstă volumul de cunoștințe, deprinderi și capacități de orientare activă, creatoare.

Dacă nu sunt valorificate la timp sau sunt slab valorificate, potențele și disponibilitățile acestei perioade nu se pot recupera în anii următori decât într-o măsură foarte mică și cu eforturi deosebite. De aceea s-a pus accent deosebit pe stimularea creativă a școlarului, capacitate care nu se fructifică de la sine, ci numai ca efect al acțiunilor formative și al preocupărilor deosebite de a identifica acele modalități de stimulare a copilului, de natură să-i dezvolte intelectul, în urma unui antrenament susținut. Domeniile în care se manifestă pregnant spiritul creator al copiilor sunt: literatura, muzica, dansul, desenul, modelajul.

Desenul și pictura sunt activități care plac foarte mult copiilor. S-a observat că atunci când colorează, când pictează, când folosește culoarea, copilul i se formează răbdarea, îndemânarea, simțul estetic, trăsături care îi vor împlini personalitatea. Desenând și pictând, copiii oglindesc caracteristicile esențiale ale unor obiecte, ființe, manifestă interes pentru ceea ce este neobișnuit, surprinzător, își dezvoltă imaginația și le dă posibilitatea de a-și exterioriza gândurile.

Întâlnirea copilului cu diverse culori devine captivantă atunci când i se oferă libertatea de a descoperi și exersa „vraja” care face să apară o nouă nuanță sau să dispară o culoare de bază, amestecându-le. Curiozitatea aceasta îi oferă copilului prilejul de a se iniția în tehnici simple, pe înțelesul lui.

Activitățile noastre s-au desfășurat într-o atmosferă foarte relaxată, totul îmbrăcând la început forma jocului. Singuri au combinat culorile și au fost foarte încântați de ceea ce au obținut. După mai multe combinări ale culorilor au ajuns la nuanțe de culoare existente în pictura modernă, într-un cuvânt devenind mici creatori de lucrări originale, creative. Culorile dintr-o lucrare pot să transmită o anumită stare. Copiii au înțeles că își pot exprima sentimentele

într-o lucrare folosind mai mult culoarea preferată (dominanta de culoare va exprima starea de bucurie, tristețe, calm, curaj etc.)

Copiii au fost conduși spre descoperirea semnificațiilor culorilor, găsind titluri cât mai potrivite cromaticii folosite. Astfel, au fost angajați în decodificarea semnificației culorilor specifice anotimpurilor și le-au folosit în lucrările lor. Aceste activități au fost însoțite de ilustrații muzicale adecvate („Anotimpurile”, de Vivaldi). Astfel, au reprezentat: primăvara în roșu-verde, vara în oranj-albastru, toamna în galben-violet, iarna în alb-negru.

Familiarizarea copiilor cu tehnicile de lucru le mărește curiozitatea și imprimă activităților plastice un caracter atractiv și creativ.

Fuzionarea petelor de culoare de diferite nuanțe, a liniilor și a punctelor de culoare pe un suport umed. Elementele plastice se întrepătrund spontan, prin alăturare sau prin suprapunere. Copiii au realizat lucrări deosebite prin această tehnică. Ei le-au analizat, le-au prelucrat după dorința și imaginația fiecăruia și le-au dat și un titlu.

Amprenta liniară lăsată de firul de lână înmuiat în guașă sau tempera, așezat apoi succesiv pe o suprafață de hârtie, în direcții și în moduri cât mai diferite ca poziție (orizontală, oblică, frântă, spiralată, etc.), peste care se pliază hârtia; Și această tehnică a fost îndrăgită de copii, ei au „văzut” în lucrările realizate „Șarpele”, „Vârtejuri”, „Floare de crin”, „Ciupercuța”, etc.

Ștampila este ușor de confecționat dintr-o gumă, dintr-un cartof sau morcov, care se taie pentru a obține o suprafață plată. Pe partea netedă a unuia dintre aceste materiale se desenează o mică formă care se taie pe contur cu ajutorul unei lame ascuțite. Apoi se îndepărtează suprafața înconjurătoare astfel încât forma creată să capete o înălțime de circa 3-5 mm. Pe suprafața formei obținute se așterne culoare și se aplică apoi în mod repetat peste petele de culoare uscate. Pe parcursul utilizării ștampilei, culoarea poate fi schimbată.

Tehnica plierii hârtiei se realizează astfel: peste petele de culoare puse cu pensule groase pe jumătate din suprafața hârtiei (se folosesc culori dense) se îndoaie sau se pliază hârtia pe jumătate și se netezește cu mâna pentru a presa culorile aflate între foi. Astfel se obțin două forme spontane identice, aflate față în față, ce se aseamănă cu reprezentări vizuale deja cunoscute. Copiii au fost încântați să le dea o denumire formelor elaborate. Ex.: „Fluturele”, „Gărgărița”, „Floare”, etc.)

Sunt foarte multe tehnici și procedee pentru dezvoltarea creativității elevilor. Am prezentat o parte dintre acestea, prin care am urmărit cultivarea imaginației creatoare a copiilor în alegerea și realizarea subiectelor și lucrărilor lor artistice, stimularea fluenței, flexibilității și originalității gândirii creatoare.

STIMULAREA CREATIVITĂȚII – CHEIE ÎN ABORDAREA TEXTULUI LITERAR

Creativitatea, considerată pe bună dreptate una dintre cele mai fascinante fenomene umane, constituie azi un punct de convergență al investigațiilor multor specialiști din cele mai diferite domenii. Privită din perspectiva educației este o componentă importantă în cadrul orelor de literatură română. Stimularea motivației actului lecturii la elevi este strâns legată de punerea în valoare a capacității creative de care dau dovadă, dar care, de cele mai multe ori este într-un stadiu latent, ascuns.

Văzută din perspectiva subiectului, creativitatea apare ca o capacitate complexă, o structură caracteristică a psihicului care face posibilă opera creatoare. Este o aptitudine, o dispoziție a intelectului de a elabora idei, teorii, modele, obiecte originale plecând de la datele și obiectele preexistente. Este o caracteristică, o performanță a unei persoane date, o facultate sau o capacitate a acesteia de a inova sau inventa (în tehnică), de a descoperi (în știință), de a crea (opere de artă). De aceea, activitatea creatoare poate fi considerată drept forma cea mai înaltă a activității omenești. Nu a fost și nu este posibil progresul omenirii fără activitate creatoare.

Literatura de specialitate² oferă „portretul” elevului creativ:

- are un nivel superior de aspirații;
- la lecții este activ, pătrunde și prelucrează pe moment materialul, sesizează cu ușurință corelațiile;
- mânat de curiozitate investigatoare, pune întrebări profunde;
- este original în gândire și acțiune, interesat de soluții neobișnuite;
- are spirit independent și critic în gândire și conduită;
- are încredere în forțele proprii; este, nu o dată, individualist și plin de sine;
- este plin de idei, are o deosebită fluență verbală sau conversațională;
- este imaginativ, fantezist, povestitor de istorii;
- are inițiativă intelectuală creatoare;
- este non-conformist, dar nu sfidător (este preocupat, totuși, de imaginea sa în clasă);

² cf. A. Stoica, 1983; P. Popescu-Neveanu, M. Zlate, T. Crețu, 1991

- nu este prea conștiincios, învață în salturi;
- este experimentator, încearcă mereu idei noi, produse noi;
- are o mare flexibilitate a ideilor și a gândirii;
- dispune de posibilitatea restructurării rapide a datelor în funcție de un alt criteriu decât cel obișnuit;
- realizează cu ușurință sinteze clare;
- este persistent, perseverent;
- preferă complexitatea și are capacitatea de a o domina;

Astfel de elevi sunt cei care sprijină demersul procesului didactic și devin, cu ușurință, adepți a unui stil de gândire critică-constructivă și practicanți în arta învățării de plăcere. Lectura fiind pentru aceștia un instrument necesar asumat, fără efort, cu un interes crescut pentru tot ceea ce le poate deschide un orizont al împlinirii.

Pentru depistarea / identificarea elevilor cu potențial creativ ridicat, literatura de specialitate recomandă predicția pe baza unor activități care implică elemente de creativitate: lucrări științifice (veridicitatea unor date prezentate în romane) realizări tehnico-aplicative (colaje specifice timpului acțiunii –secolul al XIX-lea), performanțe literar-artistice sau rezultate obținute la sesiuni științifice ale elevilor, la cercurile de elevi, competiții sau expoziții, publicarea de lucrări în reviste de specialitate, a unor poezii, schițe, articole în revista școlii, în alte periodice .

A educa creativitatea înseamnă antrenarea elevului în exersarea potențialului creativ de care dispune. Important este modul în care se distribuie sarcinile de învățare în cadrul orei de literatură română. Profesorul trebuie să asigure echilibrul între strategiile algoritmice și cele euristice, între sarcinile care solicită gândirea convergentă și cele care solicită gândirea divergentă. Strategiile euristice, în care predominantă este gândirea divergentă au un rol stimulat mai accentuat. Sunt divergente acele sarcini care permit alternative în abordare și rezolvare și sunt convergente acele sarcini care impun o simplă identificare sau aplicare.

Întrebări precum: cum explicați?, ce relație este între...?, cum s-ar putea obține...? ce se întâmplă dacă...?, ce concluzie puteți formula...? solicită și stimulează gândirea divergentă.

Strategiile algoritmice permit acumularea de cunoștințe, memorarea unor fapte și aflarea unor răspunsuri preexistente, în timp ce strategiile euristice promovează și mizează pe răspunsuri originale, inițiativă și inventivitate. Și unele, și altele sunt necesare. Destrămarea echilibrului începe din momentul în care se produce substituirea lor artificială, apelând la euristic când elevul nu dispune de informațiile necesare sau când se forțează o rezolvare algoritmică acolo unde situația oferă alternative.

Asigurarea climatului educativ favorabil dezvoltării creativității îi pretinde profesorului să prevină orice teamă sau reținere din partea elevilor în a-și formula nedumeririle și opiniile. Disciplina se instalează în mod natural atunci când elevilor li se oferă posibilitatea adoptării unei atitudini creative.

Calea principală pentru educarea creativității rămâne cea a reformării învățământului în toate verigile și laturile sale. Importante sunt metodele de învățământ active, interactive – problematizarea, exercițiul, aplicațiile practice, modelarea, portofoliile, activitățile diferențiate cu elevii capabili de performanțe superioare .

Stimularea creativității elevilor în activitatea școlară nu poate fi concepută fără o acțiune conștientă de anihilare sau de reducere a blocajelor (obstacolelor) care pot apărea³ .

Între blocajele de ordin social (prezente, de cele mai multe ori, în forma prejudecăților) se identifică: orientarea asupra succesului, care avantajează indivizii non-creativi; orientarea după colegii de aceeași vârstă care, de regulă, îl descurajează pe individ, îl împinge spre conformism; interdicția de a pune întrebări; sublinierea rolului apartenenței la un sex, conform căreia ar exista domenii/probleme predilect sau strict rezervate băieților (fetelor); indivizii divergenți sunt adesea socotiți anormali; dihotomia (disocierea forțată) între muncă – joc (conform acestei prejudecăți jocul trebuie să producă plăcere iar munca trebuie făcută și fără plăcere).

Blocajele de ordin metodologic, cel mai des acuzate de adepții învățământului creativ, sunt: rigiditatea intelectuală (fixitatea funcțională); rigiditatea algoritmilor; critica prematură (pripită) a ideilor exprimate de elevi. De altfel, brainstormingul a fost inventat tocmai pentru a elimina critica prematură.

În rândul blocajelor de natură emotivă-afectivă pot fi amintite: teama de a nu greși; teama de a se face de râs; graba de a accepta prima idee; inhibițiile produse de atitudinea unor profesori.

Conduita profesorului este de o importanță crucială în stimularea și menținerea climatului creativ. Opțiunea unui învățământ centrat pe creativitate nu poate fi alta decât modelul „profesorului stimulativ”, în opoziție cu „profesorul inhibitiv” (termeni propuși de I. Radu). Profesorul stimulativ conduce procesul instructiv într-o manieră informală, încurajează la tot pasul libera exprimare a opiniilor elevilor (chiar și a celor contrare opiniilor proprii),

³ apud. E.P. Torrance, cf. A.Cosmovici, L. Iacob, 1998

stimulează munca independentă, este întotdeauna disponibil pentru discuții individuale cu elevii, este preocupat și știe să asigure securitatea și libertatea psihologică a elevilor.

Exemplele de activități care stimulează afectivitatea și imaginația sunt un exemplu grăitor pentru valoarea imensă a creativității în cadrul orelor de literatură română. Deși nu ține de predare propriu-zis, activitățile în care clasele se decorează potrivit epocii evocate în romanul studiat la clasă, contribuie la o predare interdisciplinară a conținuturilor prin muzică, pictură, desen, sculptură, port popular. Este un exercițiu de creativitate, de implicare și de transformare a textului literar, care pentru unii pare rece, într-o prezență vie.

Există și alte activități: **cercul literar sau orele opționale**. Ambele sunt predispuse pentru o activitate aprofundată și sunt la alegere. Ceea ce deosebește este faptul că ultima, odată aleasă, devine o disciplină școlară obligatorie încadrată în schema orară. Ceea ce deosebește ora opțională de ora de bază este în primul rând evaluarea, care nu impune notarea. Cursul opțional se constituie drept un avantaj și un salt calitativ spre stimularea elevului pentru activitatea de lectură într-o formă mai puțin rigidă. Problema orelor opționale se află la momentul actual sub semnul oportunității, căci nu există curricule speciale, programe analitice, auxiliare.

Atelierele de lectură invită elevul:

- să identifice titlul, autorul operei literare;
- să caute sau să prezinte informații succinte despre autor;
- să delimiteze ideea textului literar prin enunțul „Textul mă învață...”;
- să exprime argumentat propria stare postlecturală cu sprijinul enunțului „Am trăit sentimente de...”;
- să argumenteze virtuțile personajului literar, ca pretext al cunoașterii de sine și a cercului de amici pe care îi are elevul prin ideea începută „Aș vrea un prieten ca personajul..., întrucât...;
- să selecteze cuvinte noi, expresii frazeologice ;
- să atribuie textului literar o maximă, un proverb.

Atelierele de lectură formează anumite experiențe de lectură, fixează cunoștințele elementare despre noțiunile de teorie literară, formează un mecanism de bază în comentarea operei literare. Experimentul pedagogic a arătat că elevilor le reușește să-și exprime atitudinile vizavi de textul literar, relevând momentele principale ale problematicii operei literare, asupra complexității personajelor literare, valorificând limbajul, figurile de stil în măsura potențialului de vîrstă și experienței de lectură acumulate, grație acestei activități.

Titlul orelor opționale **Ateliere de creație** vizează principiul educației literar-artistice-valorizarea textului literar, care presupune provocarea subiectului cititor spre reconstruirea fenomenelor prezentate de scriitor, spre reflectarea împreună cu autorul, eroul liric, personajele operei literare. Atelierele de creație vor concentra în jurul său un ansamblu de lecții netradiționale sau cu implicații nonstandard, desfășurate pe parcursul anului de studii, timp de o oră școlară. Necesitatea abordării unui tip special de lecții se explică prin faptul că atitudinea elevului pentru opera literară trebuie stimulată, iar comportamentul ce rezultă trebuie motivat într-o manieră ce ține cont de particularitățile individuale.

Astfel, vom realiza un alt obiectiv și anume: cultivarea valorilor general - umane prin lectura ghidată. Elevul va fi îndemnat să valorifice virtuțile personajului literar ca pretext al cunoașterii de sine și dezvoltării intelectuale. Elevii vor avea posibilitatea să fie în rol de actori, judecători, scriitori, regizori, prezentatori prin atelierele de creație care se succed în paralel cu atelierele de lectură.

Principiul interdisciplinarității reprezintă o dominantă în activitățile mele de studiu a textului narativ. Conexiunea disciplinelor: limba română și educația plastică va spori pasiunea elevilor pentru lectură, va stimula interesul pentru o ulterioară carte, text literar.

Posibila soluție didactică de recuperare a interesului pentru activitatea lectorală este compoziția plastică, muzica și arta dramatică: desenul, colajul, decorul clasei, machete, turul galeriei prin care se apreciază posterele tematice realizate de elevi, jocul de rol – realizarea unui scenariu pentru o piesă de teatru după un roman studiat.

Cultivarea preferințelor literare este un alt deziderat ce trebuie ținut cont la desfășurarea orelor de lectură. Vom acorda o atenție deosebită alegerii textului literar, a cărții prin recomandări concrete, prin activități ce vor forma anumite abilități estetice.

În cheia celor expuse pot concluziona, relevând impactul atelierelor de lectură și creație pe parcursul orelor opționale în vederea dezvoltării atitudinii elevului față de opera literară:

- Stimulează interesul durabil pentru lectură și orele de lectură,
- Servește drept stimulent și pentru dezvoltarea personalității;
- Contribuie la cultivarea conștientă a gustului estetic și a preferințelor literare;
- Elevul se cultivă estetic, iar prin aceasta demonstrează competențe vădite vizavi de evaluarea operei literare, integrând valorile acestora în axiologia literară și în cea proprie.
- Cred că prin această activitate câștigăm un cititor pasionat, cultivat și dornic de a descoperi lumea prin lectură.

Un exercițiu aparte care stimulează creativitatea este **Scrierea unui roman**. Este un proiect la nivel de clasă, care se desfășoară pe o perioadă mai lungă de timp, la care participă

toti elevii interesați de actul creației romanului. Tema se alege printr-o activitate de sondare a interesului tematic, se stabilește cine începe scrierea primului capitol, apoi următorul elev, stabilit deja, lecturează materialul primit și continuă cu următorul capitol, până la epuizarea scriitorilor din atelierul de creație. Fascinația exercitiului de scriere a romanului constă în faptul că nu se cunoaște finalul romanului și scriitorii-elevi sunt dornici să citească scrierea integral.

Valoarea este dată de aprecierea colegilor și a profesorului și, de ce nu, a unui critic literar interesați să interacționeze cu elevii. Fragmente din romanul colectiv se pot publica în revista liceului sau se pot trimite la diverse concursuri de creație, cum ar fi: ***Tinere condeie***.

Promovarea talentului literar și aprecierea pasiunii pentru lectură în cadrul Cercului literar, sunt două din obiectivele propuse în activitățile derulate înafara orelor de curs și concretizate în apariția semestrială a revistei liceului.

DESPRE CREATIVITATE ÎN SISTEMUL EDUCATIONAL

Pentru că îmi desfășor activitatea într-o grădiniță, deci în jurul unor copilași de maxim șase ani, consider că un rol foarte important în procesul instructiv-educativ îl are creativitatea.

Aceasta nu trebuie văzută ca un proces necesar doar la vârsta adultă ci încă din faza preșcolară. Pentru un demers bun al activităților, cadrul didactic trebuie să fie foarte creativ în primul rând pentru a capta atenția copiilor și să aducă în cadrul jocurilor o multitudine de metode pedagogice.

Cu toții știm că un copil se plictisește foarte repede în timpul activităților atunci când cadrul didactic nu vine cu ceva nou, mai ales că și el este foarte creativ și își dorește, chiar se așteaptă întotdeauna la noutate.

Noi, ca și cadre didactice, trebuie să respectăm particularitățile de vârstă ale copiilor și a nivelului propriu de dezvoltare a potențialului său creativ.

Știm că fiecare copil este unic și că nu trebuie să urmărim a-l face pe copil un geniu, fiecare având propriul ritm de dezvoltare. Putem doar să ajutăm la integrarea acestuia într-un grup, indiferent cum: ca și participant activ-independent sau în grup.

Ne întrebăm de ce avem nevoie de creativitate în învățământ?

În primul rând pentru a modela corect micile suflete care ne-au fost încredințate. Copilul, la începuturile lui se modelează în familie iar mai apoi acesta copiază cadrul didactic. Nu de puține ori asistăm la diveste jocuri inițiate de către aceștia când o imită pur și simplu „pe doamna”. De aceea, cadrul didactic, trebuie să aibă grijă atât la comportament cât și la dicție, deoarece copilul este ca o sugativă și acaparează toate informațiile. Cadrul didactic trebuie să vină întotdeauna cu ceva nou, cu originalitate, armonie și nu în ultimul rând cu ceea ce înseamnă îndrăzneală.

Copilul trebuie lăsat să se exprime întotdeauna liber, lipsa acestei libertăți ducând la insuficiența creativității. Din fir, el este foarte curios iar aceasta sete de cunoaștere îl face receptiv față de lumea înconjurătoare. El este creativ tocmai datorită acestei sete de cunoaștere permanente cu tot ceea ce se întâmplă în jurul său. De aici și vin și veșnicele întrebări „de ce?”, „cum?”, „când?” etc., întrebări sacâietoare la un moment dat pentru adulți.

Perioada preșcolarității reprezintă baza,temelia vieții copilului,de aceea este necesar stimularea potențialului creativ și cine poate realiza mai bine acest lucru decât doamna educatoare.

Toți copiii sunt creativi,ei s-au născut cu aceasta,doar că trebuie șlefuiți uneori,cadrul didactic trebuind să-i determine ca ei să vadă dincole de aparențe.

Pentru aceasta există o multitudine de activități pe care cadrul didactic le poate desfășura pentru a scoate în evidență sau pentru a-l ajuta pe copil să-și exprime emoțiile,gândurile și sentimentele.În primul rând jocul,care este activitatea fundamentală la această vârstă.

Cultivarea creativității în mintea și sufletul copiilor este o necesitate și se impune din ce în ce mai mult într-o societate în plină mișcare.

prof. Mirela Dumitriu
Colegiul Național „Unirea”, Focșani

METODE INOVATOARE DE PREDARE ÎN CONTEXTUL EDUCAȚIONAL CONTEMPORAN

Stim cu toți că unele dintre cele mai dragi amintiri ale noastre din anii de școală sunt ale profesorilor care la ore au folosit metode inovatoare de predare pentru a ajunge mai ușor la mințile elevilor și, de ce nu, pentru a le câștiga inimile. Din păcate, sunt destui profesori care se simt mai confortabil pe un teren bătătorit, cunoscut, unde niciun pericol nu-i poate lua pe nepregătite.

Astăzi, tehnologia oferă profesorilor din întreaga lume un set nesfârșit de resurse pe care le pot folosi în funcție de nevoile elevilor și o serie întreagă de instrumente pentru a îmbunătăți metodele de predare.

Voi trece în revistă câteva metode pe care le consider inovatoare în contextual educational contemporan.

Metoda „Cross over teaching”.

Deși această formă de predare nu include tehnologia, este o experiență frumoasă atât pentru profesor cât și pentru elev. Aici, învățarea are loc într-un cadru informal, cum ar fi cercurile și cluburile pentru diferite discipline. Aș exemplifica aici cercurile de robotică sau cluburile de teatru, film, artă fotografică etc. Poate cele mai interesante activități din cadrul acestei metode le constituie cele care au la bază experimentarea călătoriei ca mod de cunoaștere a propriei ființe și a lumii. Excursiile în natură, la muzee și expoziții constituie modalități prin care profesorul poate lega conținutul educational cu experiențele pe care le trăiesc elevii. Această metodă poate fi aprofundată prin discuțiile ulterioare cu elevii la clasă, prin note de excursie, proiecte fotografice și alte sarcini de grup. Ca altă modalitate de lucru, se pot organiza ateliere sub îndrumarea unor specialiști în artele plastice, tehnologie, ateliere de creație literară etc.

Predarea prin colaborare

O altă metodă inovatoare de predare implică încurajarea colaborării elevilor pentru diverse proiecte. Astăzi, trăim într-o lume globalizată iar colaborarea este o abilitate de viață

esențială care este importantă pentru toate carierele. Profesorii pot contribui la promovarea acestei abilități în sala de clasă, permițând elevilor să învețe, să studieze și să lucreze în grup.

Astăzi, colaborarea ca formă de predare se impune ca un instrument de predare puternic, unde responsabilitatea revine grupului de elevi, profesorii jucând rolul de ghizi, mentori sau îndrumători. Învățarea prin colaborare este un demers cheie pentru dezvoltarea unui întreg set de competențe interpersonale, cum ar fi comunicarea eficientă, negocierea, soluționarea conflictelor, luarea deciziilor, spiritul de inițiativă, responsabilitatea personală și munca în echipă.

Aceste competențe trebuie dezvoltate încă din școală, pentru că îi vor ajuta pe elevii noștri să devină adevărați cetățeni funcționali într-o lume foarte complexă. Ei vor avea nevoie de creativitate pentru a rezolva noile probleme, care necesită soluții inovatoare.

Predarea prin realitatea virtuală

Această metodă implică folosirea tehnologiei 3D pentru a ajuta elevii să învețe prin interacțiuni cu o lume virtuală. Astfel, în locul unei ore plictisitoare, profesorii pot folosi tehnologia 3D pentru a explora civilizații antice, pot călători în țări îndepărtate sau pot face o excursie în spațial cosmic în timpul unui opțional de științe.

Tehnologia realității virtuale oferă elevilor oportunitatea valoroasă de a învăța într-o manieră captivantă care creează o impresie de durată în mintea lor. Face învățarea distractivă și îi ajută să rețină materialul pentru o perioadă lungă de timp.

Potrivit unor studii de specialitate, utilizarea realității virtuale în școli, aduce o serie de beneficii procesului de predare învățare, având aplicabilitatea în toate materiile și ciclurile școlare. Astfel, aceasta îi poate inspira pe elevii de toate vârstele să-și dezvolte creativitatea și să dea frâu liber imaginației în domeniul artei și a literaturii, să depășească anumite dificultăți de învățare a unor concepte mai grele din domeniul matematicii, fizicii sau a chimiei, oferindu-li-se oportunitatea de a vedea anumite obiecte în format 3D. Mai mult, realitatea virtuală incurajează interculturalitatea și deschiderea spre noi experiențe de învățare, benefice elevilor pe termen lung.

Consider că acest mijloc modern va fi utilizat și la noi în țară în următorii ani, în mod mai frecvent, deoarece multe școli accesează fonduri europene de finanțare. Nu în ultimul rând, consider că realitatea virtuală este un mijloc inovativ de predare-învățare, care îmbină utilul cu plăcutul și vizează interesul elevilor pentru noile tehnologii, aflate în continuă dezvoltare.

METAMORFOZE (NE)AȘTEPTATE ALE TEXTULUI ÎN CADRUL CERCULUI DE LECTURĂ

Dincolo de delimitări conceptuale.

Zodia lecturii nu este una tocmai ușoară, nu sub forma în care elevul de astăzi pare să se întâlnească cu cartea. Într-o societate a audio-vizualului în care „pofta” de fantezie este satisfăcută „la minut” (prin reclame, filme, jocuri de calculator etc.), cu multă dificultate își mai face loc și timp CARTEA.

Mulți profesori se confruntă cu o realitate care adeseori îi descumpănește: elevii lor nu citesc, nu valorifică lectura, altfel spus nu se simt motivați pentru acest efort intelectual. Fiecare profesor caută metode cât mai variate și, în special, atractive, pentru a le dezvolta „micilor învățăcei” gustul pentru lectură: de la bine cunoscutele fișe de lectură (ce cuprind titlul, autorul, personajele, rezumatul) la diferite exerciții de reflecție, cu specific formativ (*Ce secvență/personaj mi-a plăcut? De ce? Care a fost întâmplarea cheie a cărții? Ce aș schimba în carte? etc.*), până la exerciții de creativitate (*Scieți o compunere în care să schimbați finalul; imaginați-vă și pe voi personaj în carte și compuneți un capitol al cărții etc.*). Toate aceste metode îi aduc pe elevi spre universul cărților.

Elevii care nu citesc sunt prinși într-un cerc vicios: citesc cu greutate-> nu le place să citească-> nu citesc mult-> nu înțeleg ceea ce citesc. Pentru a sparge acest „cerc al frustrării” (Christine Nuttall, *Teaching Reading Skills in a Foreign Language*, Macmillan Heinemann, 1996), pentru a transforma elevii în cititori mai buni, este nevoie de o viziune integratoare, de o regie, de o „punere în scenă”.

Profesorul de limba și literatura română trebuie să își regândească rolul, să vadă dincolo de delimitări conceptuale și noțiuni abstracte și să promoveze, punând la bătaie propria-i fantezie, lectura de plăcere. Elevul de școală nouă are alte nevoi, alte aspirații și nenumărate alte tentații (cartea, din păcate, negăsindu-se printre ele), iar profesorul trebuie să construiască o campanie inteligentă și (îndrăznesc să afirm) inspirată de promovare a lecturii.

Un experiment ne-a hotărât. Important ni s-a părut dintotdeauna contactul cu cartea (începând cu textura copertei, mirosul de cerneală de-abia imprimată sau, din contră, parfumul timpului din filele învechite) și, de aceea, s-au selectat 100 de volume, jumătate dintre ele

proaspăt achiziționate din librărie, cu titluri spectaculoase (și conținut, în unele cazuri, discutabil), iar cealaltă jumătate cu cărți foarte bune (în privința conținutului), aflate într-o vizibilă stare de uzură. Niciunul dintre cei 31 de elevi solicitați nu a aruncat o privire spre cărțile vechi. Concluzia: un text bun va fi greu descoperit fără un veșmânt de calitate. Firește că actul prelecturii este influențat și de alți factori (autor, recomandări, genul cărții, publicul vizat etc.).

În demersul întreprins am pornit de la premisa (stabilită nu doar prin experimente, ci și prin aplicarea unor chestionare vizând interesele elevului de gimnaziu) că drumul spre lectură nu trebuie să fie un drum al imperativelor (listele obligatorii nu au succes). Cititorul facil, cititorul pretențios, cititorul snob, cititorul pe sărite, cititorul de week-end, cititorul pe sub bancă etc., sunt tipuri de lectori în fața cărora profesorul de limba și literatura română trebuie să depășească binecunoscutul canon școlar. Acestor elevi se impune să li se cultive o atitudine anti-antilectură.

Pentru ca lectura să devină motivantă pentru elevi trebuie să respecte câteva principii: să fie centrată pe sensurile pe care un text le poate genera; să fie interactivă (receptorul intră în dialog cu textul pune întrebări și încearcă să formuleze răspunsuri personale); să fie exersată; să aibă un scop pe care elevii să-l poată identifica (plăcere, cunoaștere, autocunoaștere, descoperirea unor strategii de lectură); să fie încurajată (prin atitudinea profesorului și prin feedback-ul pe care-l dă elevilor).

Motivarea elevilor pentru lectură depinde în mare măsură de efortul pe care îl face fiecare profesor în parte.

Dorința de a oferi un spațiu de lectură larg, deschis, de a redobândi bucuria inocentă a lecturii de plăcere, fără pretenții de comentarii “academice” a lecturii libere, nu impuse, s-a materializat prin proiectul „*Lecturikon- Călătorie în Phantasia*”. Am propus acest proiect pentru a demonstra că lectura se poate bucura de interes maxim din partea elevilor, că aceștia, dacă sunt motivați în mod consecvent, au capacitatea de a-și selecta foarte bine cărțile și își manifestă, cu toată seriozitatea, spiritul critic, pe care și-l formează în timp. În alegerea proiectului am urmărit ca elevii să aibă interes pentru temă, să cunoască unde își pot găsi sursele, să fie nerăbdători în a crea produse de care să fie mândri și să evite rutina.

Descrierea activității cercului - „*Lecturikon- Călătorie în Phantasia*”

Scop: cultivarea interesului pentru lectură și plăcerii de a citi, a gustului estetic în domeniul literaturii.

Forme de organizare a activității: Cercul îmbracă forme cât mai variate, neașteptate metamorfoze: Întoarcerea cititorului (maraton nocturn de lectură), Mesaj pentru autor, Raftul cititorului, Campanie de recondiționare a cărților vechi, Țara fără sfârșit a lui A SCRIE-CITIND ȘI RECITIND, Teatrul de lectură, Prezentare de carte, La târgul de lectură “11”, Pe urme literare (excursii), Prăjituri de... lectură;

Resurse: materiale: antologii, volume/cărți, liste, chestionare, consumabile, mape, folii proiectoare, etc; umane: capacitățile receptive normale ale elevilor.

Tipuri de produse: portofolii ce conțin informații scrise, desene, postere, hărți, fotografii și GUSTUL PENTRU LECTURĂ.

Etapele proiectului

A. Prelectura

- Administrarea de chestionare elevilor prin care să se identifice preferințele/preocupările/ interesele pe care aceștia le aduc în procesul lecturii (în perioada anterioară începerii proiectului);

B Inițierea proiectului

Moment organizatoric: invitația la lectură se face respectând personalitatea/ sensibilitatea elevilor și într-o manieră mai puțin obișnuită: se propune un maraton de lectură, pentru o noapte, în cadrul școlii (saltele la CDI, adică printre rafturi de cărți).

Captarea atenției: -Ne imaginăm că ne aflăm în Arca lui Noe. Călătorim cu ochii minții și puterea imaginației în Phantasia- fiecare carte este o lume spre care corabia ne poartă. Și pentru că putem (doar suntem mici demiurghi căci stăpânim Cuvântul) aducem pe arcă orice lume/ carte/ vietate, chiar și pe cele interzise (tot ce este interzis stârnește curiozitatea, intrigă, instigă, îndeamnă – exemplu: Această carte este INTERZISĂ...celor fără imaginație)

Anunțarea temei și enunțarea obiectivelor: se propune organizarea unui cerc de lectură „Lecturikon- Călătorie în Phantasia”; se stabilește lista de cărți și elevii se grupează (preferențial) în jurul unei cărți, nu mai mult de patru- cinci elevi într-o grupă.

C. Enunțarea sarcinilor de lucru

fiecare grupă urmează să întocmească o mapă de prezentare a cărții alese (mapa urmând să conțină: date relevante despre autor – facultativ; 10 motive pentru care cartea merită a fi lecturată; un cvintet; lista personajelor în ordinea apariției în text; rezumatul cărții; un jurnal de lectură; xerox-uri reprezentative; citate ilustrative; prăjitura de lectură; preluări de pe internet; desene cu scene reprezentative din text și oricare altă propunere venită din partea librăriei) și să realizeze un poster de publicitate pentru carte;

pentru fiecare carte se va realiza și o prezentare orală; se realizează, pe baza sugestiilor elevilor, o fișă de evaluare a cărților.

D. Repartizarea responsabilităților: fiecare grupă își creează un nume (fictiv); se împart sarcinile la nivelul grupelor (cu ajutorul profesorului); fiecare grupă întocmește o listă cu materialele de care are nevoie în realizarea proiectului; frecventarea librăriilor și a bibliotecilor.

Flexibilitate -> un elev se poate muta la o grupă dacă descoperă că preferă o altă carte decât cea aleasă inițial; numele grupei poate fi schimbat. La finalul fiecărei ședințe se stabilește locația pentru următoarea și forma de organizare.

E. Colectarea și prelucrarea datelor: lecturarea individuală a cărților; discuții cu profesorul, ori de câte ori elevii solicită; consultarea dicționarilor pentru cuvintele necunoscute. OBSERVAȚIE: Membrii cercului se întâlnesc la 2-3 săptămâni (în funcție de cărțile alese de elevi pentru lectură), dar în acest interval au loc ședințe realizate în spațiul virtual (pe net) .

F. Realizarea produsului: fiecare grupă realizează mapa de prezentare a cărții urmând indicațiile profesorului și având în vedere criteriile de evaluare; se realizează o reclamă pentru cartea aleasă și un poster comun.

G. Prezentarea de carte - la prezentare fiecare echipă încearcă să fie cât mai convingătoare; elevii citesc rezumatele cărților, analizează posterele și își aleg apoi cinci cărți pe care le-ar citi, în ordine descrescătoare.

H. Evaluare - la competiția dintre echipe, câștigă cea care a acumulat un punctaj mai mare, în urma clasamentului făcut de observatori.

fiecare echipă este răsplătită (cu o diplomă și o carte) pentru efortul depus: Diplomă pentru cea mai bună librărie; Diplomă pentru cea mai solicitată carte; Diplomă pentru cea mai bună prezentare orală; Diplomă pentru cel mai frumos proiect; Diplomă pentru originalitate;

I.O nouă provocare - profesorul lansează o nouă provocare sub pretextul prezenței în sală a unui tânăr scriitor care dorește să scrie o carte pentru copii și care a venit în școală să se documenteze, să afle așteptările de cititori ale elevilor (când și unde să plaseze acțiunea, despre ce să fie vorba în carte, care și cum să fie personajele, cum să se termine cartea, etc.).

Concluzii : Produsele realizate de elevi demonstrează implicarea maximă din partea acestora. O analiză atentă permite observarea nu doar a avantajelor, ci și a dezavantajelor, între care poate fi numit consumul mare de timp.

Cercul de lectură este o activitate care îi determină pe elevi nu numai să citească ci și să fie preocupați de frecventarea librăriilor și bibliotecilor. O astfel de activitate extracurriculară formează capacitatea de selecție și spiritul critic al elevilor (în clasarea cărților conform criteriilor stabilite împreună cu profesorul). Se stimulează și dezvoltă plăcerea de a citi, inițiativa și creativitatea și sunt evidențiate o multitudine de abilități ale elevilor.

Bibliografie:

Păcurari, Otilia, *Strategii didactice inovative*, București, Humanitas Educational, 2005, pag.89;

Sfârlea, Lenuța, *Modalități de dezvoltare la elevi a gustului pentru lectură*, în *Perspective*, Nr. 1/2005, pag. 48.

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII PEDAGOGICE A TINERELOR CADRE DIDACTICE

Creativitatea pedagogică reprezintă o capacitate complexă și fundamentată prin cunoștințele, abilitățile de a proiecta și realiza activități instructive și educaționale eficiente, orientate spre a produce, a crea ceva nou. Cea mai importantă condiție pentru deblocarea potențialului creativ al profesorilor este dezvoltarea imaginației creative. Motivul acestei poziții este găsit în scrierile celor mai renumiți oameni de știință. Material bogat pentru studierea naturii imaginației aflăm în lucrările filosofilor, esteticienilor, care dezvoltă teoria artei (Piaget, Schiller, Max Stirner, Nietzsche și colab.). În aceste studii, ei se concentrează asupra unor astfel de concepte cheie ca imagine, simbol, misiunea artistului. Aspectul pedagogic al imaginației creative este cercetat profund în literatura națională despre pedagogie și psihologie.

Pentru a concretiza noțiunile de imaginație creativă și creativitatea profesorilor, vom menționa tratatul de psihologie al profesorului Paul Popescu-Neveanu în care autorul oferă o tratare mai amplă a noțiunii de imaginație creativă și face trimitere la autorul Piaget, care susține că creativitatea este sinonimă cu imaginația creativă. Definirea creativității pedagogice o găsim în dicționarul profesorului Cristea, care determină această noțiune ca: model de abordare a calităților necesare educatorului/profesorului pentru proiectarea și realizarea unei activități de educație/instruire eficientă prin valorificarea capacităților sale de înnoire permanentă a acțiunilor specifice, la nivelul sistemului și al procesului de învățământ, în contextul resurselor și al condițiilor existente în cadrul comunității educative, al școlii ca „organizație care învață”, al clasei de elevi etc.

Elaborarea unui astfel de model la nivelul științelor educației/pedagogice presupune raportarea la: a) conceptul psihologic de creativitate care desemnează dispoziția care există în stare potențială la orice individ și la orice vârstă de a produce ceva nou și relevant la nivel individual sau social, cu implicații extinse cantitativ sau restrânse, calitativ; b) normativitatea pedagogică/didactică, în cadrul căreia creativitatea constituie un principiu general de proiectare a educației/instruirii determinant pentru asigurarea și menținerea calității oricărei activități concrete (lecție etc.) în context deschis, ceea ce impune valorificarea sa în procesul de formare

a cadrelor didactice. Conceptul psihologic de creativitate definește „capacitatea de a produce opere noi, de a utiliza comportamente noi, de a găsi soluții noi la o problemă”. Realitatea psihologică reflectată, la diferite niveluri de dezvoltare, aprofundare, interiorizare, impune abordarea creativității din diferite perspective, distincte, dar și complementare: – extinsă cantitativ – ca trăsătură general-umană „utilă în rezolvarea problemelor întâmpinate de un individ în viața sa profesională sau cotidiană” – creativitate individuală; restrânsă, calitativ – ca trăsătură specială „care poate genera descoperiri științifice, noi curente artistice, invenții și programe sociale inovatoare” – creativitate socială (confirmată social); – economică – „evidențiată prin faptul că noile produse ori servicii înseamnă noi locuri de muncă”, invenții și inovații care contribuie la creșterea eficienței activității în contextul societății postindustriale, informaționale, bazată pe cunoaștere; – managerială – relevantă atunci când „organizațiile și societatea sunt nevoite să-și adapteze resursele la cerințele activităților în perpetuă schimbare”, intervenind decizional, în sens strategic și inovator; – mistică/tradițională – care recunoaște, respectă, cultivă, valorifică, dezvoltă, în diferite contexte generale și particulare și situații concrete, mitul inspirației înnăscute; – pragmatică – invocată la nivelul acțiunilor eficiente bazate pe un demers teoretic adaptabil; – în condiții de schimbare, evaluabile managerial și „sub semnul comercializării”; – psihodinamică – evidentă în condițiile în care „creativitatea este rezultatul tensiunii dintre realitatea conștientă și pulsunile inconștiente”; – psihometrică – evidențiată prin diferite probe evaluabile în situații generale și particulare, în mod special prin teste „de gândire divergentă”; – cognitivă – care marchează evoluția specială a creativității pe parcursul a două etape; – generativă – individul construiește reprezentări mentale ale căror funcții duc la apariția descoperirilor creative”; – exploratoare – funcțiile respective generează idei creative; – socială – care pune accent pe „importanța influenței mediului social asupra creativității”, stimulată în funcție de specificul fiecărui domeniu social (cultură, economie, educație, medicină, politică, religie, comunitate umană/internațională, națională, teritorială, locală etc.); – psihosocială – evidentă la nivelul trăsăturilor personalității creatoare/creative, semnificative pentru înțelegerea creativității: „gândirea independentă, încrederea în sine, fascinația complexității, orientarea estetică și asumarea riscurilor”; – interacționistă – susținută/exprimată prin: 1-1) „teorii implicite care se fundamentează pe conjugarea unei serii de factori cognitivi și de personalitate”, conținând diferite „legături între idei” – 1-2) teorii explicite care afirmă că fenomenul creativității se situează la confluența dintre motivația intrinsecă, abilități și cunoștințe relevante într-un domeniu și aptitudini creative semnificative”.

În această ordine de idei, revenim la problema dezvoltării imaginației creative a profesorilor, o problemă relevantă prin faptul că acest proces mental este o componentă integrantă a oricărei forme de activitate creativă, inclusiv a procesului de predare. Punctul forte al gândirii originale, creative este abilitatea de a privi diferit sau într-o nouă modalitate lucrurile. Această abilitate, la rândul său, depinde de imaginație, capacitatea de a forma conștient ceva nou, ceva diferit de cele întâlnite anterior în realitate. Imaginația creativă a profesorului creează un fel de bază pentru dezvoltarea abilității de cercetare, inițiativă și activitate de observare. Nivelul dezvoltat al imaginației, presupune că profesorul gândește neconvențional, și este pregătit pentru căutarea abordărilor originale, pentru analiza situațiilor educaționale, și pentru soluționarea problemelor pedagogice. Imaginația dezvoltată, permite combaterea eficientă a așa numitei inerții psihologice, adică, gândirii șablonate (concentrarea provizorie a gândirii).

Creativitatea, în forma cea mai avansată a dezvoltării sale, va suplini golurile cunoașterii, va consacra locul și rolul pe care tânărul cadru didactic îl are în viața socială, și îl va ajuta să se dezvolte multilateral.

Bibliografie:

1. Aniței M. *Fundamentele psihologiei*. București: Editura Universitară, 2010.
2. Cosmovici A. *Psihologia generală*. Iași: Editura Polirom, 1996.
3. Cristea S. *Dicționar enciclopedic de pedagogie*. București: Editura Didactica publishing house, 2015.
4. Popescu-Neveanu P. *Dicționar de psihologie*. București: Editura Albatros, 1978.

prof. Giușcă Roxana

Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vaslui

Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” Bârlad

ABORDAREA CREATIVĂ ÎN CONSILIEREA PSIHOPEDAGOGICĂ - proiect de activitate-

“Convingerile noastre în legătură cu ceea ce suntem și ceea ce putem fi determină cu precizie ceea ce vom fi. Dacă credem în magie, vom trăi o viață magică”.

Anthony Robbins

Argument: Experiența noastră de viață ne influențează percepția, cum evaluăm situațiile pe care le trăim precum și strategiile de coping pe care le adoptăm. Atunci când suntem stresați nu mai suntem așa grijulii să procesăm informațiile ca atunci când suntem liniștiți și calmi. Răspunsul nostru comportamental la situațiile stresante pe care le întâlnim, reprezintă cheia succesului adaptării noastre și al dezvoltării personale.

Disciplina: Consiliere psihopedagogică;

Domeniul de intervenție: Intervenții pentru dezvoltarea strategiilor de coping comportamental și cognitiv;

Subiectul: „Dezvoltarea strategiilor de coping la adolescenți”

Tipul de activitate: Consiliere de grup;

Scopul: dezvoltarea la adolescenți de strategii de ameliorare a stărilor de furie și de a crește toleranța la frustrare.

Obiective operaționale:

Elevii vor fi capabili :

- O1: Să-și analizeze modul în care evaluează evenimentele zilnice pe care le experimentează;
- O2: Să învețe să utilizeze restructurarea cognitivă;
- O3: Să identifice strategii de coping prosociale, directe și active.
- O4: Să reducă riscul de a folosi strategii de coping negative;

Metode de consiliere: autodescrierea, brainstorming, explicația, conversația euristică, exercițiul, dezbateră în grup, exemplificarea.

Mijloace: foi de flipchart, markere, post-it-uri, fișe de lucru;

Grup țintă: 12 elevi din clasele a X- a și a XI- a;

Durata: 50 min.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

1. Exercițiu de captare a atenției: „Nu existăfără.....”

Consilierul școlar roagă participanții să se gândească și să completeze expresia: „Nu există....fără....”(de ex: „Nu există fum fără foc”;;„Nu există vară fără flori”, „Nu există copii fără gălăgie”, etc.)

Rolul acestui exercițiu este de a concentra atenția participanților , de a-i face să asculte și să gândească.

Durată: 4 minute;

2. Anunțarea temei activității

Profesorul consilier școlar precizează tema și obiectivele activității. Reamintește de confidențialitate și precizează că atât consilierul cât și elevii din grup sunt o oglindă care nu judecă, ci reflectă persoana așa cum este și nu arată mai mult decât lasă ea să se vadă.

Durată: 1 minut;

3. Intercunoașterea participanților: „Eu sunt ...”

Profesorul consilier școlar le pune la dispoziție elevilor câte un post-it; fiecare participant va trebui să spună: „*Eu sunt....*” continuând expresia cu o calitate, abilitate, deprindere pe care ei o au (de ex: frumos, deștept, leader, etc); apoi toate aceste calități vor fi lipite pe o foaie de flip-chat. Profesorul consilier școlar le va citi pe toate și le va atribui grupului nou constituit.

Exercițiul are rolul de a crește gradul de cooperare și co-participare a elevilor la activitățile propuse.

Durată: 5 minute

4. Stabilirea /reactualizarea regulilor grupului

Profesorul consilier școlar precizează care sunt regulile care ar fi de preferat să fie respectate în cadrul activității de grup; acestea sunt deja scrise pe o foie de flip-chart, iar dacă participanții simt că trebuie să mai completeze lista, au libertatea de a face acest lucru.

Durată: 1 minut

5. Activități propuse pentru atingerea obiectivelor

I. Exercițiul: „Indicii pentru calmare”

Metode și procedee: conversația euristică, exercițiul reflexiv, explicația, brainstormingul, problematizarea, reflexia, argumentarea;

Materiale: foi de lucru; markere;

Durată: 10 minute

Consilierul reamintește elevilor, că zi de zi, fiecare dintre noi, trebuie să facem față unor diverse situații stresante; adolescenții sunt îndrumați să deseneze un indiciu /o imagine sugestivă /un mesaj (sau mai multe) pe care l-ar putea folosi oricând pentru a-și aminti că este de preferat să învețe să-și autoregleze comportamentul, să nu se lase influențat în mod negativ de ceea ce se întâmplă și să se calmeze, dacă dorește să-si atingă scopurile propuse în viață.

Dirijarea învățării: se asigură feed-back-ul după fiecare acțiune. Consilierul facilitează lucrul elevilor prin detalii -suport pentru finalizarea activității propuse:

Procesare: După analiza prezentărilor fiecărei persoane din grup, se evidențiază strategiile de adaptare identificate de adolescenți, și se sugerează că toate acestea pot fi reunite într-o broșură - listă cu strategii de coping comportamental active, prosociale și directe care asigură adaptarea adecvată a individului în situațiile stresante de viață.

II. „Să ne descoperim abilitățile de coping”

Metode și procedee: conversația euristică, exercițiul reflexiv, explicația, brainstormingul, problematizarea, reflexia, argumentarea, dezbateră;

Materiale: foi de flip-chart, markere;

Durată: 15 minute

Consilierul împarte elevii în trei grupuri., numărând de la 1 la 3. Elevii se vor grupa în funcție de numărul pe care l-au spus. Fiecare grup primește câte o foaie de flip-chart și trag la sorț unul din cele 3 plicuri cu următoarea sarcină (Anexa 1): fiecare grup, va trebui să listeze: ce simt, ce gândesc și cum acționează adolescenții atunci când se confruntă cu: A. eșecul; B. pierderea; C. conflictul cu o persoană. După ce fiecare grup elaborează prezentarea, un lider de grup va prezenta celorlalți munca echipei.

Dirijarea învățării: se asigură feed-back-ul după fiecare acțiune. Consilierul facilitează lucrul elevilor prin detalii -suport pentru finalizarea activității propuse:

Consilierul clarifică conceptele: eșec, pierdere, conflict.

Procesare: După analiza prezentărilor fiecărui grup, se urmărește evidențierea strategiilor de adaptare active, directe și prosociale identificate de adolescenți. Se elaborează,

împreună cu grupul mare, o listă cu strategii de coping comportamental active, prosociale și directe care asigură adaptarea adecvată a individului în situațiile stresante de viață.

III. „Expunerea la jigniri”

Metode și procedee: exercițiul reflexiv, explicația, problematizarea, reflexia;

Materiale: nu sunt necesare;

Durată: 10 minute

Consilierul reamintește elevilor, că zi de zi, fiecare dintre noi, trebuie să facem față unor diverse situații stresante; adolescenții sunt îndrumați să adreseze o „jignire” (*Ești leneș, dezorganizat, nepunctual, distrat, etc*) colegului din dreapta; aceștia trebuie să rămână calmi, să-și controleze furia, și să aplice apoi o metodă prin care își gestionează starea negativă pe care o resimte.

Dirijarea învățării: se asigură feed-back-ul după fiecare acțiune. Consilierul facilitează lucrul elevilor prin detalii -suport pentru finalizarea activității propuse:

Procesare: După intervenția fiecărei persoane din grup, se evidențiază strategiile de adaptare identificate de adolescenți, precum și faptul că astfel de strategii se învață și cu cât stăpânesc mai multe, cu atât adaptarea lor în plan social este mai eficientă.

6. Încheierea activității: „Ce am învățat despre mine?/ Ce mi-a plăcut?”

Fiecare participant împartășește un lucru pe care l-a învățat despre sine în timpul activității de consiliere precum și aspectele care i-au plăcut sau displacut.

Durată: 4 minute.

Anexa 1.

- Scrieți pe foaia primită ceea *ce simt, gândesc și cum acționează* adolescenții atunci când se confruntă cu:

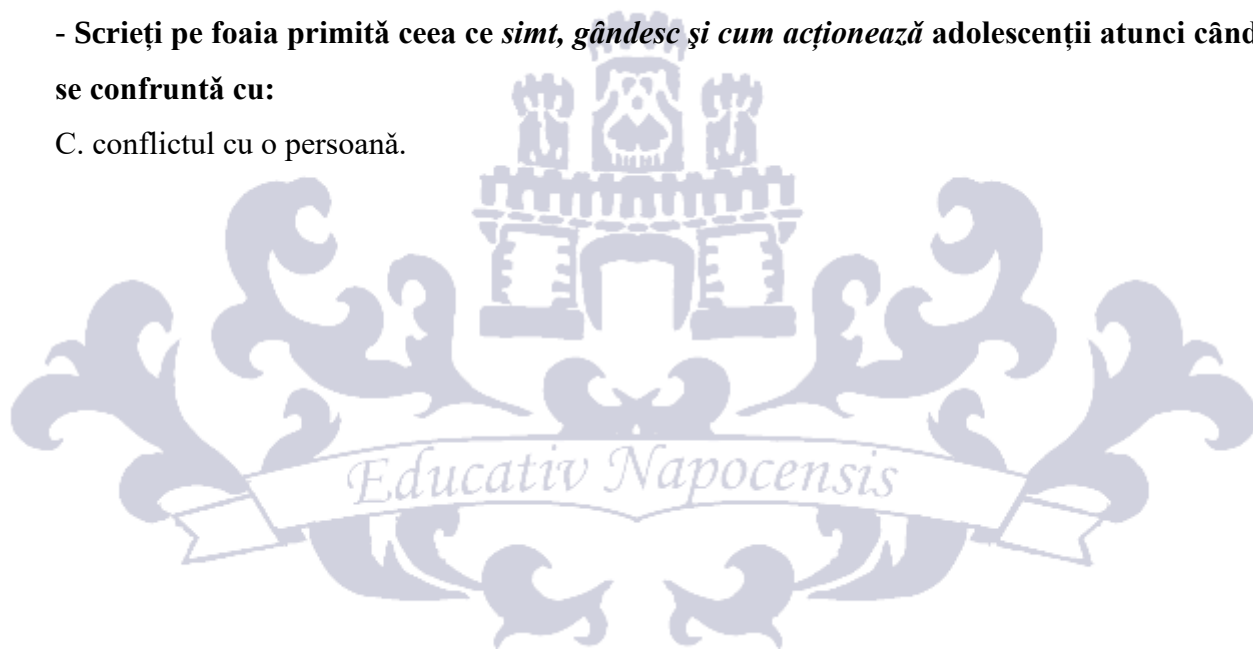
A. eșecul;

- Scrieți pe foaia primită ceea *ce simt, gândesc și cum acționează* adolescenții atunci când se confruntă cu:

B. pierderea;

- Scrieți pe foaia primită ceea *ce simt, gândesc și cum acționează* adolescenții atunci când se confruntă cu:

C. conflictul cu o persoană.

prof. Hagi Violeta Alina
Liceul Tehnologic „Anghel Saligny”, Roșiorii de Vede

EDUCAȚIA PRIN METODA PROIECTULUI – FACTOR STRATEGIC AL DEZVOLTĂRII PERSONALE

Motto: „Eternitatea nu e accesibilă decât prin viețuirea clipei în mod absolut”

(Emil Cioran)

Eficiența internă și externă a sistemului de educație, de la educația timpurie la studiile post-doctorale, de la educația formală la cea non-formală, de la formarea profesională inițială și continuă până la accesul echitabil la învățare, în condiții de calitate constituie obiectivul principal al strategiei naționale pentru dezvoltare durabilă. Învățarea eficientă rămâne o prioritate pentru sistemul de învățământ românesc, iar formele și metodele de predare vor fi în continuare caracterizate prin diversitatea și flexibilitatea abordărilor pedagogice, și se vor concentra pe formarea deprinderii de a învăța și de acumula cunoștințe utile și a capacității de a aplica aceste deprinderi într-un spectru larg de domenii.

Tânărul de succes al societății secolului XXI trebuie să fie competitiv în ceea ce privește domeniul managementului informațiilor: să găsească, să evalueze, să aplice în mod flexibil înțelegerea conținuturilor învățate și a altora noi în contexte variate, să anticipeze efectele, rezultatele și să dobândească abilități decizionale.

Aici intervine cu succes și educația nonformală care reprezintă ansamblul influențelor educative structurate și organizate într-un cadru instituționalizat dar desfășurate în afara sistemului de învățământ.

Notele caracteristice ale acestei forme de educație sunt legate de caracterul opțional al activităților organizate, participarea elevilor la stabilirea a ceea ce se va învăța și se va întreprinde, rolul discret al dascălului și renunțarea la evaluări clasice.

Caracteristicile metodei proiectelor sunt: elevii se află în centrul procesului de învățare; proiectul are obiective operaționale clare, care sunt în conformitate cu standardele de performanță; proiectele sunt generate de întrebări cheie ale curriculum-ului; implică metode de evaluare multiple și continue; are conexiune cu lumea reală; elevii își demonstrează cunoștințele, competențele prin produsele și performanțele realizate; capacitățile cognitive sunt

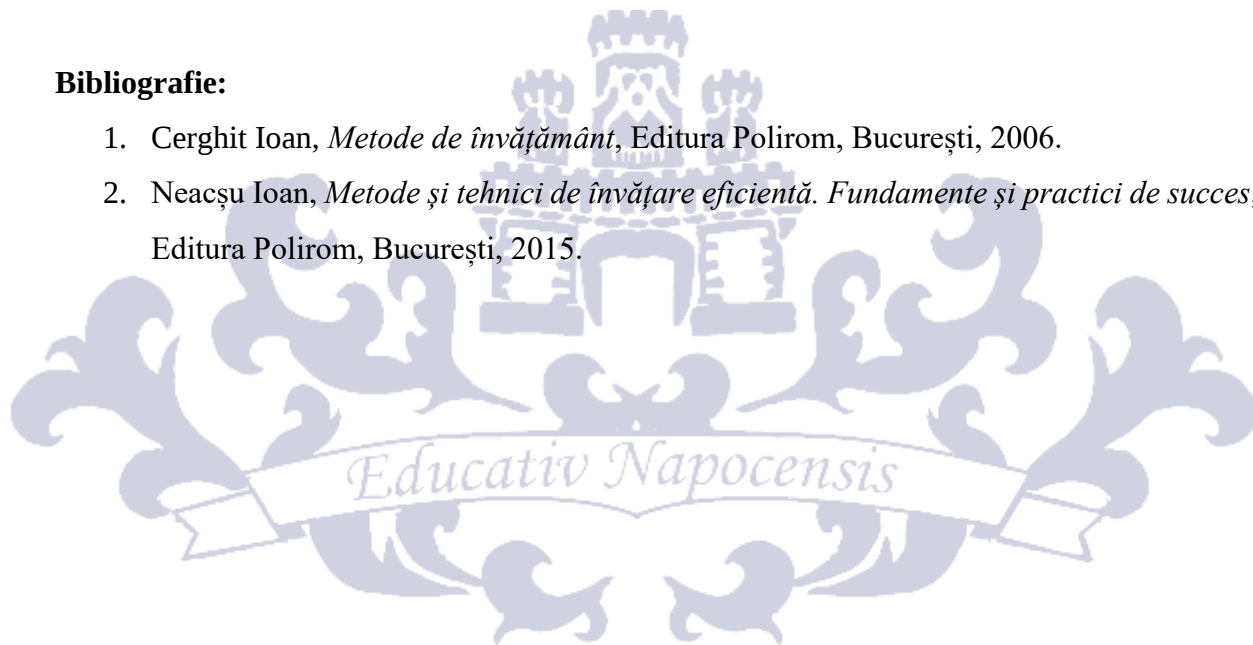
vizate prin activitățile din cadrul proiectului; strategiile de instruire sunt variate și sprijină diverse stiluri de învățare.

Spre deosebire de alte metode, metoda proiectului presupune anticiparea mentală a unei acțiuni, precum și executarea ei, prin cercetare concretă iar grupul de elevi este plasat în centrul acțiunii, oferindu-i-se posibilitatea să-și afirme independența în gândire și acțiune, dar și să însușească direct tehnicile de cercetare, prin efort, cooperare, autocontrol, conform îndrumării inițiale.

În acest context pot să afirm că numeroși elevi ai liceului nostru sunt implicați în proiecte variate menite să contribuie la dezvoltarea lor personală, la configurarea drumului lor în societate în viitorul apropiat și la depășirea stresului cotidian care ne macină existența, prin mobilizarea în vederea identificării de noi idei și modalități de a le pune în practică.

Bibliografie:

1. Cerghit Ioan, *Metode de învățământ*, Editura Polirom, București, 2006.
2. Neacșu Ioan, *Metode și tehnici de învățare eficientă. Fundamente și practici de succes*, Editura Polirom, București, 2015.

IMPORTANȚA CREATIVITĂȚII PEDAGOGICE ÎN CONTEXTUL SISTEMULUI EDUCAȚIONAL CONTEMPORAN

Pornind de la conceptul de creativitate ca fiind un proces mental și social, un concept multidimensional care implică asocieri ale minții creative între idei sau concepte existente, se poate sublinia faptul că aceasta implică totdeauna gândirea sau comportarea imaginativă cu un scop precis, originalitatea care poate fi individuală, relativă sau istorică, motivația, afectivitatea, imaginația creatoare, gândirea divergentă care oferă mai multe soluții și este axată pe descoperire euristică, o inteligență la limita normală.

Creativitatea implică generarea unor idei sau concepte noi, sau noi asocieri ale minții creative între idei sau concepte existente. Creativitatea se finalizează într-un produs cu o valoare individuală sau socială.

Termenul de creativitate are originea în latinescul *creare* care înseamnă a naște, a crea, a concepe, a compune o operă literară, o bucată muzicală, a zămisli, a făuri.

Strategia didactică are un rol foarte important în stimularea potențialului creativ al elevilor. Noi ca profesori trebuie să încurajăm și să stimulăm creativitatea elevilor prin :

- ✓ libertate de exprimare (libertatea nu trebuie să fie îngrădită);
- ✓ declanșarea motivației pozitive și afective;
- ✓ valorificarea activităților opționale;
- ✓ diverse ateliere de creație ;
- ✓ adaptarea ideilor elevilor;
- ✓ stimularea curiozității și a cunoașterii;
- ✓ asigurarea unui climat educațional dezinhibant;
- ✓ jocul și metode pedagogice active.

A fi creativ înseamnă să visezi cu ochii deschiși, să îți realizezi visele, să îți creezi o lume a ta unde totul este posibil, drept urmare starea ta de bine este întotdeauna ridicată.

Persoanele creative sunt mai empaticе, mai visătoare și fac totul din pasiune, pentru că sunt principalii promotori a muncii fără efort, realizată din dragoste.

Printre unele metode de stimulare a creativității elevilor se numără:

- ✓ realizarea unor relații prietenești, favorabile sistemului creativ;
- ✓ școlarii trebuie lăsați să-și manifeste în voie spontaneitatea, curiozitatea;
- ✓ trebuie să apară teme și situații, care stimulează fantezia (elevii să-și imagineze singuri probleme, să continue o nuvela etc.)
- ✓ vizitarea expozițiilor, organizarea excursiilor largesc mult orizontul elevilor;
- ✓ existența unor laboratoare și ateliere foarte bine dotate, cu specific creativ, unde elevii pot să-și exprime potențialul lor de creație.

Pentru o mai buna consolidare a creativității în sistemul educațional contemporan, profesorul trebuie întotdeauna să găsească modalități de a-și atrage elevii, transformând vechile conștiințe și producând corelații instrucționale și educaționale noi prin metode active de predare-învățare-evaluare, învățarea prin descoperirea dirijată duce spre formarea stilului de rezolvare a problemelor, brainstormingul, învățarea prin colaborare în mod eficient, „Predarea învățarea reciprocă”, „Tehnica Lotus”, „Schimbă perechea”, „Brainstormingul”, „Pălăriile gânditoare”, jocuri de cuvinte, compunere de ghicitori, de rime, povești create, titluri de povești, de tablouri, schimbarea finalului. Prin acestea se dezvoltă imaginația, puterea de a crea imagini și de a le transmite. De exemplu, preșcolarii creează imagini, combină informația, imaginează pornind de la poveștile, tablourile, filmele auzite și văzute. Jocul cu cuvintele, cu rimele din folclorul copiilor este un material valoros pe care îl exploatăm cu succes.

Bibliografie

1. Cojocariu, Venera – Mihaela - *Educație pentru schimbare și creativitate*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2008;
2. Dănescu, Elena - *Stimularea creativității la vârsta preșcolară*, Pitești, Editura Paralela 45, 2009;
3. Roco, Mihaela - *Creativitate și inteligență emoțională*, Iași, Polirom, 2004

IMPORTANȚA CREATIVITĂȚII PEDAGOGICE ÎN CONTEXTUL SISTEMULUI EDUCAȚIONAL CONTEMPORAN

Pornind de la termenul *creativitate* ca un ansamblu de însușiri și capacități, care în condiții favorabile generează produse originale și valoroase pentru societate, se poate afirma că este necesar ca, un dascăl să aibă abilități relevante în domeniul educațional contemporan în sensul de a avea strategii euristice de descoperire, imaginație creativă, gândire divergentă, flexibilitate intelectuală și motivație intrinsecă, dorința de a face un lucru din plăcere.

Adaptabilitatea la situațiile noi întâlnite în contextul sistemului educațional contemporan reprezintă un factor important în vederea obținerii rezultatelor dorite.

O depășire a sistemului educațional tradițional se îmbină armonios cu noile cerințe ale contemporaneității. Profesorul găsește noi căi de a-și surprinde și atrage elevii, asigurând înțelegerea fenomenelor studiate, transformând vechile conștiințe și producând corelații instructionale și educaționale noi prin metode active de predare-învățare-evaluare, învățarea prin descoperirea dirijată duce spre formarea stilului de rezolvare a problemelor, brainstormingul, învățarea prin colaborare în mod eficient.

Originalitatea, noutatea, actualizarea, motivația, voința reprezintă principalele condiții ale dezvoltării creativității. Atmosfera în sala de clasă sau în activitățile școlare și extrașcolare exercitate, atitudinea profesorului față de elev dar și relația profesor-elev combat anumite obstacole în calea manifestării creativității. Aici se pot menționa anumiți factori care participă la procesul creativ: atitudine, personalitate, aptitudini, motivație, afectivitate, imaginația creatoare, flexibilitate a gândirii, gândire divergentă care îmbină mai multe soluții, axată pe descoperire euristică, o inteligență la limita normală.

Interese puternice pentru actul creativ, angajarea în sarcini, pasiune și dedicație, încredere în ceea ce facem, o nevoie de dezvoltare și ambiguitate, curiozitatea intelectuală, energie și entuziasm de a depăși limitele, toate acestea ducând la îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ.

Cu elevii unei clase de liceu tehnologic ,ne-am pus întrebarea “Cum ar fi să dăm să dăm frâu liber imaginației și creativității și să vedem ce va iesi?”

Așa am construit din deșeuri reciclabile câteva mecanisme, care sunt destul de utile în aplicațiile practice de laborator tehnologic. Ca drept dovadă le voi prezenta aici.

Deviza noastră a fost: „Dacă se vrea se poate!”

Sper să vă placă acest material și să fie inspirație și pentru alți colegi care predau disciplinele tehnice

prof. Hreban Camelia
Colegiul Tehnic „Samuil Isopescu”, Suceava

CREATIVITATEA ACTULUI PEDAGOGIC MODERN

A fi profesor nu se poate egaliza, din punct de vedere calitativ, decât cu a fi om, în conformitate cu principiile, cu valorile, cu credințele și cu ideile perene, raportate la universalitate, nu contextuale și speculative, cu finalitatea susținerii formării personalității elevului într-un mod unitar, coerent, integrat în social, devenind un contributor activ la activitățile comunității, precum și un fin psihopedagog, cu valențe terapeutice (dacă este posibil!), deschis comunicării interactive, cu scop proactiv, de progres tehnic și de eficiență economică, de culturalizare și de sensibilizare.

Învățarea este un act de comunicare între elev și profesor/maistru/pedagog/consilier, părinte/factor extern (reprezentant al unei instituții/prieten/străin/opozant). În vederea transmiterii unui mesaj coerent, viabil, calitativ, care merită receptat și valorizat, participanții la dialog respectă conduita respectului reciproc, a informației împărtășite în mod logic, eficient, inteligent, lizibil și substanțial. Mesajul semnificant trebuie să fie de ambele părți, univocal semantic și participativ fiind o cale sigură spre insucces. Proreația este dificil de realizat în lipsa bazei: comportamentul activ, implicant în propria sa acțiune de a deprinde, de a dezvolta, de a performa rămâne o condiție *sine qua non* a unei vieți școlare trăite întru formarea unei personalități libere, creatoare, independente, optimiste, încrezătoare în sine și în Alteritate.

În cadrul Colegiului Tehnic „Samuil Isopescu” din Suceava, eficacitatea educațională, referitoare la capacitatea de a obține rezultatele așteptate ale proceselor didactice, prin utilizarea corespunzătoare a resurselor, se evaluează pe baza următoarelor elemente: conținutul programelor de studii, rezultatele învățării, activitatea metodică, activitatea financiară și activitatea tehnico-administrativă. Prin lege, calitatea educației este definită drept ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu și ale furnizorului acestuia, prin care sunt îndeplinite așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate propuse.

Colegiul Tehnic „Samuil Isopescu” conferă, individului, la orice nivel școlar și existențial, posibilitatea de a renaște, de a se reevalua, de a-și regândi ontos-ul prin prisma unei vieți trăite autentic, frumos, expresiv și sensibil.

În liceu, profesorul va selecta acele metode care vor corespunde traseului didactic dorit, întrucât acestea vor exprima viziunea sa, scopul urmărit, competențele vizate, informațiile și

ideile esențiale, orientându-l pe elev către o educație temeinică și o punere în valoare autentică, individuală și colectivă.

În acest sens, metoda lecturii este – iar, uneori, trebuie – însoțită de alte metode tradiționale și/sau moderne, pentru a consolida, a completa analiza textuală și pentru a fi fundamentul unui eseu argumentativ sau a unei portretizări din tema de acasă: metoda *observației analitice*, metoda *problematizării*, metoda *investigației*, metoda *strategiei de chestionare*, metoda *inteligențelor multiple*.

De exemplu, la lecția de fixare și de consolidare a cunoștințelor, textul narativ literar „Tren de plăcere”, de Ion Luca Caragiale (clasa a IX-a), de la modulul didactic *Familia*, poate fi analizat prin metoda *inteligențelor multiple*. După actualizarea cunoștințelor despre tema unității de învățare (*Familia*), pe baza definițiilor propuse de către elevi și despre specia literară „schită”, se anunță subiectul lecției și se enunță obiectivele. În cadrul secvenței didactice *Dirijarea procesului de învățare*, se va concretiza metoda *inteligențelor multiple*, în etape de lucru și pe grupe de elevi stabilite anterior acestei ore de curs.

Activitatea profesorului pune accent pe reliefarea portretistică, relațională, cognitivă educațională, fundamentate pe ceea ce au lucrat, acasă, elevii, fiind prezentate în timpul orei. Întrebările profesorului îi vor dirija către o pluralitate de modalități (antiteză, comparație, basorelief, fișa personajului), pentru a creiona portretul fiecărui personaj, pe baza întregului text narativ propus în manualul de la Editura Art.

În vederea realizării schemei *inteligențelor multiple*, în ora precedentă, s-au format opt grupe, cu roluri și sarcini diferite, conform schemei lui Gardner: Inteligență lingvistică; Inteligență spațial-vizuală; Inteligență matematică; Inteligență kinestezică; Inteligența interpersonală; Inteligență intrapersonală; Inteligență muzicală; Inteligența naturalistă.

Elevii vor răspunde în conformitate cu planul dat, fiecare grupă având propria sa strategie și concepție de articulare a planului său, reliefând un tipar comportamental și caracterial deficitar, cu multiple carențe educaționale și emoționale, manifestate printr-un tipar parental, erotic și familial incorect, superficial, egoist, tarat. Toate aceste informații vor fi sintetizate, de către elevi, sub îndrumarea profesorului (*schema lecției*), observându-se faptul că textul literar poate fi înțeles și prin apelul la alte arte sau la științe, prin realizarea traseelor parcurse de către familia Georgescu, a rebusului realizat pentru evidența logico-matematică, a audițiilor de fundal, a *jocului de rol* – creat de către elevi, acasă, și însoțit de *lectura explicativă* și de dialogul de bază –, a portretelor realizate în corelație cu elementele relevate din caracterizările prealabile ale elevilor.

La finalul activității, profesorul le va solicita, elevilor, să puncteze aspectele pozitive și negative ale activității, sintetizându-le opiniile argumentate și expuse fără părtinire și indiferență.

Receptarea textului literar presupune ingeniozitatea profesorului și a elevilor de a distinge, de a constata, de a preciza și de a alege metodele potrivite clasei, contextului de lucru, posibilităților fizice, instrumentale și tehnice prezente, cu scopul conturării celui mai eficient scenariu didactic pentru activitatea respectivă.

Din perspectiva *modelului tradițional* al predării-receptării textului, lectura și analiza textului literar sau nonliterar se realizează pasiv, prin lectura profesorului sau a altui elev, fără intenția corelației cu alte tipuri de lecturi critice corespondente sau cu experiența personală de viață.

Din punct de vedere al *pedagogiei moderne*, poetica predării și a receptării literare/nonliterare presupune un contact direct, exclusiv din partea elevului-cititor sau/și dirijat de către cadrul didactic avizat în comprehensiunea textului propus, de la nivelul informativ până la cel performativ, elevul observând, prin lectură (individuală), modul în care este constituit textul propus, particularitățile sale de realizare, personajele epice/dramatice sau eul liric, ori persoana/obiectul real din textul-suport.

Povestea despre educație rămâne un mit arhaic, tradițional, desuet și naiv – pentru mulți contemporani. Este trist să observi obstinația contra educației firești, cu reguli, norme și relații stabilite și modelate de mii de ani. Nu fixarea în norma etică și profesională este contestată, ci sistemul axiologic, gnoseologic și praxiologic, pe care ea se conturează de-a lungul istoriei umanității.

Bibliografie:

1. Beadle, Phil, *Cum să predai. Strategii didactice*, Didactica Publishing House, București, 2019.
2. Lucas, Bill, Spencer, Ellen, *Predarea gândirii creative*, Didactica Publishing House, București, 2020.
3. Stan, Emil, *Pedagogie postmodernă*, Institutul European, Colecția Universitaria, Seria Pedagogie, Iași, 2004

prof. Iacob Oana Elena

Școala Profesională Specială „Sfântul Stelian”, Botoșani

CREATIVITATEA ȘI JOCUL ÎN ACTIVITĂȚILE INSTRUCTIV- EDUCATIVE TERAPEUTICE COMPENSATORII ȘI RECUPERATORII ALE COPILULUI CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE

Conceptul psihologic de creativitate definește „capacitatea de a produce opere noi, de a utiliza comportamente noi, de a găsi soluții noi la o problemă” însă creativitatea pedagogică este definită ca „modelul calităților necesare profesorului pentru proiectarea și realizarea unor activități eficiente prin valorificarea capacităților sale de înnoire permanentă a acțiunilor specifice, la nivelul sistemului și al procesului de învățământ”. Creativitatea constituie una dintre cele mai importante valori umane, sociale, educaționale. Rolul ei în procesul culturii și civilizației este enorm iar în școala contemporană este prezentă o vie preocupare pentru educarea creativității, atât a cadrului didactic cât și a elevului. Personalitatea creativă este caracterizată printr-un mozaic de aptitudini și însușiri: fluiditate, flexibilitate, elaborare, originalitate, sensibilitate pentru probleme și redefinire.

Profesorul este creatorul situațiilor de învățare pentru atingerea obiectivelor pedagogice proiectate și își imaginează strategii de predare-învățare care să asigure succesul școlar la un număr cât mai mare dintre elevii pe care îi instruieste. Complexitatea și dinamismul lumii contemporane presupune dezvoltarea creativității atât a cadrului didactic cât și a elevilor în vederea unei bune adaptări sociale și profesionale a acestora. Cultivarea creativității individuale și de grup constituie un deziderat major al educației în general.

Jocul este una din formele fundamentale de manifestare a copilului, formula primară a acțiunii umane. Jocul este o activitate prin care copilul învață să cunoască lumea reală, mecanismele lui fiind în esență mecanismele învățării. Jocul este o activitate efectuată spontan, din plăcere, încărcată de anumite satisfacții. J. Piaget consideră jocul ca un exercițiu funcțional cu funcția de „extindere a mediului”, adică o asimilare a realului la activitatea proprie.

Jocurile didactice sunt cele care oferă copilului un cadru propice pentru învățarea activă, participativă, stimulând inițiativa și creativitatea acestuia. Obiectivele instructiv-educative terapeutice compensatorii și recuperatorii ale fiecărui obiect de studiu pot fi mai bine realizate prin utilizarea jocului. Jocul cuprinde o motivație intrinsecă de a mobiliza resursele psihice ale

copiilor, de a asigura participarea lor creatoare, de a le capta interesul, de a-i angaja afectiv și atitudinal, el ocupă așadar un rol important în strategia de educare a creativității. Copilul cu cerințe educative speciale poate transpune conștient realul într-un plan imaginar, chiar dacă într-un mod elementar. Prin joc se realizează „asimilarea realului la eu și acomodarea eului la real” (mai ales prin imitație). Stimulative pentru creativitate sunt jocurile didactice dar și jocurile de simulare (jocul de rol). Prin implicarea afectiv- cognitivă a copilului, jocul de rol dezvoltă la acesta empatia, capacitatea evaluativă și cea anticipativă, stimulează relațiile interpersonale de cooperare și competiție, capacitatea de adaptare la comportamentul celui alt.

La elevul cu cerințe educative speciale, scopul jocului, indiferent de disciplina în cadrul căreia se desfășoară, este activizarea acestuia, determinarea lui în procesul de învățare. Jocul constituie o structură unitară între stimul – întărire – răspuns – modificare. Gama jocurilor didactice este foarte variată, există o multitudine de jocuri de percepție senzorio – vizuală, auditivă, de dezvoltare a microkineziei, de orientare spațio temporală pentru problemele copiilor cu cerințe educative speciale. Maiestria cu care jocuri și materiale didactice sunt adaptate și adoptate pentru acești copii țin de creativitatea profesorului.

Imaginația cadrului didactic poate genera jocuri noi, dintre cele mai ingenioase. Un simplu enunț al unui exercițiu poate deveni o invitație la joc. Imaginația este așadar un proces de construcție a unor imagini / idei noi, prin combinarea experienței anterioare. Ea are un rol deosebit, nu numai în formarea noțiunilor prin învățarea creativă, ci și în elaborarea de produse noi, originale, sub diferite forme, materiale sau ideale (atât pentru cadru didactic, cât și pentru elev).

Mijloacele didactice intuitive, mijloacele tehnice, audiovizuale, noile tehnologii educaționale sprijină și mobilizează activitatea elevului cu cerințe educative speciale, declanșează și mențin atenția, generează intense stări motivațional-afective favorabile învățării. Strategiile evaluativ-stimulative au și ele un rol foarte important în procesul instructiv educativ terapeutic compensatoriu și recuperatoriu al elevului cu cerințe educative speciale, deoarece evaluarea este cea care oferă cadrului didactic informații despre cunoștințele de care dispune copilul, despre modul în care utilizează aceste cunoștințe în rezolvarea sarcinilor în care îl implică, despre capacitățile pe care le are și, nu în ultimul rând, despre potențialul creativ de care dispune copilul. Potențialul creativ al copiilor cu cerințe educative speciale fiind mult mai redus decât la copiii normali.

Jocul didactic are un conținut și o structură bine organizată el este și trebuie subordonat particularităților de vârstă și individuale ale elevilor dar și sarcinii didactice desfășurându-se după anumite reguli și la momentul ales de profesor. Jocurile didactice cuprind sarcini didactice

care contribuie la „modificarea creatoare a deprinderilor și cunoștințelor achiziționate la realizarea transferurilor între acestea, la dobândirea prin mijloace proprii de noi cunoștințe”. Ele angajează întreaga personalitate a copilului cerințe educative speciale constituind adevărate mijloace de evidențiere a capacităților creatoare, dar și metode de stimulare a potențialului creativ al acestora, referindu-se la creativitatea de tip școlar, manifestată de elev în procesul de învățământ, dar care pregătește și anticipează creațiile pe diferite coordonate.

Jocurile didactice sunt antrenante și acționează favorabil la elevii cerințe educative speciale, crescându-le performanțele și căpătând încredere în capacitățile lor, siguranță și promptitudine în răspunsuri, deblocând astfel potențialul creator al acestora.

Creativitatea, ca formațiune complexă de personalitate, se formează și exersează cu metode cât mai adecvate structurii sale, metode care să acționeze pe tot parcursul școlarității elevului, iar din acest punct de vedere, jocurile didactice satisfac nevoile elevilor cu cerințe educative speciale.

Jocurile cu un scop educativ/ terapeutic bine precizat și organizate în coordonanță cu el, duc la apariția unor stări emoționale complexe, care intensifică procesele de reflectare directă și nemijlocită a realității. Jocul rămâne principala modalitate de învățare fiind „o formă de activitate prin care copiii normali și cei cu cerințe educative speciale încearcă să-și însușească experiența de viață a adulților”. Jocul îi ajută pe aceștia din urmă la o adaptare și o integrare mai bună în societate.

Bibliografie:

1. Gherguț, A., *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Ed. Polirom, Iași, 2006.
2. Weihs, Thomas., - *Copilul cu nevoi speciale*, Ed. Triade, Cluj- Napoca, 1998.
3. Mușu, I., Taflan, A., *Terapia educațională integrată*, Ed. Pro Humanitate, București, 1997.

CREATIVITATEA ÎN DEMERSUL DIDACTIC AL LECȚIILOR DE COMUNICARE

Creativitatea derivă din cuvântul latin „creare”, care înseamnă a zămisli, a făuri, a creea, a naște. Creativitatea constituie cel mai ridicat nivel comportamental uman, capabil de a activa și de a antrena pe termen lung, toate celelalte nivele de conduită, toate însușirile psihice ale unui individ.

Creativitatea constituie una dintre cele mai importante valori umane, sociale, educaționale. Rolul creativității în demersul didactic are un rol major, deoarece prin realizarea ei elevii devin subiecți activi în procesul de învățare.

Un prim pas în stimularea creativității la elevi în orele de comunicare în limba română se realizează în general prin antrenarea copiilor în lectură prin introducerea acestora în universul mirific al cărții și, în mod particular, prin crearea de texte narative sau lirice proprii, libere sau cu o anumită tematică.

La vârsta școlarității mici lectura trebuie să fie atent îndrumată. Lecturile indicate să fie din scriitori ale căror texte sunt accesibile pentru copii, atât din punct de vedere al conținutului cât și al redactării, să nu fie de dimensiuni mari ca să nu plictisească și să fie atractive. Bineînțeles că o carte cu imagini sugestive va fi mult mai apreciată decât una fără poze.

Lectura elevilor poate fi atent dirijată nu numai la orele de comunicare, unde sunt prevăzute și alte concepte teoretice de studiat, ci și la clubul de lectură unde, prin efectuarea fișei de lectură, copiii își pot însuși în mod temeinic ceea ce au citit. La clubul de lectură elevii își pot prezenta creațiile literare astfel încât ei pot fi apreciați și îndrumați.

Cel de-al doilea pas în activarea creativității la elevi ține de modalitatea de interpretare a textelor literare studiate. O abordare a textului literar din punct de vedere intercultural poate deschide un orizont în spiritul respectării diferențelor de cultură etnică sau națională, promovând respectul față de toleranță, înțelegere, egalitate.

Profesorului îi revine misiunea de a coordona activitatea elevilor în spiritul comuniunii, de a forma valori, deprinderi bazate pe respectarea valorilor culturale, pentru a evita intoleranța diferențelor dintre etnii, rase, confesiuni, categorii sociale .

Operele literare oglindesc viața diferitelor etnii, fie rome, maghiare, slave având un conținut istoric, cu o bogată conotație interculturală. Un exemplu în această privință este textul lui Vasile Alecsandri, intitulat Vasile Porojan, care tratează prietenia dintre Vasile Alecsandri, poetul și fiul unui țigan, ceea ce ne evidențiază una dintre cele mai interesante povești de viață, cu multe învățăminte, confirmând că etniile sunt mai degrabă convenții sociale și că ideile preconcepute pot fi învinse prin sinceritate și apropiere sufletească.

Activitățile de învățare pot include, pe lângă exerciții de înțelegere a unor termeni specifici educației interculturale, și lectura unor astfel de texte, care prin conținutul lor să aibă ecou în combaterea discriminării. Un exemplu de acest gen îl întâlnim și în fabula Câinele și cățelul, de Grigore Alexandrescu, unde autorul aduce în discuție principiul egalității între semeni.

O altă abordare creativă a textului literar se poate realiza din perspectiva dreptului copilului la educație. Pot fi indicate spre lectură și interpretare scrieri din literatura română, dar și din literatura universală. Una din lecturile potrivite acestui tip de abordare poate fi Eu sunt Malala de Malal Yousafzai, în care ni se prezintă lupta unei fetițe din Pakistan care își dorea cu orice preț să învețe. Pakistanul este ocupat de talibani, iar aceștia introducând noi reguli, generate de extremismul islamic, interzic frecventarea școlilor de către fete. Malala luptă din răspuțeri pentru ca, glasul ei să fie auzit, și să i se recunoască dreptul la educație. Chiar dacă este la un pas de a fi îmbrățișată de umbra morții, este împușcată de talibani când se întorcea de la școală, Malala supraviețuiește, fiind salvată într-un spital din Anglia și devine simbolul luptei, pe cale pașnică, a dreptului fetelor la educație. Elevii pot fi solicitați să-și imagineze o convorbire cu personajul principal al cărții. Pot realiza un interviu imaginar în care să-și formuleze ei înșiși chestionarul sau pot redacta o scrisoare adresată personajului prin care să-și exprime sentimentele de prețuire și încurajare către militanta pentru educație.

Alte texte literare care abordează problematica dreptului copiilor la educație pot fi: Amintiri din copilărie de Ion Ceangă, Singur pe lume de Hector Malot Aventurile lui Oliver Twist de Mark Twain, Războiul care mi-a salvat viața de Kimberly Brubaker Bradley. Prin exerciții de creație a unor texte care pornesc de la discuția acestor lecturi se pot forma competențe specifice care pledează pentru deschidere, comunicare, empatie, pentru înțelegerea și valorizarea logicii fiecărei culturi, apropiate sau depărtate. Componentele competenței interculturale vizează atât formarea de atitudini, cunoștințe, abilități de interpretare și relaționare, de interacțiune, cât și abilități de reflecție și evaluare critică.

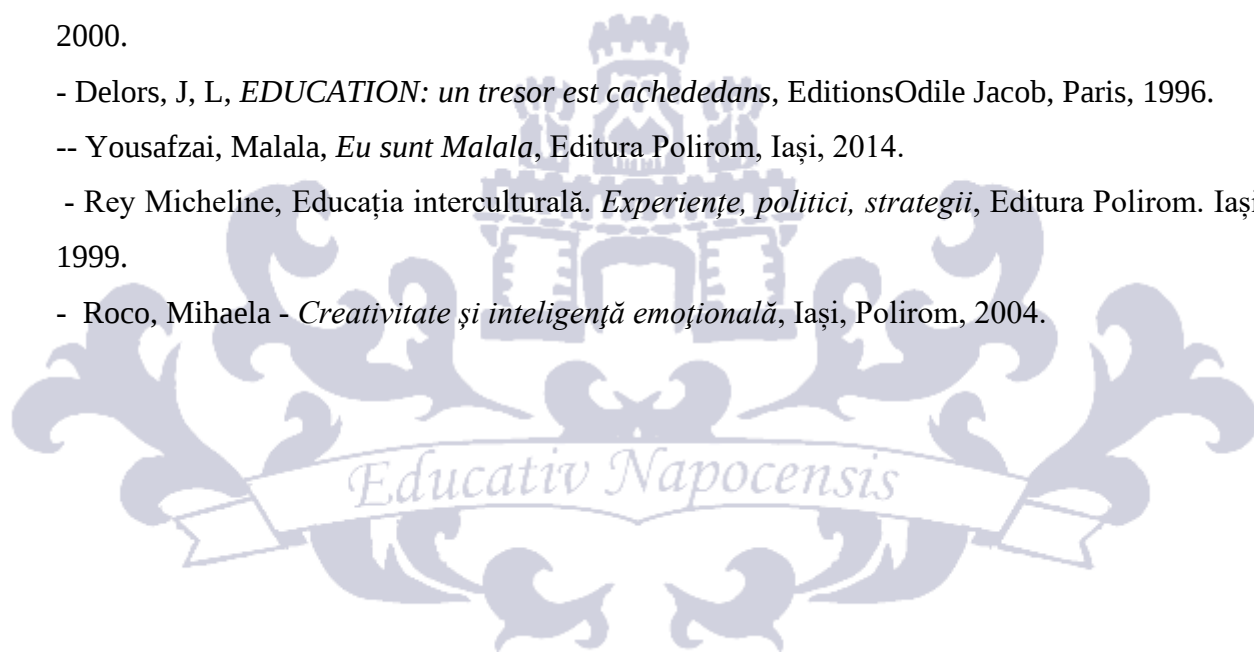
Creativitatea copiilor poate fi stimulată și prin activități extrașcolare : frecventarea bibliotecilor școlare și județene, implicarea în activitatea culturală a bibliotecilor, vizite la

casele memoriale ale scriitorilor, vizionare de materiale video cu scriitori, dar și interpreți ai operelor lor, vizionarea pieselor de teatru reprezentate pe scenă, activități culturale care să-i implice în mod activ.

Deși generația actuală este atrasă, ca un magnet, de noile tehnologii informaționale, cadrul didactic trebuie să cultive elevilor dragostea pentru lectură, pentru cunoașterea operelor clasice naționale și universale, care oferă modele de viață demne de urmat.

Bibliografie:

- Alecsandri, Vasile, *Vasile Porojan*, Editura Aramis, București, 2017.
- Alexandrescu, Grigore, *Fabule*, Editura Aramis, București, 2017.
- Cucos, Constantin, *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Editura Polirom, Iași, 2000.
- Delors, J, L, *EDUCATION: un tresor est cache dedans*, Editions Odile Jacob, Paris, 1996.
- Yousafzai, Malala, *Eu sunt Malala*, Editura Polirom, Iași, 2014.
- Rey Micheline, *Educația interculturală. Experiențe, politici, strategii*, Editura Polirom. Iași 1999.
- Roco, Mihaela - *Creativitate și inteligență emoțională*, Iași, Polirom, 2004.

STIMULAREA CREATIVITĂȚII PRIN JOCUL DIDACTIC

De cele mai multe ori se ignoră faptul că omul este, prin structura sa biologică, o ființă autocinetică și că dreptul la mișcare nu poate fi abolit de nici un fel de normă didactică. În activitatea didactică nu trebuie ignorat raportul dintre evoluția randamentului intelectual și starea fizică generală.

Jocurile didactice oferă un cadru propice pentru învățarea activă, participativă, stimulând inițiativa și creativitatea elevului. Obiectivele instructiv-educative ale fiecărui obiect de studiu pot fi mai bine realizate prin utilizarea jocului. Acesta, prin natura sa, cuprinde o motivație intrinsecă de a mobiliza resursele psihice ale copiilor, de a asigura participarea lor creatoare, de a le capta interesul, de a-i angaja afectiv și atitudinal.

Elementele de joc: descoperirea, ghicirea, simularea, întrecerea, surpriza, așteptarea vor asigura mobilizarea efortului propriu în descoperirea unor soluții, în rezolvarea unor probleme, stimulând puterea de investigații și cointeresarea continuă.

Jocul este foarte important, sub variatele sale forme, în dezvoltarea copilului, importanțe subliniate de numeroase teorii ale jocului din literatura pedagogică și de locul acestuia în diferite sisteme de educație. Jocul are o valoare funcțională ce rezidă în faptul că el transpune simbolic copilul în rolurile adultului. De aici decurge importanța îmbogățirii impresiilor copiilor despre viața și activitatea oamenilor dintr-o sferă largă, de domenii profesionale, accesibile înțelegerii lor.

Copilul se joacă de-a ceea ce a văzut sau a auzit. Modelele de urmat pe care el le transpune în joc izvorăsc din realitatea apropiată, din viața și activitatea adulților din preajma lui. Pe această cale își asimilează semnificația socială a rolurilor care îl așteaptă în viață.

Prin joc, copilul învață cu plăcere, devine interesat de activitățile ce se desfășoară. Datorită conținutului și modului de desfășurare, jocurile didactice sunt mijloace eficiente de activizare a întregului colectiv al clasei, dezvoltă spiritul de echipă, de întraajutorare, formează și dezvoltă unele deprinderi elementare și de muncă organizată.

Jocurile didactice sunt un mijloc foarte important și pentru realizarea sarcinilor educației morale. Ele contribuie la dezvoltarea stăpânirii de sine, a autocontrolului, a spiritului de independență, a disciplinei conștiente, a spiritului colectiv și a altor calități de voință și de

caracter. În joc copiii învață să se ajute unii pe alții, să se bucure de succesele colegilor, să aprecieze nepărtinitor succesele altora. Așadar, jocurile didactice exercită o influență pozitivă asupra întregii personalități a copilului. Ele pot însoți fiecare obiect de învățământ, fiecare lecție luând și forma unor întreceri, concursuri între toți elevii, între rânduri de bănci, grupe de elevi.

Voi prezenta în continuare câteva jocuri didactice folosite la educație plastică pentru dezvoltarea creativității.

Continuă tu!—este un exercițiu care cere îmbogățirea formei date. Se oferă spre observare o planșă pe care au fost desenate fragmente, elemente, forme: o mână, un cap de pește, un triunghi, o pălărie, o frunză, o petală și se cere elevilor să constituie, alegând dintre posibilități pe aceea care li se pare cea mai potrivită, pentru a realiza ei înșiși o compoziție, completând partea aleasă cu elementele care întregesc forma.

Un tablou neterminat—este un exercițiu care vizează imaginația, creativitatea, cât și inteligența și abilitatea de a desena. Se prezintă o lucrare neterminată (sunt trasate doar câteva linii) și se cere elevilor să o continue.

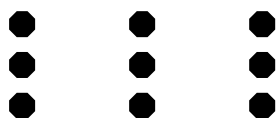
Creează un model—este un joc ce urmărește inventivitatea, simțul măsurii, ritmul și originalitatea. Se cere elevilor să folosească semnele: $\cap$, $*$, $|$, în orice poziție, în orice ordine și repetate de câte ori vor pentru a realiza un desen decorativ (friză, chenar sau un obiect astfel decorat).

Jocul Kim, dezvoltă memoria vizuală – grafică—o serie de 8 – 12 obiecte sunt puse pe catedră și se lasă un timp în câmpul vizual al copiilor, apoi se acoperă cu o pânză. Copiii vor desena toate obiectele pe care și le amintesc.

Tunelul—joc ce urmărește dezvoltarea memoriei vizuale, plecând de la datele percepute într-o anumită ordine. Un copil confecționează un colier din mărgelile multicolore cu o anumită alternanță de culoare. Colierul va fi introdus sub un tunel format dintr-o bucată de carton pliat în două. Copiii trebuie să-și imagineze și să spună ordinea perlelor la ieșirea din tunel (ordinea directă sau ordinea inversă).

Serii de desene—joc pentru dezvoltarea memoriei vizuale și atenției. Se execută la tablă, sub ochii elevilor, o serie de desene și, în timp ce atenția copiilor este distrasă, se șterge unul sau mai multe. Elevii trebuie să identifice desenul sau desenele care au fost șterse.

Jocul punctelor—elevii trebuie să unească cele nouă puncte cu numai patru drepte fără să ridice creionul de pe hârtie și fără să revină pe același traseu.

Gama jocurilor didactice este foarte variată. Imaginația învățătorului poate genera jocuri noi, dintre cele mai ingenioase.

Jocurile didactice contribuie la dezvoltarea unei gândiri creatoare, la formarea priceperilor și deprinderilor de activitate independentă. De aceea, metoda jocurilor trebuie să facă parte din strategiile didactice de predare-învățare.

Bibliografie:

- Ludmila Preda, Mirela Paraschiv—*Educația plastică în ciclul primar*, Editura Didactica Nova, Craiova, 2007
- Rafila Cotuna—*Locul și rolul jocului didactic în învățare*, Revista Învățământul primar nr. 3-4, Editura Miniped, București, 2009
- Miron Ionescu, Ioan Radu—*Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2010

prof. Irimia Raluca
Școala Primară „Carol I” Iași

CREATIVITATEA – TRĂSĂTURĂ PRIMORDIALĂ A ÎNVĂȚĂTORILOR

Calitatea demersului instructiv – educativ aparține în mare măsură educatorului. El este cel care cu măiestrie îmbină planificarea/organizarea conținuturilor cu resursele materiale de care dispune, astfel încât procesul instructiv-educativ pe care îl moderează să antreneze elevii, să-i capteze, să le stârnească curiozitatea și interesul.

Una dintre trăsăturile care definesc învățătorul este creativitatea. Fără aceasta, învățătorul ar concepe acte educative plate, lipsite de acele elemente-cheie ce ar surprinde elevii, ce i-ar capta și antrena în desfășurarea acestora.

Sorin Cristea, în *Dicționarul de pedagogie*, afirmă: „creativitatea pedagogică definește modelul calităților necesare educatorului pentru proiectarea și realizarea unor activități eficiente prin valorificarea capacităților sale de înnoire permanentă a acțiunilor specifice, la nivelul sistemului și al procesului de învățământ”.

Această trăsătură incontestabilă (latură a demersului didactic) a învățătorului reprezintă capacitatea, dar și aptitudinea acestuia de a mânui zi de zi, cu pricepere și măiestrie demersul didactic. Cunoștințele științifice ale învățătorului, inspirația și ingeniozitatea sa sunt alimentele de bază în organizarea unor activități și lecții creative. Acumularea experienței de lucru a cadrului didactic, dezvoltă treptat această abilitate individuală, creativitatea.

Literatura de specialitate afirmă că conceptul de creativitate este *produsul* originalității, flexibilității, fluentei, ingeniozității, obținut prin activitate și experiență, dar și *proces*, deoarece se desfășoară în timp, prin dezvoltarea unor noi elemente și învingerea unor obstacole. Învățătorul creativ are dezvoltată gândirea critică, imaginația, este flexibil, dar cu mare ușurință și rapiditate generează/emite idei inovative, originale, ingenioase și valoroase (IANC & SABĂU, pp. 17-18, 2017).

Sursa principală de inspirație a învățătorului o reprezintă viața de zi cu zi. Acesta apelează la analiză, sinteză și comparare pentru a facilita desfășurarea actului educativ. Valorificarea pildelor, asocieri ale conținuturilor cu exemple din realitate, folosirea materialelor ilustrative cu scopul de a atrage elevilor, implicarea și antrenarea acestora în

diverse situații și găsirea de rezolvări de probleme sunt acțiuni pe care învățătorul creativ le practică consecvent în actul educativ.

În vederea formării și dezvoltării *capacității creatoare ale cadrelor didactice* trebuie să fie cunoscute: nivelul de inteligență generală, gândirea divergentă, fluența gândirii, gradul de receptivitate față de probleme, originalitatea, perseverența și inițiativa, spiritul de observare, capacitatea combinatorie ale acestora. (https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/502-508.pdf)

Învățătorul creator are dezvoltată foarte bine imaginația, însă pentru a putea desfășura lecții/activități în care să pună amprenta personală a creativității, astfel încât să poată să dezvolte această capacitate și propriilor elevi, trebuie să manifeste motivație, să-și exprime dorința de a concepe ceva nou, care să motiveze receptorul.

Întreaga societate va progresa cu ajutorul persoanelor creative. Stimularea și dezvoltarea creativității sunt peremptorii pentru existența și evoluția societății.

Fiecare individ se naște cu un potențial creativ, însă pentru a ajunge să fie transformat în trăsătură de personalitate, acest potențial trebuie stimulat încă din primele zile. În învățământul primar pot fi valorificate o multitudine de mijloace, materiale și metode, la discipline diferite, cu scopul dezvoltării creativității elevului. Un învățător creativ, va modela cu ușurință elevi creativi, apelând la jocuri de istețime și perspicacitate, ghicitori, alcătuire de propoziții și dezvoltarea acestora, jocuri de construcții, activități practice, jocuri în echipe, ș.a.

În vederea dezvoltării potențialului creativ al cadrelor didactice, literatura de specialitate recomandă următoarele activități independente:

- Cercetare – căutarea de informații, de idei noi, de posibilități de transfer de sensuri, de criterii de clasificare;
- Organizarea se materiale noi – întocmirea se rapoarte asupra activității proprii, alcătuirea de colecții;
- Generare – de noi moduri de a privi lucrurile, noi mijloace de exprimare a ideilor, structuri, modele, forme (<http://www.qreferat.com/referate/pedagogie/Strategii-de-dezvoltare-a-crea252.php>).

Învățătorul creativ încurajează elevii în vederea exprimării propriilor idei, imaginează noi soluții pentru rezolvarea problemelor, crează oportunități de autoînvățare, adresează întrebările, transferă acest set de valori creative pe care îl deține elevilor. Studiază continuu literatura de specialitate pentru a rămâne în permanență conectat cu noutățile ce apar în domeniu

și fac trimitere către posibilitățile educaționale și stimulative ale gândirii divergente și convergente.

V. Măncanu afirmă că factorii care estompează, înfrânează formarea și dezvoltarea capacităților creative sunt:

- ✓ *Folosirea excesivă a unor tehnici de instruire;*
- ✓ *Abuzul verbalizării în procesul de predare;*
- ✓ *Nevalorificarea metodelor de dezvoltare a creativității;*
- ✓ *Menținerea stereotipurilor de învățare mecanicistă;*
- ✓ *Lipsa tehnologiilor educaționale, ce au scopul de a orienta instruirea spre creativitate.*

Același autor susține că „stimularea potențialului creativ depinde, în primul rând, de orientarea voinței spre perfecționare, de realizare a corelației dintre gândirea convergentă și divergentă, de inteligența, creativitatea și spiritualitatea cadrelor didactice.”

Definirea calității procesului instructiv-educativ este în strânsă legătură cu gradul de creativitate a cadrului didactic implicat în proiectarea demersului educativ. Creativitatea este capacitatea complexă care asigură progresul în planul social.

Bibliografie:

- https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Creativitatea%20pedagogica.pdf
- IANC, P., SABĂU, A. *Învățământ calitativ în școala românească. În: Simpozion interjudețean de comunicări științifice, Șimle Silvanei*, pp. 17-18, 2017. ISSN 2457-8916 [online]. Disponibil: <http://www.csei-speranta.ro/files/Lucrari-simpozion-2017.pdf>
- https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/502-508.pdf
- <http://www.qreferat.com/referate/pedagogie/Strategii-de-dezvoltare-a-crea252.php>
- MÂNDĂCANU, V. *Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice*. Chișinău, Editura LYCEUM, 1997.

CREATIVITATE ȘI RELAXARE LA ORA DE RELIGIE

Educația religioasă este o latură de bază a educației. Necesitatea educației religioase este condiționată de necesitatea Religiei în viața omului, deoarece numai Religia poate răspunde la întrebările ultime ale existenței umane.

Profesorul de religie va reuși să insuflă dragostea lui Dumnezeu în sufletul elevilor săi, numai dacă educația religioasă va fi facilitată de respectarea unor metode și principii didactice. El trebuie să aibă permanent în vedere dezvoltarea creativității la ora de religie. Pentru aceasta, pe lângă metodele tradiționale, va face apel la metode activ-participative oferindu-i elevului posibilitatea dezvoltării creativității. Un elev își dezvoltă spiritul critic atunci când: se implică activ în procesul de predare-învățare, adoptă o atitudine activă și interactivă; gândește critic și are o deprindere de gândire critică; preferă gândirea divergentă, imaginativă și creativă; acționează în totală libertate în planul alegerilor pe care le face; își valorifică și dezvoltă imaginația, originalitatea, inventivitatea, creativitatea; problematizează conținuturile și face descoperiri; are încredere în forțele proprii și dorință de autodepășire; devine responsabil.

Câteva dintre metodele folosite la ora de religie pentru dezvoltarea creativității sunt:

Conversația euristică este o metodă dialogală, de incitare a elevilor și de aflare a adevărului prin întrebări oportune puse, aceștia făcând conexiuni în universul lor de cunoștințe. Această metodă solicită elevilor inteligența productivă, spontaneitatea și curiozitatea, lăsând elevilor mai multă libertatea de căutare.

O metodă foarte asemănătoare cu aceasta, prezentată într-o formă grafică, este **explozia solară**. Pornind de la un punct central, se nasc întrebări, la care elevii răspund verbal, iar la rândul lor aceste întrebări nasc alte întrebări.

Scrierea liberă este o metodă pe care profesorul o poate utiliza la ora de religie în vederea formării capacității elevilor de a reflecta și de a învăța prin exprimarea în scris a gândurilor/ideilor pe care le au despre o anumită temă. Prin utilizarea acestei metode, scrierea devine un mijloc de dezvoltare a gândirii, de formulare de raționamente, de reflecție și de creație.

Metoda „ciorchinului” poate fi utilizată individual sau în grup în scopul stimulării gândirii libere și creative, de tip divergent, precum și în scopul sesizării și evidențierii conexiunilor dintre idei, construirii de noi idei și de noi sensuri și semnificații.

Profesorul va îndemna elevii să noteze toate ideile care le au referitor la cuvântul/sintagma cheie, realizând cât mai multe conexiuni între idei, fără însă a face judecăți de valoare. De asemenea, dacă este cazul, profesorul va indica în prealabil anumite informații care să-i ghideze pe elevi, realizându-se astfel un ciorchine semidirijat.

Tehnica „cvintetului”

„Cvintetul” este o poezie cu cinci versuri, cu ajutorul căreia se sintetizează și condensează informațiile, incluzându-se și reflecții ale elevilor, care pot lucra individual, în perechi sau în grup. Alcătuirea unui „cvintet” favorizează reflecția personală și colectivă rapidă, esențializarea cunoștințelor, înțelegerea lor profundă, manifestarea creativității.

Eseul religios facilitează dezvoltarea creativității elevilor. Subiectul eseului poate fi propus de profesor sau de elevi, iar stilul în care va fi redactat trebuie să fie clar și să valorifice vocabularul specific.

Sunt multe alte metode care într-o anumită măsură dezvoltă creativitatea elevilor, încercând să le deschidă orizonturile, să le dea o altă perspectivă de a vedea lucrurile, să-i învețe să caute întotdeauna noi soluții. Profesorul trebuie să încurajeze inițiativa lor, să-i învețe să nu se teamă să-și exprime ideile, să le arate că nu întotdeauna ideile lor sunt bune, dar totdeauna să aibă încredere că ei vor fi ascultați.

Educația religioasă, pe lângă lecția de religie, se realizează și prin vizitele și excursiile la biserici și mănăstiri, precum și manifestări cultural-religioase.

Vizitele și excursiile la biserici și mănăstiri oferă elevilor, nu numai momente de relaxare, ci și posibilitatea dobândirii sau aprofundării cunoștințelor religioase. Sunt mai multe tipuri de vizite și excursii:

1. vizite și excursii introductive (organizate cu scopul de a-i pregăti pe elevi pentru înțelegerea cunoștințelor ce urmează să fie predate);
2. vizite și excursii organizate în vederea comunicării de cunoștințe (spre exemplu, o lecție despre un sfânt ale cărui moaște se află într-o mănăstire poate fi predată într-o excursie/vizită organizată la mănăstirea respectivă);
3. vizite și excursii de consolidare și fixare a cunoștințelor (se organizează la sfârșitul unui capitol sau al unei teme și prezintă avantajul că elevii au deja multe informații, știind ce să urmărească și încercând să afle mai multe amănunte).

Manifestările cultural-religioase antrenează un număr mare de elevi, incluzând serbările școlare, concursurile, conferințele religioase, întâlniri cu mari duhovnici, vizionările de filme cu subiect religios, expozițiile de icoane și alte obiecte de artă religioasă.

Datorită caracterului programat, planificat și organizat metodic al tuturor activităților educative, educația religioasă realizată în școală are o deosebită importanță deoarece conduce la un nivel înalt de dezvoltare a personalității religios-morale a elevilor. Complementar cu activitățile în școală, cele extrașcolare pun accent într-o mai mare măsură pe latura formativă a educației religioase urmărind mai ales dezvoltarea vieții afectiv – religioasă a elevilor.

Atât creativitatea elevilor dezvoltată la ora de religie prin diverse metode activ-participative, cât și momentele de relaxare, oferite de vizitele și excursiile de la biserici și mănăstiri, însumate cu serbările școlare și concursurile religioase converg spre dobândirea desăvârșirii creștine și a mântuirii sufletului elevilor.

Bibliografie:

1. Cucuș, Constantin, *Educația religioasă – repere teoretice și metodice*, Editura Polirom, Iași, 1999, p.242;
2. Opreș, Dorin, Opreș Monica, *Metode active de predare-învățare. Modele și aplicații la religie*, Editura Sf. Mina, Iași, 2006;
3. Roșca, Al., *Creativitatea*, Ed. Enciclopedică Română, București, 1972;
4. Șebu, Sebastian, preot prof. univ.dr., Opreș, Monica, Opreș, Dorin, *Metodica predării religiei*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2000.

IMPORTANȚA FAMILIEI ȘI DREPTURILE COPILOR ÎN VIAȚA ȘCOLARĂ

Copilul, ca și adultul are nevoie să fie protejat, are nevoie să știe că există instituții care, la nevoie îl poate ajuta, îi pot întind o mână de ajutor, îl pot salva sau scoate din impasul ivit. Trebuie să știe că orice s-ar întâmpla el poate apela la ajutor, în caz de nevoie. Copilul trebuie informat, pentru a ști care îi sunt drepturile, pentru a se putea apăra. Toate trebuie respectate, fiecare fiind importantă pentru dezvoltarea lui, toate au rostul lor, îl definesc ca om.

Școlarul trebuie să aibă dreptul la educație, la o familie, să se simtă protejat și să primească ajutor medical în caz de nevoie. Niciun copil nu trebuie să se simtă discriminat indiferent de culoarea pielii, de religie, de țara în care se născut, de situația materială, de etnie sau de limba pe care o vorbește, de problemele de sănătate cu care se confruntă.

Școala este principalul spațiu al învățării pluralității culturale, prin prețuirea diversității, a notei distincte adus de cultura fiecărui participant. Ea trebuie să formeze deprinderea prețuirii valorilor pluriculturale, neexistând valori superioare și inferioare, ci doar valori specifice care trebuie judecate. În școală, noi, cadrele didactice trebuie să modelăm orgoliul etnic al majorității și întărirea încrederii în sine și a minorității.

Cadrele didactice au un rol extrem de important în crearea unei atmosfere prietenoase, pline de respect între copii și între părinți, pentru a evita unele neînțelegeri și trebuie să învățăm să ne respectăm unii pe alții, să comunicăm, să ne tolerăm, deoarece în acest fel nu vor mai exista diferențe între noi care suntem diferiți, dar totuși egali.

Educația este un drept și o necesitate pentru toți copiii. Ei trebuie să meargă la școală și societatea trebuie să garanteze și să asigure accesul la educație pentru aceștia, fără discriminare. Din acest motiv, serviciile sociale care asigură dreptul la educație al tuturor copiilor sunt obligatorii și necesare. Ele trebuie să răspundă unor nevoi diferite și bine definite, în funcție de categoriile sociale aflate în dificultate. Prognosticăm că programele și acțiunile inițiate în îndeplinirea acestor obiective vor avea ca impact scăderea ratei de abandon școlar și arate de părăsire timpurie a școlii, creșterea calității educației și o mai bună protecție a dreptului la educație.

De asemenea, trebuie avută în vedere elaborarea de materiale și organizarea de sesiuni de pregătire la nivel național ca în modele de schimbare a practicilor psiho-educatională în mediul școlar, înlocuirea comportamentelor agresive cu comportamente de relaționare adecvate, deprinderea unor tehnici de gestionare a conflictelor și de utilizare a educației pozitive în și implicarea activă a elevilor în deciziile privind bugetul școlii prin stabilirea priorităților, recomandări și proiecte.

De-a lungul anilor am observat că activitățile extrașcolare au luat forme variate, toate având ca scop învățarea nonformală și petrecerea în mod plăcut a timpului liber. Prin aceste activități, care cuprind domenii și are foarte mari, elevii își pot dezvolta anumite competențe și abilități necesare unei bune dezvoltări armonioase pentru o integrare în societate.

Când vorbind de activități extrașcolare, ne referim la acel program la care elevii participă după ore și ar trebui să facă acest fapt cu plăcere, deoarece scopul este acela de le forma abilitățile necesare unei bune dezvoltări, formării personalității elevului care își va găsi prin aceasta înclinațiile, talentul și domeniul în care ei vor fi performanți.

În cadrul activităților organizate în mijlocul naturii, copiii se confruntă cu realitatea prin perceperea activă, investigatoare, prin acțiunea asupra obiectelor, fenomenelor din mediul înconjurător, a unei zone geografice și lucruri istorice.

Școlarii învață să observe plantele, animalele, munca depusă de unele insecte pentru a strânge provizii, să protejeze mediul înconjurător, să înțeleagă cauzele problemelor cu care se confruntă mediul.

În concluzie, trebuie spus că cei doi factori educativi, școala și familia, trebuie să existe prin formarea personalității umane integrale și armonioase. Rolul principal în educație îl are familie, prin înscrierea între o unitate de învățământ, prin acțiuni educative pe care le poate oferi atât școala cât și membrii familiei. Educația unui copil nu înseamnă doar a învăța un copil să scrie, să citească ci și a deveni un bun exemplu la școală. Educația se reflectă în toate domeniile de dezvoltare socială, psihologică, intelectual cognitivă. Orice copil are nevoie de securitate afectivă, de căldură și calmă a căminului părintesc pentru a se împlini din punct de vedere afectiv, intelectual și moral, dar și social.

INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ, PARTE IMPORTANTĂ DIN DEZVOLTAREA COPILULUI

„Cunoaște-te pe tine însuși” Socrate (469-399 î.Hr.);

„Nu face altuia ce ție nu-ți place” proverb

„Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Mt. 22, 39) Noul Testament –elemente de
inteligență emoțională

Emoția este o experiență strict personală greu de cuantificat în vreun fel însă poate fi definită ca o reacție mentală conștientă însoțită de modificări fiziologice și de comportament.

Mediul familial creează realitatea emoțională a copilului: Totul începe în familie, acolo unde copiii deprind modelele de comportament și modalitățile de gestionare a emoțiilor. Copiii copiază comportamentele părinților, deci puterea exemplului este foarte importantă. Ca părinte, dacă ceva te-a tulburat într-o așa măsură încât ai devenit furios sau ai izbucnit în plâns, nu te comporta ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic. Este important să îi explici copilului, cum te simți, pe un ton liniștit și pe înțelesul lui. În astfel de momente, nu îți vărsa supărarea pe copil, nu striga la el să te lase în pace și nu îl pedepsi pentru că a îndrăznit să te deranjeze.

Rădăcinile empatiei: Stern consideră că, cele mai importante lecții de viață emoțională sunt date în momentele de intimitate dintre părinte și copil. Dintre toate aceste momente, cele mai importante sunt acelea în care copilul află că emoțiile sale sunt receptate cu empatie, acceptare, într-un proces pe care Stern îl numește racordare. În schimb neglijarea emoțională pare să opacizeze empatia. Se pare că mai empatici sunt copiii a căror disciplină presupune atragerea atenției asupra faptului că prin comportamentul lor îi afectează pe alții „*Uite ce tare ai supărat-o*”, în loc de „*Urât din partea ta*”. Rădăcinile empatiei se află, deci în prima copilărie.

Importanța cultivării inteligenței emoționale a copiilor: Studiile arată că, spre deosebire de inteligența generală, inteligența emoțională este influențată de factorii de mediu și nu de cei ereditari, ceea ce înseamnă că aceasta poate fi învățată și dezvoltată prin dobândirea unor cunoștințe despre sine și ceilalți, dar și a unor abilități de autocuoaștere, autocontrol și relaționare. Un copil inteligent din punct de vedere emoțional este conștient de emoțiile sale și

vorbește liber despre ele, recunoscând în același timp emoțiile celor din jur. Acesta știe să își gestioneze emoțiile negative, având comportamente rezonabile chiar și atunci când lucrurile nu merg așa cum și-ar dori și nu abandonează o activitate atunci când aceasta devine dificilă. Se comunică ușor cu el, înțelege când i se explică anumite lucruri ce țin de stările persoanelor din jurul lui, este sigur pe el în majoritatea situațiilor, iar atunci când nu se descurcă, cere ajutorul.

Pe plan școlar, inteligența emoțională ridicată este asociată cu mai bune abilități de autocontrol al stresului și anxietății asociate cu testele sau evaluările.

Pe plan social, relaționează mai eficient cu colegii, superiorii sau cu persoanele apropiate, sunt empatici în comunicare, cooperează mai des cu ceilalți, dezvoltă relații sociale de încredere. De asemenea, s-a constatat că persoanele mai puțin inteligente emoțional au dificultăți de relaționare și predispoziții de a avea relații conflictuale cu ceilalți. Iar **pe plan personal** inteligența emoțională este asociată cu următoarele beneficii pe plan psihologic: rezistența ridicată la stres; dezvoltarea autonomiei personale, prin dezvoltarea abilităților de a reacționa controlat la emoțiile pe care le simțim; dezvoltarea abilităților de a trece peste evenimente de viață neplăcute; niveluri scăzute de anxietate și depresie; optimism și satisfacție sporită a vieții; abilități sporite de control al emoțiilor de furie.

Cum poți crește copii inteligenți emoțional: fii tu un exemplu de inteligență emoțională pentru copilul tău; deschide-ți sufletul, cu onestitate și pe înțelesul copilului, cu o abordare adaptată vârstei sale. Astfel, acesta va învăța să fie la fel și să nu-i fie rușine să vorbească deschis despre sentimentele lui; ascultă-l și ajută-l să ia cele mai bune decizii; exersează cu copilul tău diverse situații de viață și învață-l cum să reacționeze; încearcă să nu judeci oamenii; implicarea atât în treburile gospodăriei, cât și în luarea anumitor decizii, îi face pe copii să se simtă importanți; copiii au nevoie de socializare și de joacă, deci asigură-te că au parte de aceste activități cât mai des.

Beneficiile cultivării inteligenței emoționale a copiilor de la vârste fragede: gestionarea cu succes a relațiilor cu ceilalți; construirea empatiei și a abilității de a înțelege normele și comportamentele sociale și etice; obținerea unui grad ridicat de auto-control și auto-cunoaștere; performanțe mărite; inovație sporită; asertivitate; încredere. Construirea inteligenței emoționale este un proces care nu se încheie niciodată. Dezvoltarea personală continuă pe toată perioada vieții, maturitatea noastră emoțională fiind influențată de felul în care ne raportăm la experiențele și provocările de care avem parte.

Există două categorii de părinți. Cei care își ghidează copiii pe tărâmul emoțiilor, și cei care nu fac asta. Aceia care se implică în sentimentele copiilor, își învață copiii strategii de a face față suferințelor și coborâșurilor vieții. Ei nu obiectează la manifestările de furie, tristețe sau

frică ale copilului, dar nici nu le ignoră. Aceștia acceptă emoțiile negative ca făcând parte din viață, și se folosesc de momentele emoționale pentru a-și învăța copiii niște lecții de viață importante, și pentru a se apropia de copiii lor. Tot acest proces se desfășoară în cinci pași de baza. Astfel, părintele: devine conștient de emoția copilului; recunoaște în emoția respectivă o oportunitate pentru apropierea de copil și pentru a extrage niște învățăminte; ascultă cu empatie și aprobă sentimentele copilului; ajută copilul să-și găsească cuvintele potrivite pentru a categorisi ceea ce simte; sprijină procesul de rezolvare a problemei.

Copiii antrenați emoțional de părinții lor par a fi mai sănătoși fizic și a avea rezultate școlare mai bune decât copiii care nu sunt ghidați de părinți. Se înțeleg mai bine cu prietenii lor, au mai puține probleme de comportament și sunt mai puțin înclinați spre acte de violență. Experimentează mai rar sentimente negative și mai des sentimente pozitive.

Tipare inadecvate, după S. Hein:

- **Ignorarea tuturor sentimentelor sau a cererilor de atenție.** Astfel de părinți tratează supărarea emoțională a copilului ca pe un lucru neînsemnat sau enervant, peste care abia așteaptă să treacă. Ei nu reușesc să folosească aceste momente ca pe o șansă de apropiere față de copil încât să-l ajute să asimileze lecții de competență emoțională;
- **A fi prea indulgent.** Acești părinți observă ce simte copilul, însă rareori îi oferă o alternativă de reacție emoțională și vor folosi, de exemplu, tocmelile sau mita pentru a-l împiedica pe copil să fie trist sau supărat,
- **Manifestarea disprețului, lipsa de respect față de sentimentele copilului,** invalidarea copilului prin expresii de tipul *nu vreau să te mai aud vreodată că spui asta; ar trebui să-ți fie rușine, șterge-ți zâmbetul ăla de pe față, dacă nu te oprești din plâns o să-ți dau eu motive de plâns*. Acești părinți sunt, de obicei, din categoria celor care veșnic nu sunt de acord cu ceea ce se întâmplă, care sunt aspri în comentarii și pedepse.

Bibliografie:

1. Daniel Goleman , *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București 2021
2. Jeanne Segal, *Emotional intelligence*, , Editura St. Martins Press, 2021.
3. Stern, Daniel N, *O perspectivă bazată pe psihanaliza și psihologia dezvoltării*., Editura Trei, 2020.

ROLUL CREATIVITĂȚII ÎN FORMAREA REPREZENTĂRIILOR MATEMATICE LA VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ

Creativitatea se învață de când începi să o descoperi și până la moarte. Când ai descoperit-o, îi simți gustul și ai nevoie de ea ca de apă. Între creativitate, inteligență și personalitate există o interdependență, nu pot fi separate.

Matematica este știința conceptelor celor mai abstracte, de o maximă generalitate. Specificul gândirii copilului de vârstă școlară mică (mai ales în primele clase) se manifestă printr-o proprietate esențială, și anume aceea de a fi concret-intuitivă. Este vorba de stadiul „operațiilor concrete”, denumit așa de către Jean Piaget în lucrarea „Psihologia copilului”. În această etapă copilul gândește mai mult operând cu mulțimi de obiecte concrete, în ciuda faptului că principiile logice cer o detașare progresivă de baza concretă, iar operațiile necesită o interiorizare, adică o funcționare în plan mental.

Gândirea logică în clasele mici nu se poate dispensa de intuiție, de operațiile concrete cu mulțimi de obiecte.

Am încercat permanent să le dezvolt elevilor mei, interesul pentru lecțiile matematice folosind activități interactive, în grup, în perechi și pe echipe. La clasa pregătitoare pentru formarea conceptului de număr am folosit următoarele mulțimi concrete: dopuri colorate, nasturi colorați, boabe de fasole, grăunțe de porumb, scoici, pietricele și alte obiecte din universul lor apropiat. Am compus și descompus numerele cu ajutorul obiectelor concrete, le-am numărat, apoi am folosit reprezentări grafice corespunzătoare mulțimilor: linii, pătrate, triunghiuri, puncte, cercuri, diferite desene (frunze, flori, insecte, fructe etc.).

Am ieșit cu elevii în curtea școlii și am realizat decorțiuni pentru copacii existenți, folosind mulțimi de câte zece pietricele, pe care în prealabil le-am pictat la ora de arte vizuale și abilități practice. Tot pentru formarea noțiunii de „zece” am aplicat munca în echipe și am realizat „frigărui vesele”. În bețele de frigărui am așezat câte zece bucăți de fructe sau legume, această experiență dezvoltându-le creativitatea, atenția, simțul estetic, cooperarea și gândirea logică.

Elevii au fost încântați de această metodă de învățare, participând astfel activ la propria lor dezvoltare.

Se impune aici o observație (teoretizată impecabil de Jean Piaget), anume aceea că „nu obiectele în sine poartă principiile matematice, ci operațiile cu mulțimi concrete”.

Conceptul de învățare prin descoperire dirijată este „temelia” educării creative. Dascălul trebuie să folosească activitatea creativă în toate etapele lecției, recurgând la experiențe și exerciții noi, astfel încât să stârnească interesul și curiozitatea pentru învățare.

În cadrul orelor desfășurate online, din timpul pandemiei, am folosit aplicația *World Wall*. Cu ajutorul acestei aplicații am reușit consolidarea și recapitularea numerelor naturale de la 0 la 31, realizând un joc intitulat „*Deschide caseta*”. Fiecare din cei 17 elevi, ai clasei pregătitoare au avut ca sarcină să deschidă o casetă pe care era notat un număr, iar în momentul deschiderii acesteia un exercițiu se afișa pe ecran. Exemple de exerciții: „*Găsiți vecinii numărului 9*”, „*Numărul 12 este par sau impar?*”, „*Cu cât este mai mare numărul 13 față de 10*”, „*Descompuneți în zeci și unități numărul 24*”, „*Numărați din 2 în 2 de la 10 la 30*”. Un alt joc online îndrăgit de copii a fost „*Lovește cârțița*”. L-am folosit pentru însușirea cunoștințelor referitoare la „*Adunarea numerelor naturale de la 1 la 10*”. Elevii au avut ca sarcină să lovească cârțița, care avea rezultatul adunării egal cu 10. Aceste jocuri video i-au fascinat pe elevi și le-au creat și o bună dispoziție, fiecare bucurându-se de rezultatele obținute.

În concluzie, creativitatea înseamnă transformarea ta ca dascăl, găsirea unor metode originale, inovative pentru fiecare lecție, folosirea unei plaje variate de materiale didactice moderne, raportate la centrul de interes al elevului, astfel încât să-i dezvolți personalitatea, talentul, gândirea logică și dragostea pentru cunoaștere.

Bibliografie

Dumitru V. Roșca, 1978, *Matematici moderne în sprijinul învățătorilor*, București, E.D.P.
Jean Piaget, Barbel Inhelder, 2005, *Psihologia Copilului*, București, Ed. Codex.

APLICAȚII DIGITALE PENTRU ORELE DE ȘTIINȚE

Pentru a organiza lecții eficiente în cadrul orelor de științe, învățătorul trebuie să selecteze cele mai potrivite aplicații digitale, ținând cont de particularitățile clasei cu care lucrează. Prin folosirea lor, pot fi obținute materiale atractive pentru elevii care se vor implica activ în lecțiile de științe și explorare a mediului înconjurător. Aceste platforme de design grafic, video și interactive au rolul de a stimula:

- creativitatea și simțul estetic;
- dezvoltarea competențelor de comunicare
- formarea competențelor digitale

a) Aplicații grafice

WordArt sau Word Cloud este o platformă grafică ce poate fi descărcată gratuit din Google Play sau App Store și presupune editarea de text și completarea unor cuvinte, alegerea formei și a fontului. Imaginea poate fi salvată sau trimisă de către copii și expusă pentru a fi văzută de întreaga clasă. Permite realizarea unor norișori de cuvinte pentru exersarea terminologiei specifice acestei discipline sau pentru consolidarea noțiunilor de la anumită lecție.

Organizarea colectivului pe 2 grupe – elevii vor scrie animale conform criteriului cerut.

Grupa 1 (animale domestice)

Grupa 2 (animale sălbatice)

Această aplicație ajută la captarea atenției elevilor, sprijină îmbogățirea vocabularului, înțelegerea unor concepte, stimularea creativității, oferirea unui feedback constructiv, memorarea terminologiei specifice disciplinei Științe.

Canva facilitează realizarea unor afișe, benzi desenate, prezentări despre un anumit animal, pentru protejarea mediului înconjurător, invitații la spectacole caritabile ce au ca scop promovarea ocrotirii plantelor și animalelor, proiecte ce ilustrează formele de relief sau mediile de viață, anotimpurile, ș.a. Conduce la formarea unor deprinderi de editare foto (este o aplicație ce poate fi descărcată gratuit, iar conectarea se face prin utilizarea adresei de Gmail / Facebook).

b) Aplicații video

ChatterPix Kids este o aplicație de editare foto gratuită care permite înregistrarea vocii utilizatorului și plasarea ei pe anumite imagini (fotografii, desene). Utilizatorii pot realiza activități interesante urmând câțiva pași simpli:

- descarcă aplicația din Magazinul Play sau App Store;
- intră în aplicație (mesaj de întâmpinare);
- selectează una dintre cele două opțiuni (Take photo sau Gallery);
- se apasă butonul next pe fotografie, apoi se glisează spre dreapta până se activează microfonul (pentru a înregistra vocea);
- descarcă materialul obținut în telefon.

Pentru activitatea ”Animalul meu preferat” elevii pot face fotografii animalelor de companie, apoi pot folosi această aplicație pentru a le prezenta (descriere, mod de viață și foloase). Se pot înregistra și apoi pot trimite filmările prin intermediul aplicației Padlet sau le pot posta pe Classroom/Whatsapp/Messenger.

c) Aplicații interactive

Padlet este o aplicație ce permite interacțiunea cadrului didactic cu elevii pentru realizarea unor activități diverse: proiecte, materiale și sarcini diferențiate, cu ajutorul unor imagini, texte, linkuri, fișiere video sau audio preluate sau realizate cu ajutorul aplicațiilor

grafice și video descrise mai sus. Acestea vor fi postate pe un panou virtual denumit corespunzător proiectului (*Ziua Pământului, Animalul preferat, O zi cu planta mea*, etc.) pentru a fi văzute de întreaga clasă. Poate fi folosită pentru diferite etape din lecție, pentru realizarea unor portofolii în cadrul unor proiecte, pentru a oferi feedback, pentru a expune lucrări, etc.

Poate fi folosită ca un tur al galeriilor virtual, unde elevii vor adăuga afișele realizate cu ocazia Zilei Pământului. Apăsând pe +, în partea de jos a paginii, aceștia vor putea posta materialele proprii pe link-ul trimis de învățător.

prof. Mușat Mariana
Grădinița cu Program .Prelungit., „Rază de soare”, Urziceni

CREATIVITATEA ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL PREȘCOLAR

„Principalul obiectiv al educației este acela de a forma oameni capabili să realizeze acțiuni noi, și nu numai să repete ceea ce au făcut generațiile anterioare – oameni care să fie creativi, inventivi și cu dorință de a investiga.” Jean Piaget

Educatorea este cea care dăruiește fiecărui om, la pornirea lui pe drumul spre lumină primele elemente, călăuzindu-i pașii spre marele titlu de om. Ea este aceea care modelează materialul cel mai de preț – copilul – tinzând ca din fiecare bloc de marmură brută să realizeze o ființă înzestrată cu cele mai frumoase trăsături, un om care să

Creativitatea este un proces mental și social care implică generarea unor idei sau concepte noi, sau noi asocieri ale minții creative între idei sau concepte existente.

Creativitatea este un concept multidimensional și se poate manifesta în multiple domenii. Identificarea și cuantificarea naturii creativității constituie obiective dificile. Mulți oameni asociază creativitatea în special cu artele: muzica, teatrul, dansul, literatura, care sunt deseori denumite „arte creative”. Creativitatea nu este proprie numai pentru arte, ci este la fel de fundamentală pentru progresele din științe, matematică, tehnologie și în toate domeniile, mai ales la vârsta prescolară.

Una dintre cele mai importante premise ale creativității constă în disponibilitatea de a lua totul de la capăt, de a considera că nimic nu este definitiv, că nici un proces nu este încheiat odată pentru totdeauna. Nu există nici o situație conștientă care să nu permită o participare creativă. De aceea, nu putem face abstracție de una din dimensiunile esențiale pentru întreaga dezvoltare și afirmare a personalității – creativitatea.

Învățământul preșcolar fiind într-un continuu proces de transformare acordă libertate cadrului didactic de a educa copiii viitoarei generații, oglindindu-și în această muncă creativitatea și tactul pedagogic de care trebuie să dea dovadă. Educatorea trebuie să fie un partener al copilului cu care să pornească în descoperirea mediului înconjurător, scopul final al acestui „traseu” fiind pregătirea copilului de a conștientiza rolul și locul pe care îl ocupă în această lume. Programa activităților din grădiniță este astfel concepută pentru a oferi libertatea educatoarelor de a da frâu liber creativității; de a-și alege tipul de activități, metode și procedee în concordanță cu particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor. Preșcolaritatea

este vârsta la care este imperios necesară stimularea potențialului creativ al copilului, necunoscut sau neexprimat încă, prin cunoașterea și stimularea aptitudinilor, prin mobilizarea resurselor existente și prin susținerea manifestării lor prin mobilizarea intrinsecă. De la această vârstă trebuie cultivate unele valori, originalitatea, perseverența, interesele cognitive, dar și artistice. Termenul de creativitate își are originea în cuvântul latin *creare*, care înseamnă a zămisli, a făuri, a crea, a naște. Însăși originea cuvântului demonstrează că termenul de creativitate definește un proces, un act dinamic care se dezvoltă, se desăvârșește și cuprinde atât originea cât și scopul.

Stimularea creativității este un demers socio-educational complex, ce cuprinde simultan fenomenele de activizare (incitare și susținere) antrenare, cultivare și dezvoltare prin actualizarea virtualităților creative, pentru accederea lor de la posibil la real, prin afirmarea efectivă. Toți suntem creativi, însă educația pe care o primește un individ și metodele pe care acesta le folosește zi de zi, ca să își stimuleze gândirea, fac din unii oameni să fie mai creativi decât ceilalți.

Dezvoltarea potențialului creativ, nu se realizează de la sine, sunt necesare acțiuni continue și organizate, de stimulare și activare. Educația și metodele folosite joacă un rol important în stimularea creativității și fără dezvoltarea lor, nu o să te consideri niciodată o persoană creativă. Rezultatele pozitive semnalate oglindesc aptitudinile creative ale copiilor. Datoria noastră, a adulților, este de a lăsa copilul liber, nesilit, să-și exprime grafic experiența personală, potrivit nivelului său de dezvoltare. Individualitatea preșcolară este justificată psihologic de diferențele cantitative și calitative care există între copii, chiar dacă ei sunt de aceeași vârstă și aparțin aceluiași mediu.

Motivația este acceptată ca fundamentală, pentru creativitate, iar cei mai importanți factori motivați sunt auto-motivația și interesul de a efectua lucrarea (obiectul creației). Această abilitate ar trebui să fie stimulată încă din primii ani de viață ai unui copil, deoarece creativitatea poate juca un rol esențial în procesul de învățare.

„O gândire creativă permite copiilor să facă legături între o arie a învățării și alta, extinzându-și astfel, înțelegerea. „Imaginația este mai importantă decât cunoașterea.” (Albert Einstein)

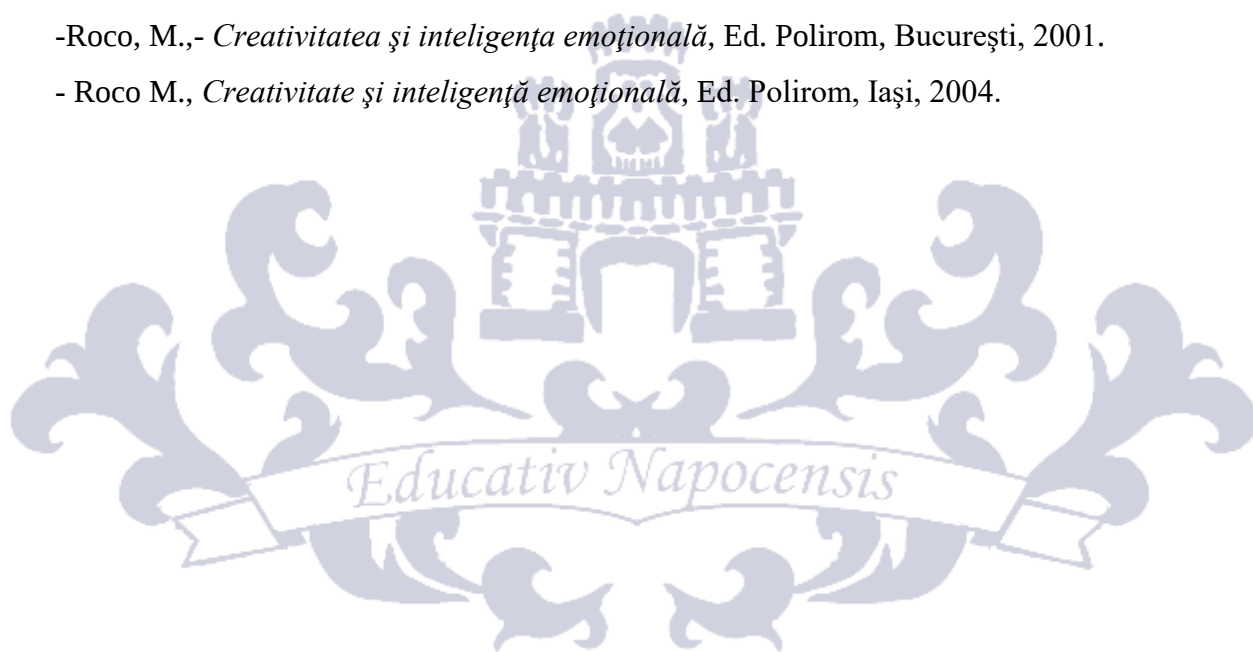
Componenta principală a creativității o constituie imaginația, dar creația de valoare reală mai presupune și o motivație, dorința de a realiza ceva nou, ceva deosebit. Rolul grădiniței în formarea comportamentului creator este foarte important, deoarece rămâne principalul instrument pe care societatea îl folosește pentru cultivarea creativității.

„Oamenii ar fi mult mai creativi dacă li s-ar explica în ce constă, de fapt noțiunea de creativitate.” (A. Haven)

Este adevărat că stimularea creativității, a originalității și a gândirii critice presupune o serie de riscuri pe care educatoarea trebuie să și le asume, conștientă fiind că rezultatul final merită un asemenea preț. În activitatea noastră nu trebuie să uităm că: „Niciodată nu este prea devreme pentru începerea educării creativității; activitatea creatoare nu ar trebui să fie îngădită de nici un fel de restricții, limitări, critici” (V. Lowenfeld).

Bibliografie

- Ana Avramescu, -, *Creativitatea și cultivarea ei în școală.* ”
- Ursula Șchiopu -, *„Psihologia vârstelor”-Ciclurile vieții*, , 1981, p. 92-93.
- Roco, M.,- *Creativitatea și inteligența emoțională*, Ed. Polirom, București, 2001.
- Roco M., *Creativitate și inteligență emoțională*, Ed. Polirom, Iași, 2004.

prof. Nedelcu Mihaela,
Liceul Tehnologic Petrol, Moreni

IMPORTANȚA CREATIVITĂȚII PEDAGOGICE ÎN CONTEXTUAL SISTEMULUI EDUCAȚIONAL CONTEMPORAN

Creativitatea constituie una dintre cele mai importante valori umane, sociale, educaționale. Rolul creativității în procesul culturii și civilizației este extrem de important, iar în școala contemporană este prezentă o vie preocupare pentru educarea creativității. Concepția conform căreia talentele și geniile sunt înnăscute a fost depășită. Acestea sunt rezultatul interacțiunii dintre influența mediului și a eredității, dintre învățare, maturizare și dezvoltare. Este adevărat, că avem o anumită ereditate prin care ni se transmit anumite date, dar multe dintre calitățile noastre trebuie lustruite pentru a ajunge la performanță.

Creativitatea pedagogică definește modelul calităților necesare cadrului didactic pentru proiectarea și realizarea unor activități eficiente prin valorificarea capacităților sale de înnoire permanentă a acțiunilor specifice angajate la nivelul sistemului și al procesului de învățământ.

Necesitatea stimulării creativității trebuie conștientizată încă din primii ani de viață, trebuie insistat în faza preșcolară, aceasta asigurând dezvoltarea creativității.

Majoritatea cercetătorilor au ajuns la aceeași concluzie: la aceleași rezultate pe plan școlar ajung atât elevii preponderent inteligenți, cât și cei preponderent creativi. Elementele principale care atestă creativitatea sunt: flexibilitatea, originalitatea, fluența și imaginația.

În urma unor cercetări de psihologie îndelungate, s-a ajuns la concluzia că nu există copil dezvoltat normal intelectual să nu posede un anumit potențial creativ și că aceste capacități pot fi restructurate funcțional sau optimizate prin influențe educaționale adecvate. Ca principiu general, formarea și dezvoltarea creativității necesită parcurgerea drumului de la simplu la complex, metode active (problematizarea, descoperirea), cunoașterea temeinică a posibilităților intelectuale, volitive și morale ale elevilor, a supleței sistemului lor nervos, precum și activități de înlăturare a factorilor care pot frâna, dezvolta creativități (timiditatea, teama de a nu greși, descurajarea, lipsa perseverenței).

Procesul de învățământ are ca obiectiv prioritar educarea creativității, având în vedere că premisele comportamentului creativ, deprinderile creative, precum și stilul de muncă creativ se formează în școală, de la vârste mici, sub influența factorilor educativi. La copiii mici procesul creativ este o unitate dinamică ce se caracterizează mai degrabă prin spontaneitate și

intuiție decât printr-o serie de tehnici logice și rezolvarea problemelor. Dinamica dezvoltării potențialului creativ la copiii mici este marcată în prima copilărie de o fantezie necontrolată, care compensează slăbiciunea componentei raționale. Spontaneitatea este acum factor activ în comportamentul copilului înainte ca memoria și inteligența să dezvolte la el noi metode de orientare. În procesul educației, vine un moment când inteligența și memoria progresează, în timp ce spontaneitatea devine treptat supusă. Se dezvoltă operațiile mintale și capacitatea logică, copilul înțelege mai bine realitatea obiectivă și atunci naivitatea fanteziei înregistrează o scădere bruscă.

În urma acumulărilor cantitative și calitative în planul operațiilor mintale și al dezvoltării gândirii logice se înregistrează o nouă creștere a potențialului creativ al elevilor caracterizat prin: dezvoltarea spiritului de observație și în mod progresiv a celor mai complexe capacități aptitudinale ale gândirii și imaginației creatoare; dezvoltarea atitudinilor de ordin caracterial – curiozitatea, interesul pentru nou, îl vor ajuta pe elevul mic, reevaluarea, restructurarea experienței, bagajului de informații ce îl posedă, îl vor face capabil de acțiuni creatoare. Școala trebuie să acționeze în sensul cultivării și dezvoltării potențialului creativ al elevilor, astfel, s-a ajuns la concluzia că, fără să se opună învățării școlare clasice, ea trebuie să promoveze un nou mod de învățare, învățarea creativă, adică cea care pune accent pe învățarea prin cercetare – descoperire, pe învățarea prin efort propriu – independent sau dirijat.

Activitățile propuse elevilor în scopul sporirii gradului de implicare activă și creativă în școală, trebuie să asigure :

- stimularea gândirii productive, a gândirii critice, a gândirii divergente și laterale;
- libertatea de exprimare a cunoștințelor, a gândurilor, a faptelor. În acest sens apar ca adecvate activitățile care cer spontaneitate și contribuie la dezvoltarea independenței în gândire și acțiune;
- utilizarea talentelor și a capacităților specifice fiecărui individ în parte;
- incitarea interesului către nou, necunoscut și oferirea satisfacției găsirii soluției după depunerea unui efort de căutare de către elev;
- exersarea capacităților de cercetare, de căutare de idei, de informații, de posibilități de transfer de sensuri, de criterii de clasificare;
- dezvoltarea capacității de organizare de materiale, de idei prin întocmirea de portofolii asupra activității proprii, de colecții de cuvinte, de obiecte, de contraste;
- organizarea de discuții pe anumite teme, inițierea de jocuri, de excursii;
- educarea capacității de a privi altfel lucrurile, de a-și pune întrebări neobișnuite despre lucruri obișnuite.

- pregătirea lor pentru a accepta noul ca un indiciu al progresului, al inovațiilor și al creativității umane;
- încurajarea manifestărilor elevilor caracterizate prin caracter și rezultate originale;
- formarea și dezvoltarea aptitudinilor și capacităților de a crea, de a regândi strategiile de lucru și de a le integra în sisteme dinamice, flexibile și eficiente;
- formarea și dezvoltarea capacităților creative, a capacităților de a realiza ceva nou: conexiuni, idei, teorii, modele ideale sau materiale, produse material,
- formarea unei atitudini pozitive față de progres, față de elementele de noutate și față de introducerea acestora în propriile acțiuni;

Foarte importantă este atitudinea profesorului, relația sa cu elevii. Atitudinea autoritară poate crea blocaje afective ale elevilor. Este de preferat o atmosferă democratică, destinsă, prietenoasă. Profesorul trebuie să fie apropiat de elevi, îngăduitor (în limite rezonabile), să încurajeze imaginația.

Progresul creativității se realizează și prin metode și procedee specifice, de care beneficiază procesul instructiv-educativ: metodele active cum ar fi învățarea prin descoperire, descoperirea dirijată (călătoriile pe hartă, continuarea unei nuvele sau povestiri), brainstormingul, sinectica, metoda 6-3-5, metoda „Philips 6-6”, discuția panel. De asemenea, un rol important îl au metodele moderne de predare-învățare, centrate pe elev.

În concluzie, pentru educarea spiritului creativ în școală este necesară schimbarea modului de gândire tradițional, a stilului de lucru în clasă, a atitudinii față de elevi. La educarea creativității sunt importante, deopotrivă, metodele, relația profesor-elevi (autentic democratică și de cooperare), atitudinea adultului față de elev (deschisă și receptivă față de copil și de valorile creativității sale) și atmosfera pe care cadrul didactic o instaurează în clasă.

Bibliografie:

- Cucoș, Constantin, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iasi, 2001;
- Maria, Gârboveanu, *Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981.
- Stoica, Ana, *Creativitatea elevilor. Posibilități de cunoaștere și educare*, Editura didactică și pedagogică, București, 1983.

IMPORTANȚA CREATIVITĂȚII PEDAGOGICE ÎN CONTEXTUL SISTEMULUI EDUCAȚIONAL CONTEMPORAN

Creativitatea pedagogică definește modelul calităților necesare educatorului / cadrului didactic pentru proiectarea și realizarea unor activități eficiente prin valorificarea capacităților sale de înnoire permanentă a acțiunilor specifice angajate la nivelul sistemului și al procesului de învățământ. Sunt profesorii inovatori? Încerci noi metode pedagogice? Se schimbă practicile din clasă și din școală? Și dacă da, schimbarea duce la o îmbunătățire a rezultatelor?

Fie conștient, fie instinctiv, ne măsurăm împotriva celorlalți. Din această comparație, fiecare trage apoi concluzii în funcție de propria înclinație și caracter, același pahar, după cum știm, poate fi pe jumătate gol și pe jumătate plin. Ar fi bine ca fiecare școală și fiecare profesor care predă discipline de matematică și științe să își pună întrebările de mai sus. Și pentru restul dintre noi, nu este inutil să luăm în considerare răspunsurile.

Pe baza datelor măsurătorilor internaționale (PISA, PIRLS, TIMSS), s-a înregistrat un progres semnificativ în practica predării matematicii și științelor naturii în toate țările: lecțiile sunt mai conectate la viața reală, există mai multe activități care dezvoltă capacitatea mai mare de a gândi, capacitatea de a interpreta date și texte s-a îmbunătățit și există, de asemenea, progrese în personalizarea educației. Profesorii folosesc metode de evaluare mai inovatoare, folosind mai multe materiale suplimentare și oferind din ce în ce mai mult acces la acestea. Cu toate acestea, metodele de educație și învățare nu afectează în mod clar eficacitatea învățării, nici îmbunătățirea, nici deteriorarea rezultatelor elevilor nu pot fi legate în mod demonstrabil de utilizarea unei metode educaționale.

Potrivit datelor cercetării, conform opiniei profesorilor, petrecem cel mai puțin timp în clasele de matematică ale elevilor de clasa a VIII-a, 10-15% din lecție este ocupată de explicația profesorului, în timp ce în China și Coreea aproximativ 30% din timp. În medie, există o diferență de aproape patru ori mai mare între simțul de timp al profesorilor și cel al elevilor.

Manualul este sursa primară de lectură (clasa a IV-a), matematică și științe în clasele IV și VIII, cel puțin pentru 90% dintre copii. Suntem, de obicei, una dintre țările dependente de manuale. Manualele sunt cel mai puțin utilizate în Anglia ca sursă primară de informații. Asta e sub 10%.

În ceea ce privește metodele de evaluare, predomină testele subiective (evaluările) și răspunsurile făcute de profesori, nu există teste standardizate, iar aplicarea evaluării portofoliului este, de asemenea, neglijabilă. În ceea ce privește acestea din urmă, ar fi util să aflăm ce se întâmplă în Spania, Italia, Danemarca și Islanda, unde aplicarea evaluării portofoliului este extrem de ridicată pentru elevii de clasă a VIII-a, iar 60-80 % din activitatea studenților este evaluată cel puțin o dată pe lună.

În general, practica la clasă a evoluat mai mult în prima decadă a mileniului decât inovarea poate fi observată la nivel instituțional. Domeniile inovatoare ale instituțiilor de învățământ sunt dezvoltarea elevilor cu nevoi educaționale speciale, crearea de rețele de învățare profesională pentru profesori, evaluarea și analiza datelor și colaborarea cu părinții.

STIMULAREA CREATIVITĂȚII COPILULUI CU AJUTORUL METODELOR INTERACTIVE

Metoda didactică este, potrivit experților, „o cale eficientă de organizare și conducere a învățării, un mod comun de a proceda care reunește într-un tot familiar eforturile profesorului și ale elevilor săi — (I. Cerghit). Ea este „calea de urmat în activitatea comună a educatorului și educaților, pentru îndeplinirea scopurilor învățământului, adică pentru informarea și formarea educaților — (C. Moise).

Atât în dezvoltarea, cât și în definirea și evoluția sa, omul manifestă o caracteristică importantă și anume capacitatea, potențialul creativ - calitate ce devine o condiție esențială a progresului lumii și cunoașterii, cu implicațiile în dezvoltarea socio-economică.

Sunt cunoscute multe jocuri didactice și activități creative, denumite „metode interactive”, axate pe diverse teme prin care se pot forma anumite comportamente și, în același timp, pot stimula imaginația creatoare a copilului. Aceste metode interactive facilitează învățarea, stimulează cooperarea și creativitatea și pot fi abordate din punct de vedere al oricărui stil de învățare. De asemenea, metodele interactive sunt modalități moderne de stimulare a învățării, precum și instrumente didactice care favorizează schimbul de idei, de experiențe, de cunoștințe.

Dintre cele mai întâlnite metode interactive regăsim: *Brainstormingul*, *Pălăriile Gânditoare*, *Metoda cubului*, *Metoda „Schimbă perechea!”*.

Brainstormingul (furtună în creier, asalt de idei) este o metodă ce stimulează creativitatea prin solicitarea copiilor în enunțarea spontană a cât mai multor idei referitoare la o temă principală. *Descrierea metodei:* Se desfășoară în grupuri de 5-20 de copii. *Cerințe:* selectarea temei puse în discuție, tema să aibă șanse de rezolvare, admiterea de idei în lanț, înregistrarea ideilor în ordinea prezentată. La această metodă nu sunt acceptate critici, în schimb sunt acceptate toate opiniile.

Metoda „Pălăriilor gânditoare” are la bază interpretarea unor roluri prin care copiii își exprimă liber gândirea, ținând cont de semnificația culorii pălăriilor care definesc rolul. *Descrierea metodei:* Se formează un grup de 6 copii și se împart pălăriile gânditoare. Cadrul didactic prezintă o anumită situație, iar copiii au rolul de a dezbate cazul expus ținând cont de

culoarea pălăriei. *Semnificația culorilor pălăriilor*: pălăria albastră – este liderul (*clarifică*), pălăria albă – este povestitorul (*informează*), pălăria roșie – își exprimă sentimentele (*spune ce simte*), pălăria neagră – este criticul (*identifică greșelile*), pălăria verde – este gânditorul (*generează idei noi*), pălăria galbenă – este creatorul (*crează finalul*).

Metoda cubului se folosește cel mai des atunci când se dorește exploatarea unei teme din mai multe perspective. *Descrierea metodei*: Se poate lucra în perechi sau grupuri restrânse. Se realizează un cub ale cărui fețe au culori diferite. Pe fiecare față se scrie câte una dintre următoarele instrucțiuni: *Describe, Compară, Analizează, Asociază, Aplică, Argumentează*.

În următoarea parte a lucrării voi exemplifica o metodă interactivă, așa cum am folosit-o în activitatea desfășurată la clasă. În cadrul activităților desfășurate am aplicat metoda „*Schimbă perechea!*”, la clasa pregătitoare, tema „*A ruginit frunza din vii...*”, subtema „*Fructe și legume de toamnă*”.

Astfel, am aplicat metoda în cadrul activității la etapa de evaluare a proiectului tematic. *Desfășurarea activității*: Scaunele au fost aranjate în cerc, pe două rânduri, cu o masuță între ele. Astfel, școlarii au ocupat prima dată scaunele din interior, iar apoi pe cele din exterior, astfel încât un copil să stea față în față cu un altul. Grupurile nou formate au primit cartoane A4 pe care sunt desenate siluetele unor fructe/legume, precum și jetoane cu părți componente (ochi, gură, nas, brațe, haine, accesorii etc.). După intuirea materialului, copiii au avut sarcina de a da viață acestor fructe/legume, lipindu-le ochi, gură etc., dar și de a le îmbrăca. Copiii au ales cu atenție materialele necesare.

Activitatea s-a finalizat când au fost epuizate materialele sau când elevii au terminat lucrarea. Metoda „*Schimbă perechea!*” a stârnit interesul copiilor și le-a solicitat creativitatea.

Este absolut necesar ca, în activitatea cu copiii, învățătoarea să dea dovadă de flexibilitate și creativitate în același timp în abordarea situațiilor didactice, pentru a fi evitată rutina și pentru a acționa spre dezvoltarea educației care încă se bazează pe informație, fiind nevoie de reproducerea ei într-un învățământ global, integrat și creativ.

Deși pot fi folosite deseori metodele interactive, nu trebuie neglijate nici metodele tradiționale de învățare. Acestea au un rol foarte important în desfășurarea optimă a activității, așadar profesorul trebuie să știe să îmbine aceste metode, selectându-le pe acelea ce pot da eficiență procesului instructiv-educativ.

Bibliografie:

- Breben, S. (coord.), *Metode interactive de grup*, Editura Arves, Craiova;
Joița, E. (coord.), *Pedagogie și elemente de psihologie școlară*, Editura Arves;
Roșca, Al., *Creativitatea*, Editura Științifică, București, 1972.

prof. Plopeanu Geanina
Liceul de Arte „Hariclea Darclée”
Brăila

CREATIVITATE ȘI INOVAȚIE ÎN EDUCAȚIE

„In zilele noastre, a fi creativ este o misiune destul de grea și, concomitent, o necesitate a acestui mileniu.” (B. Gates)

Ce este creativitatea?

Dacă până nu demult, oamenii aveau tendința de a asocia abilități precum **creativitatea** și **imaginația** cu **arta**, schimbările survenite în ultimii ani în domeniul educației și în societate au determinat modificări majore în ceea ce privește percepția noastră asupra acestui concept.

În contextul actual, al schimbărilor rapide, al competiției acerbe și accelerate care ne influențează viața, ne dinamizează mediul, ne impune noi determinări, ne provoacă la o regândire a sistemelor, se fac eforturi de adaptare a societății la exigențele lumii de mâine. Trăim într-o lume bazată pe competiție și eficiență, a cărei forță rezidă în cunoaștere. Astăzi mai mult decât oricând, creativitatea reprezintă o condiție fundamentală a calității educației, una dintre premisele esențiale ale performanței.

Se zice că lumea de mâine va fi lumea oamenilor de creație. Orice persoană cu o inteligență normală este capabilă să îndeplinească sarcini care necesită creativitate, iar nivelul creativității depinde de experiență, talent, abilitatea de a gândi într-un mod diferit decât cel uzual, capacitatea de a elimina idei fără valoare. Însă, pe lângă coeficientul de inteligență, un rol important în creativitate îl au: ereditatea, capacitățile intelectuale, aptitudinile, caracterul, mediul socio-cultural, efortul susținut de pregătire și investigație. Cultivarea gândirii inovatoare a devenit o sarcină importantă a școlilor contemporane. Stimularea creativității tinerilor se poate realiza printr-o susținută și elevată pregătire teoretică și practică, dinamizarea activității de documentare și experimentare independentă, receptivitatea față de nou, pasiune pentru știință în concordanță cu aptitudinile fiecăruia.

Componenta principală a creativității o constituie imaginația, dar creația de valoare reală mai presupune și o motivație, dorința de a realiza ceva nou, ceva deosebit. De obicei, elevii lucrează creativ atunci când au un mobil, în special intern. În lipsa acestuia, ei nu sunt capabili să își valorifice adecvat potențialul, deoarece mediul în care activează împiedică apariția motivației intrinseci.

Creativitatea este acea caracteristică a gândirii care folosește inventiv experiența și cunoștințele acumulate, oferind soluții și idei originale. Ea face posibilă crearea de produse reale sau pur mintale, constituind un progres în planul social. Și cum noutatea, azi, nu se obține cu ușurință, o altă componentă este voința, perseverența în a face numeroase încercări și verificări.

Dacă ne referim însă la conceptul de creativitate pedagogică, acesta *definește modelul calităților necesare educatorului pentru proiectarea și realizarea unor activități eficiente prin valorificarea capacităților sale de înnoire permanentă a acțiunilor specifice, la nivelul sistemului și al procesului de învățământ* (S.Cristea, Dicționar de pedagogie, Grupul Litera-Litera Internațional, Ch.- Buc., 2000). Elaborarea acestui model presupune raportarea la conceptul psihologic de creativitate care desemnează *dispoziția ce există în stare potențială la orice individ și la orice vârstă de a produce ceva nou și relevant la nivel individual sau social* (Dictionnaire de la psychologie, 1995, p. 67).

A avea creativitate pedagogică înseamnă a deține una dintre aptitudinile esențiale ale personalității didactice. Pedagogul are rolul de a stimula efortul copilului, tendința acestuia de fi original, inventiv, creativ. Atitudinea profesorului are un rol major în crearea unei atmosfere prielnice stimulării și dezvoltării învățării interactiv-creative. Profesorul creativ dă libertate elevilor să-și spună părerea promovând o atitudine deschisă, respectă opiniile celorlalți, le întărește convingerea că pot emite judecăți valoroase, îi antrenează în procesul de evaluare, le comunică criteriile de evaluare și le oferă timp suficient exersării. Pentru a stimula creativitatea elevului, profesorul însuși trebuie să fie creativ, să manifeste un comportament și o atitudine pozitivă în acest sens.

Profesorului îi revine datoria să depisteze elevii ce dispun de un potențial creativ peste medie și să le cultive dezvoltarea acestor capacități. Cultivarea imaginației, a creativității se face și în cadrul activităților din afara clasei și a celor extrașcolare.

Profilul competențelor cadrului didactic creativ este următorul:

- pedagog care “construiește dispozitive de învățare procedurală”;
- proiectant, tutore, manager, moderator, organizator și gestionar al conținuturilor științifice;
- mediator, facilitator al învățării;
- consilierul elevilor;
- coordonator al muncii elevului;
- co-evaluator alături de elev al procesului și produsului.

REFLECȚIE

Pentru a ne putea convinge că am reușit să ne apropiem de esența conceptului de creativitate, că am listat condițiile de dezvoltare a acestora la discipolii noștri, să analizăm două istorioare:

Istoria unui nas

Un elev din clasa a VIII-a și-a fracturat mâna dreaptă. Medicii au transformat mâna băiatului într-un cilindru de ghips din care nu se zărea nici un deget. La ora de informatică, băiatul, vrând să-i demonstreze colegului că știe soluția la problema propusă de profesor, a folosit nasul pentru a atinge concomitent 2 taste. Gestul nu a rămas neobservat și a stârnit animație în clasă. Profesorul era supărat: ultimele 7 minute din lecție elevii au încercat să folosească nasul pentru a lucra cu tastatura. La pauză, în cancelarie se discuta cazul. Unii profesori erau de părere că băiatului trebuie să i se interzică să vină la școală cât este cu mâna în ghips, alții însă îi admirau ingeniozitatea. Ce trebuie să facă profesorul?

Istoria unui măr

I-am interzis copilului meu de 5 ani să se atingă de mărul ce atârna de creanga pomului care, mic fiind, se bucura și ne bucura cu primul rod. I-am explicat copilului cât de important e să așteptăm să se coacă fructul. Apoi am schimbat timbrul vocii, am făcut un gest amenințător cu degetul arătător, spunându-i: Să nu pui mâna!. Peste vreo 2 săptămâni, trecusem să văd cum se coace mărul. De creangă atârna doar codița ce purta ușurată fructul mușcat cu atenție din toate părțile. Să analizez situația: este considerat acesta un act de neascultare care nu poate fi lăsat fără pedeapsă, sau e o abordare creativă și copilul trebuie încurajat? Care e soluția: cearta ori încurajarea? Iată întrebarea care solicită și de la profesioniști o abordare creativă.

În concluzie, alegând soluția corectă, să nu uităm: *Adevăratul dascăl este acela a cărui minte se mișcă în armonie cu mințile elevilor săi, trăind împreună dificultățile și victoriile intelectuale deopotrivă.* (J. Dewey)

Bibliografie:

1. Munteanu, A., *Psihologia copilului și a adolescentului*, Timișoara, Ed. Augusta, 1998.
2. Jurcău, N.; Megieșan, G.M., *Psihologia generală și a dezvoltării*, Cluj Napoca, Ed. U.T. Pres, 2001.
4. Claparede, Ed. (1975), *Psihologia copilului și pedagogia experimentală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975

prof. Podar Claudia
Școala Gimnazială Iernut
jud. Mureș

EDUCAȚIA ÎN MEDIUL ONLINE - ABORDARE CREATIVĂ ÎN SCOPUL PREVENIRII ABANDONULUI ȘCOLAR

Anul 2020 a adus omenirii un dușman nou, necunoscut, pe nume COVID. Întreaga societate a fost obligată să facă față unor noi provocări. Marea provocare pentru noi, profesorii, se numește școala online. Dacă înainte de luna martie 2020 foloseam tehnologia atunci când aveam nevoie, școala online ne-a obligat să ne bazăm mai mult pe aceasta. Unii profesori au avut parte de o „digitalizare forțată”, dar toți am înțeles că distanțarea socială înseamnă distanțare fizică, iar procesul de învățare nu poate fi oprit din această cauză.

Am învățat din mers, am încercat să ne adaptăm cât mai repede situației și, folosind mijloacele proprii, am continuat să predăm. Deciziile impuse peste noapte, greutățile, au obligat școlile să se adapteze noilor forme de învățământ. În această perioadă s-au pus bazele școlii viitorului. O pandemie ne-a forțat să modernizăm învățământul. Ca profesor recunosc că m-au încercat multe sentimente contradictorii: de la teamă la încredere că totul va fi bine, de la agonie la extaz, toată paleta de sentimente a fost activată pe această perioadă. Provocările, au apărut atunci când a trebuit să lucrăm efectiv în sistem online. Au apărut întrebări precum: „Cum voi face?” „Ce platformă să aleg?”, ș.a.m.d.

Predarea sincronă și asincronă a fost un subiect de mare interes. Parcurgem cu toții materia împreună, sau le dăm posibilitatea de a parcurge individual, în funcție de program conținuturile? Personal am ales opțiunea de predare sincronă, deoarece consider că este extrem de important să pot oferi explicațiile necesare fiecărui elev în parte, *feedback*-ul de care are nevoie în timp real. Mai mult, mi s-a părut că această abordare este cea mai apropiată de școala clasică, din moment ce profesorul și elevii pot interacționa live, pot iniția discuții, dezbateri, lucruri ce au rolul de a menține motivația și interesul elevilor pentru un anumit subiect/materie.

Bineînțeles că și aici au apărut dificultăți de ordin tehnic care ne puneau în dificultate într-o anumită măsură și ne făceau să ne simțim oarecum neputincioși. Uneori se întrerupea brusc semnalul wi-fi, sau nu funcționau căștile, alteori, camera web nu colabora, sistemul de share-screen părea să funcționeze după principii proprii etc. Mai mult, au existat și elevi care nu au putut participa la orele online din cauza situației financiare precare. În situațiile în care

cadrele didactice nu au putut găsi o rezolvare, au ales să se deplaseze personal fie la domiciliul elevilor, sau la magazinul din zona domiciliului elevilor pentru a livra materialele de pe care s-a lucrat, astfel putându-se spune că s-a lucrat și „asincron”. Mai mult, am putut observa în rândul elevilor, ce de regulă la oră erau timizi și nu doreau să participe la activitate, o creștere vizibilă a încrederii în sine și o participare mult mai activă. Un alt beneficiu pe care doresc să îl menționez este acela de conectare între profesori și părinți, școala online necesitând o mai bună colaborare și comunicare între școală și familie. Comunicarea și colaborarea au fost două elemente cheie ale acestei perioade dificile atât în relația profesor- elev, elev - elev, profesor - profesor și mai ales profesor-părinte. Într-o perioadă în care distanțarea socială a fost practic impusă de situația în care ne aflăm, am reușit să fim aproape unii de alții prin intermediul mediului online.

Instrumentele de lucru pe care le putem folosi sunt foarte multe. Din luna martie 2020, am participat la webinarii pentru perfecționare, am început o adevărată „vânătoare” de platforme, site-uri, aplicații, instrumente de lucru, de predare și evaluare, sincrone și asincrone cu care am lucrat în perioada pandemică, încercând astfel să evit eșecul și chiar abandonul școlar. Instrumente sunt foarte multe, dar am ales pe cele accesibile și benefice elevilor mei, claselor mele.

Pentru predarea sincronă (demonstrare, diversificare) cele mai potrivite platforme, din punctul meu de vedere, sunt : EDUS, Zoom. Pentru predarea asincronă am folosit: Messenger, Whatsapp, Whatsapp webb. Pentru exersare/ consolidare și verificare, indiferent de modul de predare, am folosit mai multe aplicații și instrumente.

1. Wordwall. Acesta este un instrument care te ajută să creezi activități personalizate de tipul: spânzurătoare, lovește cârțița, chestionare, potriviri, jocuri de cuvinte și altele.

<https://wordwall.net/ro/resource/27007461>

<https://wordwall.net/ro/resource/27007731>

2. Learning Apps este o platformă care permite construirea de jocuri educaționale interactive în format digital, ce pot fi inserate în alte platforme de învățare sau distribuite prin link. Platforma permite inserarea de fișiere audio-video (care se găsesc deja pe internet) iar de pe calculatoarele personale pot fi inserate imagini.

<https://learningapps.org/watch?v=pi2nw03i321>

<https://learningapps.org/watch?v=pw609zhin21>

3. Academiaabc este o platformă digitală de educație în care se regăsesc o serie de resurse educaționale online (instrumente didactice online) și materiale didactice pentru cadre didactice, părinți și elevi. Platforma dispune de foarte multe materiale didactice sub formă de fișe de lucru, jocuri didactice, resurse interactive online (rebusuri online, detectiv online de litere și cifre, joc Găsește cuvintele, jocuri de memorie, calcule interactive, joc X și 0, etc), dar și multe alte instrumente la secțiunea școala online (teste online, recapitulări și evaluări inițiale online, recapitulări și evaluări finale online, fișe de lucru online, lecturi online). Tot ce este sub formă de test online generează diplomă cu punctaj și clasament în vederea încurajării elevilor.

4. Online- Stopwatch – este o aplicație online gratuită care permite construirea de jocuri educaționale interactive în format digital

<https://www.online-stopwatch.com/random-name-pickers/the-wall/full-screen/?r=a70QlQ9Shb>

5. **I'm a puzzle** este un joc de puzzle online gratuit care permite să construim puzzle-uri din orice imagine. Cu ajutorul acestui joc putem verifica operațiile matematice

https://old.im-a-puzzle.com/operatii_matematice_3k3n9gllz.puzzle

6. Excursiile virtuale- Din cauza pandemiei excursiile școlare au fost suspendate, dar și acestea se pot face online <https://muzeedelasat.ro/despre/>

7. **Mozaik education** - este un software de prezentare pentru clasă eficient, cu manuale digitale, prezentări animate și teme pentru acasă online, precum și mai multe mii de conținuturi interactive spectaculoase (animații 3D, instrumente educaționale, exerciții) pe care elevii le pot utiliza pentru practică și studiul acasă. <https://www.mozaweb.com/>

Am încercat să găsesc cea mai bună metodă, cea mai bună platformă, cel mai bun instrument pentru a ajunge din nou la sufletul elevilor. În afară de cele prezentate mai sus mai amintesc următoarele aplicații folosite doar pe telefon: aplicația 3D cu ajutorul ei am „adus” animalele în vizită la mine acasă; Chatter Pix Kids permite crearea de resurse audio/animale pe baza unor resurse vizuale (poze, imagini); Schimbătorul de voce este un software de procesare a sunetului, prin care înregistrăm și apoi schimbăm cu ajutorul efectelor (efect de peșteră, monstru, albină, heliu).

Prin utilizarea acestor platforme, aplicații, instrumente mi-am dezvoltat abilitățile digitale, am insuflat elevilor dorința de a continua școala și în afara ei, am încercat să previn eșecul și chiar abandonul școlar. Am constatat cu toții: profesori, elevi, părinți că educația nu se face doar la

școală; am aflat cât de importantă este această triadă: elev- – profesor - părinte. Pentru a-l determina pe elev să reușească trebuie să-i trezim curiozitatea și să ne reinventăm ca dascăli de fiecare dată. Această perioadă este pentru noi, toți, un nou început, un nou orizont. Haideți, așadar, să pășim încrezători în propriile forțe și să sperăm că „totul va fi bine”.

Bibliografie:

- Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București.
- Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară*, 2009.

DIGITAL VIDEOS-THE GREATEST MODERN INNOVATIVE AIDS

As innovation in education is closely linked to the use of modern audio-visuals aids, the use of videos in the English classroom has become a common practice for the majority of teachers because they facilitate the language learning process in diverse ways. Katchen (2002) shows that, when properly integrated, digital videos improve the students' learning process and lesson outcomes. Not only do digital videos provide background information and proper stimuli for reading, writing, speaking and listening activities, but their use is also highly motivational for the students (Hemei 1997: 45). According to Canning-Wilson and Wallace (2000), as opposed to listening to audio-extracts on CD players, in the case of watching videos, the students see and hear the speakers in dialogues: they remark the speakers' age, their sex, their relationship, their clothes, their social status, their job and their feelings. Indeed, the students can also see the setting of the communication on the screen while watching a video, so they can clarify whether the situation is formal or informal.

In what follows an activity, based on the TED Talk 'Music is sanity, music is medicine' performed by Robert Gupta, is described considering the aim, the objective, the materials, the time allotted, the preparation and the various procedures used by the teacher.

Objective:

- to answer some questions related to the information provided in the TED Talk

Aim:

- to promote the benefits of listening to music for one's health

Description:

- The students watch a video related to the TED Talk 'Music is sanity, music is medicine' performed by Robert Gupta in order to answer some questions.

Materials:

- Laptop and video projector
- TED Talk video: available at https://www.ted.com/talks/robert_gupta#t-3995
- Worksheet available at:
<https://en.islcollective.com/english-esl-worksheets/grammar/adjectives-feelings/robert-gupta-music-medicine-ted-talk-worksheet/91880>

Time: 15 minutes

Preparation:

1. The teacher searches for an appropriate TED Talk, as well as for a suitable worksheet related to the TED Talk.
2. The teacher then makes some photocopies of the worksheet for the students.

Procedure:

1. The teacher gives the worksheet to the students and asks them to predict what the TED Talk is about.
2. The teacher asks the students to skim through the questions related to the TED Talk for one minute in order to get an idea about the content of the video.
3. The teacher asks the students to answer the questions given after watching the TED Talk.
4. The teacher plays the video showing Robert Gupta talking about music only once.
5. After watching the video once, the teacher gives the students five minutes to complete their answers.
6. In case it is necessary, the teacher plays the video once again.
7. The teacher discusses the students' answers with the whole class.

To conclude, teachers can easily download videos from the Internet, according to the students' needs and interests, or they can produce their own videos as well. Videos should be neither too short nor too long, between 30 seconds and 4-5 minutes, and they should be extremely challenging for the students. In this sense, a ten-minute video can be useful for more advanced students, while a shorter one may be effective for less advanced students, having a limited command of English. Undoubtedly, TED Talks as modern innovative aids, represent a tremendous teaching resource that can be exploited in the English classroom having both an informative and an educational value. Certainly, the best way to use videos in the English classroom is to totally integrate them in the lesson, and not to use them as an extra activity or as a break for amusement. As Canning and Wilson (2000) state, to maximize the effects of using videos in the English classroom, pre-viewing, viewing and post-viewing activities should be designed in the lesson plan, to help the students concentrate, and to avoid passive attitudes while watching videos.

References:

- Canning-Wilson C., Wallace, J. 2000. 'Practical Aspects of Using Video in the Foreign Language Classroom'. *The Internet TESL Journal*, Vol. VI, No. 11, November 2000.
Retrieved from: <http://iteslj.org/Articles/Canning-Video>. January, 23rd, 2022

Hemei, J. 1997. 'Teaching with Video in an English Class'. *Journal of English Teaching Forum*, vol. 35-2, pp. 45-47.

Katchen, J. E. 1996. *Using authentic video in English language teaching: Tips for Taiwan's teachers*. Taipei: The Crane Publishing Company.

Katchen, J. E. 1996. *Using authentic video in English language teaching: Tips for Taiwan's teachers*. Taipei: The Crane Publishing Company.

<https://en.islcollective.com/english-esl-worksheets/grammar/adjectives-feelings/robert-gupta-music-medicine-ted-talk-worksheet/91880>

https://www.ted.com/talks/robert_gupta#t-3995

prof. Popescu Roxana Marcela
Liceul Teoretic „Ioan Petruș” Otopeni

METODE MODERNE DE STIMULARE A CREATIVITĂȚII APPLICATE LA DISCIPLINA EDUCAȚIE PLASTICĂ

S-a demonstrat faptul că o persoană își poate dezvolta creativitatea de-a lungul vieții. Problema stimulării creativității se pune în sensul valorificării potențialului existent, antrenării interesului, curiozității, motivației cu scopul de a găsi soluții noi, autentice, rezolvări originale diferitelor probleme. În școală este indicat ca profesorul să aleagă acele metode și procedee didactice prin care să stimuleze creativitatea copiilor, să îi facă să găsească singuri răspunsuri, să caute rezolvări inedite. În cele ce urmează se vor exemplifica metodele generale de stimulare creativă aplicate la orele de educație plastică.

Brainstormingul este utilizat în lecția despre pata de culoare. Se suprapun pete de culoare, se presează și li se cere elevilor să găsească asemănări între forma petei rezultate și elemente cunoscute, apoi să completeze desenul și să îi dea un titlu corespunzător.

Metoda Philips 6-6, asemănătoare brainstormingului, permite foarte bine stimularea creativității de grup. Elevii sunt împărțiți în grupuri de câte 6. Profesorul enunță tema de lucru, iar elevii primesc câte o foaie mare și carioci sau creioane de diferite culori. Primul începe, desenând pe foaie un element pe care îl dorește, complet sau incomplet, apoi foaia se rotește spre dreapta și fiecare coleg continuă desenul anterior cu o altă culoare pentru a putea fi identificată contribuția fiecăruia.

Această metodă poate fi aplicată pe tabla smart, copiii fiind foarte încântați de participarea la o astfel de dezbatere. Pe lângă stimularea creativității și colaborarea între membrii grupului, metoda înlătură plictiseala și conformismul orei, imprimându-i un caracter activ, stimulând imaginația și spontaneitatea.

Metoda 3-5-6 poate fi aplicată în același scop ca și primele două, spre exemplu atunci când se predau procedee plastice precum fuzionarea culorilor sau scurgerea aderentă.

Li se explică elevilor procedeul plastic și li se cere să îl aplice, apoi să găsească elemente cu care s-ar asemana forma obținută și să continue lucrarea în acel sens.

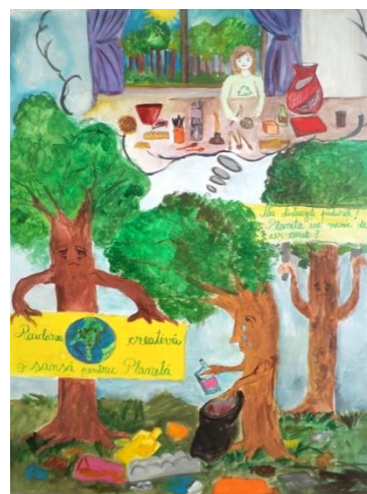
Sinectica poate fi aplicată la orele de educație plastică incitând elevii spre a descoperi noi valențe ale elementelor desenate. Se poate exemplifica la lecția despre semnificațiile culorilor. Se solicită elevilor să acopere suprafața foi de desen cu o culoare și apoi să se continue desenul cu elemente proprii în spiritul senzației transmise de culoarea respectivă. Așa apar planșe foarte diferite, precum scene de circ, peisaje, peisaje subacvatice, câmpuri cu flori, copozitii cu personaje, naturi statice.

Această expunere poate fi precedată de **Metoda ciorchinelui**, astfel: pe tablă se desenează de către profesor ciorchinele, iar în centru de scrie o culoare. Apoi fiecare copil vine pe rând și notează ce îi vine în minte referitor la acea culoare. Se vor nota pe rând toate culorile, schemele rezultate putând rămâne pe tablă pe tot parcursul orei.

Metoda 4 colțuri imprimă activității un grad mare de nonconformism și libertate de opinie, foarte apreciat de elevi. Profesorul dă subiecte de lucru diferite pentru cele patru colțuri sau rânduri ale clasei, iar elevii se așază acolo unde îi atage subiectul sau problema plastică respectivă. De exemplu de pot exersa diferite tehnici de pictură: dactilopictura, pictura cu ceară, pictura cu firul de ată, pictura cu hârtia mototolită.

O altă metodă îndrăgită de copii este **Metoda Carusel (Grafitti)**. Pot fi realizate afise pe diferite teme (Viața fără violență, Să pastrăm planeta albastră!). Lucările sunt realizate prin colaborarea întregului colectiv de elevi, fiind adoptate cele mai bune și reușite idei de rezolvare a subiectului respectiv. Planșe foarte diferite și interesante se obțin utilizând **Metoda celor 6 pălării** la lecția despre dominanta cromatică, spre exemplu. Fiecare copil își alege dominanta lucrării în funcție de pălăria pe care o poartă și transmite prin respectiva planșă trăirile impuse de culoarea pălăriei.

Întotdeauna copiilor le-a plăcut să se identifice cu adulții și mai ales să joace rolul profesorului. **Metoda mozaic** le dă această ocazie, ei însușindu-și cunoștințele și explicându-le apoi colegilor de echipă. Metoda face plăcută predarea lecțiilor de istoria artei. Un copil studiază arhitectura, unul sculptura, altul pictura, altul artele decorative, altul date generale despre perioada istorică studiată (ex. Renaștere, Baroc, Clasicism) și apoi prezintă colegilor de echipă, pe rând cele învățate.

Acestea sunt metode moderne de stimulare a creativității individuale și de grup.

Dar și **metodele clasice** pot deveni creative, atunci când încurajază gândirea liberă, exprimarea personală, când îndeamnă la puncte de vedere proprii și la învățarea prin descoperire.

Exercițiul este principala metodă tradițională utilizată la orele de educație plastică. Însă

el nu trebuie să limiteze libertatea de lucru a copilului sau să o constrângă, ci trebuie să încurajeze inventivitatea, obținerea de efecte plastice surprinzătoare, neașteptate, trebuie să îndemne la combinații inedite de forme, la analogie, la descoperirea unor noi modalități de exprimare artistico-plastică a mesajului, ideilor, sentimentelor, exerciții de metamorfozare a formelor, de interpretare a lor. Spre exemplu, se cere elevilor să realizeze un desen din puncte, utilizând tipurile de puncte în așa fel încât să transmită anumite sentimente.

Indiferent de vârstă, copilului îi place să se joace. De aceea **jocul** devine o metoda didactică folosită cu succes la orele de educație plastică. Jocul are o mare valoare educativă și formativă deoarece prin joc copilul învață să deseneze dar și să găsească soluții originale.

Această metodă oferă posibilitatea învățării gramaticii limbajului vizual plastic – elemente de limbaj: punctul, linia, forma, valoarea, culoarea și mijloace de expresie plastică: structuri, relații cromatice, pasaje de culoare, centrul de interes, dominante cromatice, contraste și armonii. Presupune experimentarea unor materiale de lucru diferite (acuarelă, tempera, colaj), procedee de lucru (fuzionare, curgere liberă, stropire forțată, scurgere aderentă, dirijarea culorii, sfoară colorată, ștampilare, amprentare) și a unor tehnici inedite.

Elevii sunt solicitați să descopere rezolvări proprii, dând dovadă de imaginație, inventivitate, spontaneitate, bucurându-se în același timp de plăcerea oferită de joc. Prin joc elevii nu mai sunt spectatori, ci sunt implicați direct în procesul de predare-învățare, contribuind la propria formare prin descoperirea noilor cunoștințe.

În concluzie, se recomandă alegerea acelor metode care să îndemne la **învățare prin descoperire**. Învățarea prin descoperire se referă la o situație în care „materialul de învățat nu

este prezentat într-o formă finală celui ce învață (așa cum se petrece în învățarea prin receptare), ci reclamă o anumită activitate mentală (rearanjare, reorganizare sau transformare a materialului dat), anterioară încorporării rezultatului final în sturctura cognitivă”(D. Ausubel și Fl. Robinson).

Toate metodele didactice moderne îndeamnă la acest tip de învățare care activează elevul și îi stârnește interesul și plăcerea pentru oră. Învățarea prin descoperire este o orientare pe care o pot căpăta și unele dintre metodele tradiționale, precum exercițiul, problematizarea, jocul, metoda proiectelor și conversația euristică.

Învățarea prin descoperire conduce la stimularea manifestărilor creative ale elevilor, deoarece necesită intuiție și imaginație. Copilul este îndemnat să cerceteze, să pună întrebări, să caute și să-și lămurească informațiile primite, să le treacă prin filtrul gândirii sale și chiar să ajungă singur la ele. Aceasta este direcția pe care se înscrie un învățământ modern.

Bibliografie:

Susală Ion, *Estetica și psihopedagogia artelor plastice și desenului*, București, Editura Sigma, 2000,

Suport de curs *Metode interactive de predare, învățare, evaluare*, Universitatea din Craiova, DPPD, 2012,

Macavei Elena, *Pedagogie. Teoria educației*, București, Ed. Aramis, 2001,

Suport de curs, *Didactica disciplinei educație vizuală*, Prof. Toma Iulian, 2012,

Suport de curs, *Didactica predării disciplinei educație plastică*, Toma Iulian, 2012,

Cucoș Constantin, *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Curs elaborat în tehnologia învățământului deschis la distanță, Polirom, 1998

<https://innerspacejournal.wordpress.com/tag/metode-interactive/>

<https://ro.scribd.com/doc/91820801/INVATAREA-PRIN-DESCOPERIRE>

prof. Poțclean Ana Danca

Școala Profesională „Ovidiu Drimba”, Lugașu de Jos

MODALITĂȚI OPERAȚIONALE DE STIMULARE A CREATIVITĂȚII ȘI INTERESULUI ELEVILOR PENTRU MATEMATICĂ

Profesorul care nu permite și nu încurajează diversitatea operațiilor în tratarea problemelor pune “ochelari de cal” intelectului elevilor, restrângându-le viziunea doar în direcția în care mintea profesorului este întâmplător de acord. (J. Dewey)

Creativitatea este un concept care se referă la capacitatea de care dispune o persoană pentru a realiza o activitate creatoare. Activitatea creatoare este o formă fundamentală ale activității omului, alte forme fiind jocul, învățarea, comunicarea și munca. Creativitatea este o dimensiune integrală a personalității și presupune imaginație, implică inteligența, dar nu orice persoană inteligentă poate fi și creatoare, presupune voință și motivație.

Creativitatea, ca proces este legată de rezolvarea de probleme, însă persoanele creatoare sunt cele care descoperă noi probleme, pentru care nu există strategii de rezolvare anterioare. „Dezvoltarea gândirii copilului nu poate avea loc în afara procesului însușirii, actualizării și aplicării cunoștințelor. De aceea, operațiile analitico-sintetice care constituie baza priceperii de a gândi, trebuie antrenate cât mai mult și în situații diferite, în procesul instructiv-educativ. Participarea operațiilor analitico-sintetice are loc nu numai în faza de început în care copilul analizează situația, problema sau noțiunea deoarece acesta nu trebuie să verbalizeze toate cunoștințele sale, ci doar pe acelea pe care le consideră legate de noțiunea dată. Din acest motiv instituția școlară nu trebuie numai să înarmeze pe copii cu cunoștințe, ci să-i învețe să gândească independent și creator, să le formeze priceperea de a gândi, să le dezvolte aptitudini intelectuale.”⁴

În cadrul orelor de matematică se pot folosi următoarele metode de dezvoltare a creativității:

⁴ Lupu C., *Metodica predării matematicii, Manual pentru clasa a XII-a. Licee pedagogice*, Ed. Paralela, Pitești, p 118

- Brainstorming;
- Metoda mozaicului;
- Metoda cubului;
- Ciorchinele;
- Schimbă perechea
- Știu. Vreau să știu. Am învățat
- Proiectul

Situația socială contemporană își modifică parametrii într-o viteză amețitoare, datorită dezvoltării informaționale și tehnologice, din această cauză se schimbă perspectiva asupra evoluției educației. În ciuda unei evidente orientări, învățământul din România încă păstrează un model industrial al producerii de cunoaștere și oferă societății persoane pregătite pentru un mediu social aflat pe cale de dispariție. Atâta timp cât școala transmite informații care vin în întâmpinarea nevoilor, așteptărilor, intereselor fiecărui elev în parte, atunci copilul va învăța cu plăcere. Demersul didactic individualizat este o abordare educațională care ține cont de ceea ce aduce fiecare copil în situația de predare învățare și se construiește pornind de la cunoașterea în profunzime a factorilor care produc diferențele între modalitatea de învățare a elevilor.

În practica educațională contemporană, actul educativ se remarcă prin transmiteri și acumulări cantitative, care asigură succesul unei probe de evaluare sau al unui examen imediat, dar care nu dau o perspectivă asupra domeniului sau nu oferă o capacitate de a aplica eficient acele cunoștințe. Faptele se memorează ușor, dar înțelegerea este mult mai greu de descris, de găsit, de acumulat, de generat. De aceea trebuie cunoscut fiecare elev în parte, pentru a putea organiza materialul de asimilat în funcție de posibilitățile fiecăruia. În practica educațională contemporană sunt puține procedee de individualizare care să vină în întâmpinarea nevoilor, cerințelor, posibilităților fiecăruia.

Matematica este știința cea mai operativă, care are cele mai multe și mai complexe legături cu viața, disciplina care are o contribuție esențială în formarea și dezvoltarea intelectuală a elevului, având menirea de a-i forma acestuia o gândire critică. Didactica predării matematicii se situează la granița dintre psihologie, pedagogie, didactică și matematică și studiază conținutul învățământului matematic, structura acestuia și metodele de predare-învățare-evaluare corespunzătoare. În lumina celor de mai sus, se impune o permanentă preocupare în perfecționarea continuă a metodelor și mijloacelor de învățământ pentru a realiza o educație matematică, cu implicații serioase în dezvoltarea elevului și formarea lui ca om util

societății din care face parte sau cu alte cuvinte, trebuie să educăm copiii pentru ceea ce vor fi ei mâine.

”Matematica este disciplina care, prin însăși existența ei, are menirea de a forma o gândire investigatoare. Este știința cea mai operativă, care are cele mai multe și mai complexe legături de viață. De aceea, se impune o permanentă preocupare în perfecționarea continuă a metodelor și mijloacelor de învățământ pentru a realiza o educație matematică, cu implicații serioase în dezvoltarea elevului și formarea lui ca om util societății din care face parte. Așa cum spunea academicianul Gh. Mihoc în cartea sa, "Matematica în ciclul primar",

"Nu trebuie să educăm copiii pentru ceea ce suntem noi azi, ci pentru ceea ce vor fi ei mâine".⁵

Bibliografie

1. Cerghit I., *Metode de învățământ*, E. D. P. , București, 1976.
2. Chiosa T., Dan C., *Didactica matematicii*, Ed. Universitaria, Craiova , 2008.
3. Conorache A., Breban V., *Mic dicționar al limbii române*, EE:S., București, 1974.
4. Cucos C. *Pedagogie, ediția a II-a*, Ed. Polirom, Iași , 2002.
5. Dobrițoiu Maria, *Didactica predării matematicii*, Ed. Universitas, Petroșani, 2015.
6. Gardner, H. *Mintea disciplinată*. București: Editura Sigma, 2005.
7. Lupu C., *Metodica predării matematicii, Manual pentru clasa a XII-a. Licee pedagogice*, Ed. Paralela, Pitești, 2000.
8. Neacșu I., *Metodica predării la clasele I-IV*, E.D.P., București, 1988.
9. Orțan F., *Pedagogie și elemente de psihologie*, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2018.

⁵ Dobrițoiu Maria, *Didactica predării matematicii*, Ed. Universitas, Petroșani, 2015, p8

METODE INOVATIVE DE PREDARE – ÎNVĂȚARE - EVALUARE ONLINE – ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Evoluția societății în ansamblul său, evoluția științelor ca motor al dezvoltării acesteia nu putea avea loc fără schimbările de abordare în științele educației. Drept urmare, știința și arta de a învăța pe alții, de a-i învăța să învețe dar mai ales de a insufla dragoste pentru cunoaștere a urmat și în aceleși timp a determinat evoluția omenirii. Științele educației în integralitatea lor dar și separat, principiile și metodele prin care societatea la un anumit moment al evoluției sale consideră și acceptă să formeze noua generație (și nu numai) sunt expresia cea mai concludentă a viziunii despre om și proiecția lui viitoare.

Strategiile didactice interactive promovează o învățare activă, implică o colaborare susținută între elevi care, organizați în microgrupuri, lucrează împreună pentru realizarea unor obiective prestabilite. Cadrul didactic plasează accentul nu pe rolul de difuzor de mesaje informaționale, ci pe rolurile de organizator, facilitator și mediator al activităților de învățare. Demersul didactic este conceput astfel încât nu îl mai are în centru pe profesor, ci pe elev. Rolul profesorului rămâne unul capital, însă, renunțând la vechile practici educaționale rigide și uniforme, el devine organizator al unui mediu de învățare adaptat particularităților și nevoilor beneficiarilor, facilitând procesul învățării și dezvoltarea competențelor. Proiectând și realizând activități de predare-învățare-evaluare bazate pe strategii didactice interactive, cadrul didactic oferă elevilor multiple ocazii de a se implica în procesul propriei formări, de a-și exprima în mod liber ideile, opiniile și de a le confrunta cu cele ale colegilor, de a-și dezvolta competențele metacognitive.

Învățarea învățării – deziderat al educației postmoderniste – presupune interactivitate și creativitate în adoptarea unor strategii care să solicite implicarea în sarcină și o atitudine metacognitivă de învățare și cunoaștere precum și interesul de a te perfecționa continuu. Atitudinea activă și creatoare a elevilor este o consecință atât a stilului de predare al profesorului cât și a obișnuinței elevului de a se raporta la sarcină. Prin felul în care solicită răspunsuri la o problemă, prin felul în care organizează activitățile de informare și de formare ale elevilor/studentilor, prin accentul pe care îl pune pe dezvoltarea proceselor cognitive aplicative etc., profesorul influențează comportamentul activ și creativ al elevului.

În contextual actual al predării-învățării, noi, cadrele didactice, am fost puse în situația în care am fost nevoite să ne adaptăm situațiilor impuse, să cautăm, să cercetăm, să explorăm metode, procedee, strategii care se impuneau învățării online. Aș vrea să prezint câteva dintre instrumentele folosite la clasă în perioada predării online și produsele obținute.

Aplicații pentru evaluare

Socrative este un instrument de evaluare pentru a obține date instantanee de la elevi. Se pot crea diferite teste, variante multiple, adevărat / fals, sau teste cu răspuns scurt, rezultatele fiind afișate în timp real, apoi descărcate și se pot face rapoarte în funcție de clasă, întrebare sau student. Un instrument ușor de utilizat, pentru a crea evaluări formative și pentru a obține rezultate în timp real. Cu Socrative, profesorii pot antrena clasa cu exerciții educaționale: chestionare, sondaje rapide, bilete de ieșire (pentru a avea feedback-ul elevilor despre acest subiect și cât de eficient ai fost în explicarea ei).

Avantajul aplicației Socrative este că permite răspunsuri deschise, care apar pe ecranul videoproiectat pe măsură ce elevii răspund. Astfel, pot fi discutate frontal.

<https://b.socrative.com/teacher/#edit-quiz/67111495>

<https://b.socrative.com/teacher/#edit-quiz/55857213>

Kahoot este o aplicație ușor de utilizat, îndrăgită de către elevi. Este accesată de către aceștia de pe dispozitivul mobil sau intrând pe site-ul kahoot.it, în acest caz putând fi folosit și calculatorul sau laptopul. Este foarte important faptul că elevii percep utilizarea acestei aplicații ca pe un joc, ei nu simt că sunt evaluați, sunt relaxați și dornici de a interacționa și mai mult cu tehnologia digitală în mediul școlar, în educație.

Jocurile/testele create în Kahoot se pot folosi în orice moment al activității: în recapitularea cunoștințelor, în fixarea cunoștințelor, în etapa de predare, ca evaluare formativă sau chiar ca evaluare sumativă. Se pot juca individual sau în grup.

<https://create.kahoot.it/details/adjectivul/623d2a09-4e67-47a4-8c8e-43c2f6d7e3d5>

Alicație pentru colaborare - crearea online a conținutului educațional

Padlet este un instrument digital utilizat în educație pentru realizarea de aviziere online. Acestea pot fi colaborative: elevii pot încărca teme pe avizierul creat de profesor, pot aprecia temele colegilor sau pot realiza aviziere virtuale multimedia, în echipă, pentru a demonstra o idee, pentru a susține o prezentare, pentru a indica și comenta resurse relevante pe o temă dată etc.

Avantajul aplicației Padlet este că este gratuită, simplu de utilizat, dă posibilitatea protejării cu parolă a avizierului, este colaborativă – permite postarea de către elevi, permite feedback de diverse tipuri pentru fiecare postare.

<https://padlet.com/ritisancalina04/hn0ii2mqpc04eqcc>

Obiective realizate de dascăl-facilitator al învățării online:

- ▶ Aplicăm cu încredere tehnologiile digitale la clasă în procesul de predare - învățare;
- ▶ Îmbunătățim procesul de evaluare prin utilizarea tehnologiilor și strategiilor digitale;
- ▶ Facem predarea-învățarea-evaluarea atractive și interactive utilizând tehnologia;
- ▶ Reflectăm la propriul proces de învățare / dezvoltare și practica
- ▶ Creăm contexte și oportunități de învățare ancorate în realitate, aplicabile în viața de zi cu zi;
- ▶ Oferim feedback/feedforward și creăm spații sigure în care elevii să ofere și să primească feedback/feedforward;
- ▶ Folosim metode integrate de predare-învățare și aducem învățarea experiențială la clasă;
- ▶ Încurajăm creativitatea și inovația;
- ▶ Suntem model pentru elevi, pentru ce înseamnă un cetățean (global) responsabil;
- ▶ Susținem elevii să își stabilească propriile obiective de învățare și îi ghidăm în propriul proces de învățare;
- ▶ Încurajăm elevii să folosească creativ și responsabil digital tehnologia;
- ▶ Motivăm elevii să-și dezvolte gândirea critică;
- ▶ Încurajăm munca în echipă și colaborativă;
- ▶ Ajutăm elevii să se perceapă chiar ei creatori de resurse;
- ▶ Ghidăm elevii cum să învețe singuri;
- ▶ Implicăm elevii în debateri;

Bibliografie:

- Amelia Georgiana Boncea, profesor universitar doctor Universitatea „Constantin Brancuși” , Targu-Jiu, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Seria *Științe ale Educației*, Nr. 3/2016

<https://digitaledu.ro/aplicatii/padlet/>

prof. Salva Elisabeta

Școala Profesională „Ovidiu Drimba”, Lugașu de Jos

MODALITĂȚI OPERAȚIONALE DE STIMULARE A CREATIVITĂȚII ȘI INTERESULUI ELEVILOR PENTRU LECTURĂ

*„Citește! Citind mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini,
din care vei întocmi înțelesul și filozofia vieții.”*

Mihai Eminescu

În prezent, învățământul este supus unor adânci transformări, care determină schimbări nu numai în utilizarea unor metode și mijloace didactice ce pun accentul pe elev, dar s-au stabilit obiective și conținuturi noi ale întregului proces instructiv-educativ. Pornind de la principiul că școala constituie unul dintre cei mai importanți factori de educare și formare a tinerei generații, sistemul de învățământ actual dorește să traseze sarcini și competențe fundamentale ce se aliniază cu nevoile societății contemporane.

Proiectarea și realizarea în cele mai bune condiții ale activității instructiv-educative depind de modul cum decurge, se dimensionează și articulează componentele materiale, procedurale și organizatorice. Implementarea idealurilor educaționale în comportamente nu este posibilă dacă activitatea de predare-învățare nu dispune de un sistem coerent de căi și mijloace realizate, de proceduri ale etapelor ce urmează a fi efectuate pentru atingerea scopului propus. Formele și mijloacele strategice de realizare a sarcinilor didactice pot fi definite prin intermediul sintagmelor de tehnologie didactică, metodologie didactică, metodă, procedeu și mod de organizare a învățării.

Lectura a constituit, din cele mai vechi timpuri, hrana sufletului. Citind o carte, oricine poate experimenta diferite stări, emoții, trăiri sau sentimente. Cartea transpune cititorul în locuri și perioade istorice în care nu a avut șansa să trăiască. Literatura constituie o mișcare de descoperire, dezvoltă imaginația și creativitatea. Prin intermediul cărților, cititorul poate trăi o infinitate de vieți, poate retrăi sentimente sau se poate regăsi în protagoniști.

Este adevărat că vorbim despre un proces lung și continuu, care își are începutul în copilărie, atunci când copiii sunt fascinați de poveștile cu cavaleri și prințese, se dezvoltă în

adolescență când apare științifico-fantasticul și se definitivează pe măsură ce omul se maturizează.

Lectura ajută la formarea priceperilor și deprinderilor necesare folosirii corecte și eficiente a textelor scrise ca sursă de informare și de îmbogățire a creativității și imaginației. Lectura îi ajută pe elevi să-și însușească cunoștințe noi, să le sistematizeze și să le fixeze, să-și formeze priceperi și deprinderi de muncă intelectuală. Astfel, elevii au priceperi și deprinderi necesare, punându-se astfel bazele autoinstruirii și educației permanente.

În școală, în cadrul lecțiilor sale, profesorul utilizează diverse surse de informare: manualul școlar, dicționare, reviste, antologii, opere științifice și beletristice, atlase, etc. Trebuie avut în vedere că munca cu cartea nu înseamnă citirea unui text sau a unei lecții, ci presupune formarea unor deprinderi de muncă eficientă care implică respectarea unor cerințe pedagogice. Lectura trebuie să vizeze îmbogățirea și asimilarea cunoștințelor astfel încât elevul să înțeleagă ceea ce citește și să poată aplica cele însușite. Materialul trebuie studiat în succesiunea lui logică, într-o selecție a ideilor principale pentru a putea stabili legături între acestea etc. Studiarea textului trebuie să vizeze parcurgerea următoarelor etape:

- Textul se va citi integral pentru a avea o viziune de ansamblu și se vor evidenția problemelor principale.
- Textul se va citi pe fragmente, care vor fi conturate în jurul unei idei importante pentru a aprofunda ideile principale.
- Textul se va reciti integral pentru a putea contura o sinteză superioară.

Studiarea textului în acest mod necesită un timp destul de mare, o muncă ritmică și sistematică din partea elevului. Aceste etape presupun o prelucrare personală a celor citite, care trebuie să fie legate de notițe, fișe, proiecte etc.

Tipurile de lectură care pot fi folosite în procesul instructiv-educativ sunt⁶:

- lectura lentă, de profunzime, care presupune o întoarcere pe text, citirea în șoaptă și citirea orizontală (literă cu literă, silabă cu silabă, cuvânt cu cuvânt). Cu suprimarea lor începe procesul de asimilare a tehnicii de citire rapidă;
- lectura rapidă necesară sesizării ideilor principale sau reactualizării unor cunoștințe, care are la bază tehnica disocierii mișcării ochiului de verbalizare, cititorul nefiind interesat de litere, structuri gramaticale ci de sensuri și structuri logice;

⁶ Apud Poenaru, R., *Elemente de psihopedagogie pentru perfecționarea profesorilor*, Universitatea Timișoara, 1987, p 100

- lectura critică ajută elevul în înțelegerea unor semnificații largi și în desprinderea unor concluzii;
- lecturile paralele grăbesc clarificarea și întregirea cunoștințelor prin confruntarea datelor și ideilor;
- lectura problematizată presupune răspuns anumitor întrebări - problemă puse de profesor;
- lectura comentată (studiul de text) este un exercițiu deosebit pentru dezvoltarea gândirii;
- lectura dirijată prin intermediul căreia profesorul, prin indicațiile sale, orientează procesul de gândire al elevilor;
- lectura liberă (autodirijată) lărgeste orizontul profesional al elevului și îi dezvoltă cultura generală.

Cartea trebuie să devină prietena copilului încă de la o vârstă fragedă, iar acest lucru se poate întâmpla alegând lecturile potrivite vârstei lui. Astfel, interesul pentru lectură poate fi dezvoltat cunoscând preferințele și preocupările copilului, mediul familial și cel social. Lectura elevilor este un act intelectual care trebuie îndrumat și supravegheat de școală, dar și de familie. Familia este primul mediu de viață culturală care influențează pozitiv sau negativ gustul pentru lectură al copilului. Pentru ca apropierea de carte să devină o deprindere zilnică, iar plăcerea de a citi să devină o dorință, e important ca și familia să se implice activ în acest demers, numai așa putem transforma gustul pentru lectură într-o pasiune. Influența pasiunii pentru citit, formată în anii copilăriei sau ai adolescenței, se poate resimți toată viața în modul de gândire și de exprimare al fiecăruia.

Bibliografie

- 1) Bradea, Adela, „*Introducere în didactica limbii și literaturii române – liceu*”, Ed. Universității din Oradea, 2015
- 2) Poenaru, R., *Elemente de psihopedagogie pentru perfecționarea profesorilor*, Universitatea Timișoara, 1987
- 3) Cerghit I., „*Mijloace de învățământ și strategii didactice*”, în: Cerghit Ioan, Vlăsceanu Lazăr (coord.), *Curs de pedagogie*, Tipografia Universității, București, 1988.

ÎNCURAJAREA CREATIVITĂȚII ELEVULUI, STRATEGIE DE ADAPTARE ÎNTR-O LUME ÎN SCHIMBARE

- De ce a devenit prioritară preocuparea profesorului de a încuraja creativitatea elevului?

Într-o lume web, în care explozia informațională, dar și dezinformarea au devenit copleșitoare, este necesară o gândire critică, o reflecție personală atentă, dar și o atitudine deschisă, spontană, creativă.

Un elev creativ se adaptează cu ușurință oricărei schimbări. Acesta este spontan, curios, responsabil, autonom, colaborativ, perseverent; el este deschis la nou – se informează – cere sprijinul, întreabă – comunică deschis; are o gândire critică și reflexivă asupra realității; are o atitudine pozitivă față de învățarea permanentă – testează – percepe evoluția, în general; aplică zi de zi, transferând în orice context ceea ce a învățat.

- Ce învață?

Elevul secolului al XXI-lea trebuie să fie jurnalist, designer, antreprenor, în permanentă evoluție. Elevul creativ învață să-și gestioneze emoțiile, să colaboreze, să ceară sprijinul pentru a finaliza propria idee/ lucrare, să accepte perspective diferite, să-și exprime opinia.

- Cum învață?

Deși elevul lucrează cu potențialul personal, grupul școlar oferă oportunitatea de a și-l dezvolta în mod activ, prin interacțiunea cu perspective diferite ale colegilor. Învățarea creativă presupune învățarea prin chestionarea realității, analiza situației din unghiuri diferite și acceptarea mai multor perspective. Un elev devine creativ, învățând profund, eficient, prin colaborare. Deschiderea la nou presupune încurajarea elevului pentru a depăși frica de necunoscut, care îl blochează, îl determină să facă ceea ce știe doar.

- Unde învață?

Orice context cultural sau social oferă oportunități de creștere; muzeele, bibliotecile, Grădina Zoologică, Grădina Botanică, parcul, pădurea, laboratoarele, spațiile comerciale sunt tot atâtea spații potrivite de cercetare, manifestare a curiozității, de învățare activă, practică.

- Ce predă profesorul?

Pentru a dezvolta creativitatea elevului, profesorul este preocupat să selecteze conținuturi autentice, relevante, cu o atitudine deschisă. Rezistența la nou a elevului îi indică profesorului

cât, unde și cum să-l susțină să privească “mediul cotidian mai degrabă ca un flux, decât ca un sediment durabil”. (Abraham Moles)

Profesorul pregătește în mod real elevul pentru a se adapta într-o lume în permanentă schimbare, formându-i strategii clare de gândire creativă; îl sprijină să-și dezvolte curiozitatea în mai multe direcții: în analiza de informații, idei, păreri, în descoperirea modului în care funcționează lucrurile din jur, cum evoluează totul sau prin adresarea de întrebări; îl încurajează să ceară sprijinul ca să formuleze idei/ opinii/ întrebări îndrăznețe și să le finalizeze pe cele inovatoare; să formuleze argumente, să justifice pentru a-și dezvolta gândirea critică. Profesorul creează cadre semnificative de comunicare deschisă, eficientă, constructivă, lăsând loc pentru elemente neprevăzute; de asemenea, organizează în echipe sau grupe mici activitatea propusă pentru a dezvolta obișnuința de a colabora cu ceilalți atât în găsirea unei idei, cât și în punerea în practică, dar mai ales pentru înțelegere, cerere de ajutor reciproc, integrare a colegilor diferiți, cu scopul de a obține armonia în timpul lucrului și echilibrul personal. Profesorul oferă planul orientativ de chestionare a normalității, pentru a ușura acceptarea de puncte de vedere noi. Acesta are rolul de a ghida elevul în găsirea căii personale antreprenoriale.

Arta, în orice formă, încurajează creativitatea elevului; se sugerează întrepătrunderea celorlalte discipline cu artele. Will Gompertz propune “să învățăm ca Van Gogh sau Picasso cum să fim creativi în orice domeniu”, gândind mai întâi în ansamblu, apoi în detaliu, în orice loc, având un punct de vedere pe care să-l exprimăm cu mult curaj, în felul nostru.

- Cum predă?

Abordarea interdisciplinară și predarea integrată, în mod interactiv, digitalizat, prin proiecte, clasa inversată și integrarea artelor, este soluția pentru această generație de elevi. Profesorul doar sprijină, susține procesul de dezvoltare a creativității, nu corectează, nu-și impune părerea, ci îndrumă creșterea individuală a fiecărui elev, pornind de la convingerea că nu există idei greșite, ci doar unele diferite, care trebuie atent analizate și transformate în altele creative, activând și dezvoltând astfel gândirea asociativă.

Eliminarea barierelor în învățare este preocuparea permanentă a profesorului; starea de bine a elevului este esențială în procesul de creație, iar aceasta trebuie bine gestionată prin tehnici specifice de lucru colaborativ, pentru a eficientiza accesul la experiențele, opiniile, cunoștințele colegilor; de exemplu, pentru gestionarea relațiilor de grup și pentru o colaborare productivă, tehnica adresării întrebărilor deschise este o practică eficientă, care implică în plus ascultarea activă și respectul reciproc; de asemenea, întrebările-capcană, cele la care nu se așteaptă un răspuns corect sau greșit, oferă cadrul propice pentru dezbateri, pentru exprimare a punctelor de vedere diferite. Profesorul trebuie să răspundă la întrebările elevului în maniera

în care îl determină să descrie situația-problemă, să argumenteze sau să justifice propria perspectivă și alte puncte de vedere pe care le poate preciza, ca apoi să-l invite să gândească asupra răspunsului, să analizeze detaliile situației, adresându-și sieși întrebări într-un proces de autorefecție, în final încercând să explice concluzia la care a ajuns; în tot acest proces, profesorul doar dirijează învățarea elevului, nu impune idei, convingeri personale; acesta inspiră prin propriul exemplu în cercetarea asocierilor ce au stat la baza marilor invenții sau în căutarea de idei inovatoare. În plus, oferă elevului posibilitatea de a alege în majoritatea situațiilor, pentru a-i forma un comportament responsabil.

Profesorul implică activ elevul în predare, asociindu-i o sarcină suplimentară; de exemplu, să își selecteze din conținut o idee pentru un viitor proiect; de asemenea, în timpul învățării în grup, elevul are sarcina de a oferi feedforward colegilor, pe rând.

- Ce evaluează?

La fel de importante să fie apreciate sunt și comportamentul și atitudinea în timpul procesului de predare-învățare, nu doar verificarea cunoștințelor și a rezultatului punerii lor în practică. Deschiderea la nou trebuie să fie atitudinea apreciată în mod special, și nu obiceiurile care perturbă atenția și blochează sistemul personal de observare a evoluției, în general.

- Cum evaluează?

În primul rând, predarea-învățarea-evaluarea să se întrepătrundă permanent. Metodele sugerate, în acest sens, sunt observarea sistematică, precum și feedback-ul punctual și pozitiv. În procesul de încurajare a creativității elevului se evaluează manifestarea curiozității, capacitatea elevului de a-și imagina posibile soluții, de a colabora și a cere sprijinul celor din jur, de a persevera în căutarea răspunsurilor, de a duce până la final experiențele cu răbdare și perseverență, de a justifica, de a testa și a aplica în context diferite soluțiile găsite.

Bibliografie:

1. Gompertz, W., 2016, *Gândește ca un artist*, București, Editura Polirom;
2. Lucas, B. și Spencer, E., 2020, *Predarea gândirii creative*, București, DPH;
3. Michalko, M., 2001, *Secretele creativității. Fii genial!*, București, Editura Amaltea.

ROLUL MUZICII RELIGIOASE ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII TINERILOR

Muzica este calea contemplației naturale prin care, de la cele sensibile, ne ridicăm către cele inteligibile. Singura rațiune de a fi a muzicii este faptul de a ne conduce la Adevăr, la Hristos. Dar, pentru aceasta, ea trebuie înțeleasă corect și purificată de orice lucru care ar putea-o abate de la ținta sa finală.

Omul, instrument muzical al Duhului, pentru a putea răsună armonios trebuie să fie bine acordat. O melodie pentru a putea fi auzită e nevoie de arcuș sau pană, ori de aerul care să circule prin tubul organului. Asemenea, este nevoie de un cântăreț priceput care să aibă pană sau arcuș sau suflu adecvat instrumentului respectiv. Acești cântăreți pot fi Cuvântul și Duhul. Iar pana și aerul de care au Ei nevoie pentru a cânta Tatălui sunt cuvântul și duhul omului. Astfel, muzica creștină se exprimă prin suflare și cuvânt.

Muzica aprinde râvnirea. Textul și scopul muzicii, adresându-se minții, direcționează această râvnă. Dacă melodia este frumoasă și ritmul potrivit este foarte probabil ca mesajul cântecului să fie primit și însușit de ascultător. Ritmul dat de melodie are o mare putere asupra omului, întrucât el bucură inima ascultătorului și prin aceasta trezește sufletul din amorțeală. Prin urmare, ritmul⁷ cântecului este adesea cel mai important în mișcarea zelului lăuntric și în stârnirea dorințelor. Impactul ritmului îl putem vedea după stările inimii pe care un cântec le produce. Sfântul precizează „imne sfinte”, căci, prin aprinderea râvnei, se pot aduce și cântări de altă natură.

Dar muzica împreună cu textul nu au doar rol intelectual, ci facilitează procesul despătimirii: „Ce descoperire înțeleaptă a Învățătorului, Care a meșteșugit ca, odată cu cântarea, să învățăm și cele ce ne folosesc! De aceea se și întipăresc mai bine în suflete învățăturile. Învățătura dată cu sila de obicei nu rămâne; dar învățătura cu plăcere și cu bucurie se fixează mai trainic în sufletele noastre. Ce nu poți învăța din psalmi? Nu, oare,

⁷ Prin ritm nu se înțelege neapărat măsurile ce se folosesc azi în muzică, deși nici ele nu sunt străine de acesta, ci, într-un cadru mai general, fluxul lăuntric al melodiei, duhul, pulsul ei, energia pe care o transmite, modul cum ne imprimă un ritm inimii și trupului nostru etc.

măreția bărbăției..., nu oare sfințenia castității, nu oare desăvârșirea înțelepciunii..., nu oare măsura răbdării, nu oare tot ce ai putea spune despre faptele cele bune”⁸

Muzica, ca element iconic, presupune o prezență, un duh. Se știe din scrierile ascetice că manifestările sociale, artistice, etc, presupun o anumită conlucrăre cu duhurile răutății sau cu îngerii. Referindu-se la marele rege iudeu, Sfinții Părinți, discută și despre legătura muzicii cu lumea duhurilor: „*Iar David același lucru îl arată lămurit când spune „lăudând voi chema pe Domnul și mă voi mântui de vrăjmașii mei” (Ps 17, 4).* Fiindcă atunci când cântăm cu gura cuvinte ale Duhului aducem mare vătămare demonilor, dușmani ai vieții noastre. Duhurile adesea activează patimile noastre. Cântarea duhovnicească alungă gândurile rele care ne-au fost sugerate de vrăjmașii nevăzuți și astfel patimile rămân doar în stare mocnită în trupul nostru. Ea nu reduce doar la pasivitate patimile, ci este posibil să le și scoată cu totul din suflet, dar se cere din partea credinciosului multă atenție și însuflețire în lupta cu viciile sale. Mai mult, ea este o adevărată „epicleză”, căci sălășluiește Duhul Sfânt în sufletul ce se luptă. Din psalmi însă, vine mult câștig, mult folos, multă curăție, căci cuvintele lor curăță cu totul sufletul. Nu doar cel ce cântă alungă duhurile din sine, ci și cel ce ascultă cu atenție se liniștește și devine altul: „*Dacă unul dintre cei care se sălbătesc cumplit din pricina mâniei, intră în biserică, când începe să se cante psalmul, atunci, datorită melodiei, pleacă din biserică cu sălbăția sufletului potolită. Da, psalmul e liniște a sufletelor, conducător al păcii; potolește tulburarea și vâlvătaia gândurilor, înmoaie mânia sufletului și înfrânează pe cel desfrânat*”⁹

Muzica are și un rol purificator față de toate relele depuse inconștient în cugetul nostru. Ea curăță conștiința de tot ceea ce adunăm, fără să ne dăm seama, în timpul zilei, pe când ne îndeplinim îndatoririle.

Iată deci, că psalmii de la slujbele bisericești au rol curățitor dacă suntem atenți la conținutul lor. Dar această curățire de păcate nu se face doar în locașul bisericii, la vremea convenită cultului public. Sfântul Ioan Gură de Aur numește familia „mică Biserică”. Deci familia, în concepția marelui ierarh, devine locul exercitării virtuților. În familie, dobândim firea trupească prin naștere și tot în familie se cuvine curățită și înălțată aceeași fire spre îndumnezeire. Mădularele trupului se îmbibă de har prin cântare. Iată cum vede același ierarh o atmosferă creștinească în familie, în care cântarea poate juca un rol primar: „*Unde, însă, sunt melodii duhovnicești, umbrește harul Duhului și sfințește și gura și sufletul. Acestea vi le spun nu numai să le lăudați, ci ca și pe copii și pe femei să-i învățați să cante asemenea cântări, nu*

⁸ Sf Vasile cel Mare, 2000, *Tâlcuire duhovnicească la psalmi*, , trad. de Pr. D. Fecioru, Ed. IBMBOR, București , , p. 7-9.

⁹ Sf. Vasile cel Mare, *op cit*, p. 8-9.

*numai când torc ori la alte treburile ce le au, ci mai cu seamă la masă. ...Căci unde este psalm și rugăciune, și ceata prorocilor, și mintea cea iubitoare de Dumnezeu a celor ce cântă, nu ar păcătui cineva dacă ar numi acea adunare biserică”.*¹⁰ Odată ce nu doar locașul bisericii este loc al sălășluirii Duhului și al prezenței sfinților, ci, după cum ne-a arătat sfântul Ioan, același lucru se poate petrece într-o familie, extinzând această trăire duhovnicească, se poate spune că un creștin adevărat poate și trebuie să petreacă, precum în biserică, în orice situație s-ar afla. El poate face o biserică din orice loc, timp de slujbă, orice moment al zilei, oricare i-ar fi ocupația: „...ci chiar în târg de ești, poți să cânti în sineți lui Dumnezeu, fără să audă cineva. Nimic nu te împiedică de a te ruga și preumblându-te, destul ca inima să-ți fie sus”¹¹.

Muzica bisericească așadar, împreună cu o adevărată viețuire creștinească, poate fi un mijloc de educare a sufletului, de pregătire a acestuia pentru primirea harului Duhului Sfânt. Nu muzica în sine - înțeleasă ca succesiune de note - transformă pe om, ci puterea acesteia, mai bine zis duhul pe care ea îl transmite. Este esențială cercetarea oricărei cântări înainte de a o intona; adică o privire retrospectivă în raport cu originea acesteia, deoarece cântarea poartă în sine duhul celui care a compus-o. Singura autoritate în măsură să certifice sau să respingă o cântare, pe baza unor criterii duhovnicești, este Biserica¹². Procedul care a stabilit alcătuirea canonului Sfintei Scripturi și a operelor Sfinților Părinților, acceptate ca autoritate în Biserică, se aplică și pentru muzica eclesială. Un singur Duh Sfânt este Cel Care i-a inspirat pe evangheliști, pe Părinții bisericești și pe melozi. Singurele cântări care trebuie păstrate de Biserică sunt cele care sunt inspirate de Duhul Sfânt. Doar așa ele pot avea efectul real în înduhovnicirea omului. „O compoziție muzicală bisericească o vom numi bună, dacă într-adevăr prin ea ne simțim pregătiți și îndemnați la rugăciune, dacă prin intermediul ei ne putem chiar ruga, întrebându-ne-o ca vehicul al sentimentelor noastre îndreptate către Dumnezeu și dacă, într-un cuvânt, ea îndeplinește în noi acele funcțiuni nobile”¹³.

Cântarea are deci un rol simbolic, adică mistagogic, de inițiere și de aprofundare a tainei Bisericii. Prin ea creștinul, educat în tainele și trăirea creștină, se urcă cu simțirea la realitățile mai presus de lume: „Ce simbolizează cântările dumnezeiești? Dulceața duhovnicească a cântărilor dumnezeiești,..., bucuria care vădește împărtășirea de bunătățile dumnezeiești și care, pe de-o parte, mișcă sufletele spre dragostea curată și fericită a lui Dumnezeu, iar pe de

¹⁰ Sf Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Coloseni*, p. 112

¹¹ *ibidem*

¹² „Nu se cuvine să se citească în Biserică cântări speciale nici cărți necanonice, ci numai cele canonice ale Testamentului Vechi și Nou”(Can 59, Laodiceea).

¹³ Gheorghe Șoima, 2000 „*Funcțiunile muzicii liturgice*”, apud Pr prof dr Nicu Moldobveanu, op cit, p 496

alta le stârnește și mai mult spre ura păcatului”¹⁴. Cântarea este văzută ca semn al unui simțământ inexprimabil. Ea are însă și rolul de a intensifica și de a spori acea părtășie simțită a unor bunuri de netâlcuit în termenii lumii acesteia. „Emoția” produsă de cântarea bisericească nu ar trebui însă să fie una estetică, redusă la perceperea artistic-muzicală a calităților ei, ci ea e necesar să ne deschidă orizontul către dulceața cântărilor îngerești. Ceea ce este icoana în spațiul vizual ar trebui să fie muzica eclesială în spațiul auditiv. Semnul adevăratei muzici bisericești este acela că ne înalță în sfera sfinților și a puterilor cerești. Dacă este înțeleasă simbolic, precum și icoana de altfel, prin ea este cu puțință a ne aprinde și a ne sui la scaunul Celui Preaînalt: „Prin cântările dumnezeiești, care urmează acelora (citirilor), se indică consimțământul de bună voie al sufletului cu virtuțile și plăcerea și desfătarea mintală ce se naște în suflet din pricina lor...Modulările dumnezeiești ale cântărilor sugerează plăcerea și desfătarea dumnezeiască, produse în sufletele tuturor, prin care, întărindu-se tainic, uită de ostenele trecute ale virtuții și se aprind de dorința puternică a bunătăților dumnezeiești și nestrăcioase pe care nu le au încă”¹⁵. Ca atare se observă, pe de-o parte, rolul accentuat al muzicii religioase în lupta ascetică și deschiderea ce o stabilește cu lumea nevăzută a bunătăților celor veșnice, iar pe de altă parte, se remarcă rolul unificator al acesteia: ea naște, desigur la intensități diferite, simțăminte similare în toți cei ce o cântă.

Bibliografie

1. *Sfânta Scriptură*, 1995, Ed IBMBOR, București;
2. *Noul Testament*, 1995, Ed. IBMBOR, trad. Bartolomeu Valeriu Anania, București ;
3. Ioan Gură de Aur, 1902, Sf., *Comentariu la Coloseni*, trad. de Teodosie Atanasiu, Ed. Dacia , Iași;
4. Maxim Mărturisitorul, 2000, Sf., *Mystagogia*, trad.de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București;
5. Șoima, Gheorghe, 1945, *Funcțiunile muzicii liturgice*, în “Biblioteca Bunului Păstor”, nr.22, Editura “Revistei Teologice”, Sibiu;
6. Vasile cel Mare, Sf., 2000, *Tâlcuire duhovnicească la psalmi*, trad. de Pr. D. Fecioru, Ed. IBMBOR, București;
7. Vintilescu, Pr. Petre, 1937, *Despre poezia imnografică*, Ed. Pace, București.

¹⁴ Sf. Maxim Mărturisitorul, 2000, *Mystagogia* , Ed. IBMBOR, București, p. 30 .

¹⁵ Idem, p. 40-41

CUM ÎNVĂȚĂM? CUM PREDĂM? PENTRU O ÎNVĂȚARE AUTENTICĂ?

Cunoașterea socială despre copil-elev are ca sursă, resursă și creație – practica socială, în general, și pe cea educațională, în particular. În urma studiilor efectuate de către Institutul de Științe ale Educației, s-a observat că interesele elevilor se concentrează în aria artistic-estetică, tehnică, sportivă, socială, teoretică/științifică și lipsesc interesele legate de domeniile politic și economic. Școala, prin temele propuse, reprezintă o sursă de interese izolate la teme sau subiecte ale cunoașterii, care au potențial într-o dezvoltare ulterioară în interes generalizat pentru un fenomen sau domeniu, după cum afirmă elevii. Grav este faptul că greutatea financiară ale familiei induce inegalități în ceea ce privește posibilitățile lor de a se pregăti suplimentar la anumite materii sau de a-și procura unele materiale de învățare necesare aprofundării unor domenii de cunoaștere de care sunt interesați sau chiar pasionați.

Internetul este considerat o resursă utilă pentru învățare, la care profesorii apelează adesea în procesul didactic. Fiind un instrument de învățare, are atât influențe favorabile, cât și efecte nocive, în funcție de modul, de scopul și de timpul de folosire. Dintre efectele nocive, amintim superficialitatea asociată cu imitația, care duc la uniformizare, sărăcia verbală și dificultatea de a se exprima, instalarea dependenței și, nu în ultimul rând, faptul că această comunicare virtuală tinde să o înlocuiască pe cea interpersonală. Efectele benefice ale utilizării internetului sunt: accesul mare la informație, dobândirea unor competențe transferabile la activitatea de învățare școlară, utilizarea lui ca mijloc auxiliar de învățare.

Multe dintre cadrele didactice intervievate au reclamat dezinteresul elevilor actuali față de școală și lisa motivației pentru învățare. Aceasta este pusă pe seama sentimentului inutilității pentru viitor a ceea ce învață. De asemenea, s-a constatat lipsă de consecvență și de disponibilitate pentru efort din partea elevilor, aceștia nu mai obișnuiesc să lucreze acasă, crește fenomenul de oboseală în rândul acestora, prin urmare, randamentul și rezultatele școlare sunt, previzibil, mai slabe, elevii practicând o învățare superficială.

Prin urmare, profesorii au fost și sunt nevoiți să caute soluții și modalități de apropiere a elevilor de activitatea școlară și de reducere a factorilor de risc. Dintre abordările pedagogice la care s-au gândit, cel puțin la nivel teoretic, cele mai relevante ar fi: elevii de azi au nevoie

de sarcini mai dinamice, mai rapid rulate, mai „colorate”, pentru a le menține interesul; orele să se desfășoare într-o atmosferă degajată, plăcută; folosirea cu predilecție a metodelor moderne, active, care implică interactivitatea; accentul să fie pus pe lucrul pe grupe, foarte plăcut elevilor; desfășurarea lecțiilor sub formă de joc; apel mai frecvent la mijloacele vizuale și la tehnologia electronică; accesibilizarea, simplificarea și esențializarea informației; evidențierea utilității și aplicativității cunoștințelor vehiculate, aducerea acestora cât mai aproape de actualitate; susținerea conținuturilor curriculare prin activități extracurriculare conexe, preferate și solicitate de către elevi; stimularea continuă a elevilor prin recompense; activitatea diferențiată; consecvență în aplicarea sancțiunilor.

Procesul educativ trebuie să se centreze pe elev, nu doar declarativ, prin valorizarea sa ca agent al propriei învățări și deveniri umane, favorizând creșterea gradului de autonomie, responsabilizarea sa pentru învățare și dezvoltare, prin valorizarea diferitelor tipuri de învățare apreciate de elevi (învățarea prin cercetare, prin descoperire, învățarea socială, învățarea prin colaborare, învățarea experimentală, învățarea naturală, din situații de viață autentice) și depășirea granițelor stricte între învățarea formală, cea nonformală și cea informală; stimularea plăcerii de a învăța și creșterea motivației intrinseci pentru învățare; adaptarea metodelor de predare și de evaluare la un proces educațional centrat pe elev (negocierea regulilor, participarea și decizia comună, valorizarea acestor procese formative generale); activarea creativității, a spontaneității și a capacității copiilor de a găsi soluții variate, raportându-se la situații de viață autentice (deschiderea școlii către viața reală și căutarea situațiilor de învățare în cotidian).

Nu trebuie trecut cu vederea nici procesul de evaluare, care trebuie diversificat și valorizat ca proces formativ prin inovarea și diversificarea strategiilor de evaluare, utilizarea în mai mare măsură a modalităților alternative, neconvenționale de evaluare (portofoliul, proiectul, referatul, expoziția etc.); accentuarea progresului individual prin analiza procesului de învățare, nu a rezultatelor; valorizarea autocontrolului și autoevaluării corecte, ca factori care pot determina interesul pentru ameliorare și învățare continuă.

Numeroase studii arată că atmosfera din clasă poate influența atât procesul de învățare a elevilor, cât și comportamentele socio-emoționale. De exemplu, cercetătorii au constatat că o atmosferă pozitivă în clasă este asociată atât cu rezultatele cognitive, cât și cu cele motivaționale, inclusiv performanțe academice îmbunătățite, motivație, participare, satisfacție școlară, respect de sine și mai puține probleme de disciplină. Aceste probleme de disciplină duc la scurtarea timpului de predare și, în cele din urmă, influențează procesul de învățare al

elevilor. În România, aproximativ 82% din timpul total al unei ore este alocat procesului efectiv de predare-învățare.

Învățarea necesită participarea activă, constructivă și implicarea elevului. Trebuie să permitem elevului să aibă un control asupra propriei învățări aceasta însemnând că îi permitem să ia unele decizii cu privire la ce să învețe și cum. De asemenea, elevii trebuie ajutați să-și fixeze obiective de învățare consecvente cu interesele și aspirațiile viitoare. Profesorii pot face ca activitățile școlare să fie prezentate în contexte cât mai reale: își pot îmbunătăți abilitățile de comunicare prin participare la dezbateri, abilitățile de scriere sunt îmbunătățite prin implicarea elevilor în realizarea reviste clasei/școlii. Un profesor eficient îl ajută pe elev să înțeleagă relațiile și să facă conexiuni. El trebuie să se asigure că elevii învață să folosească strategiile pe cont propriu și nu se bazează întotdeauna pe profesori să le ofere sprijinul necesar. Profesorii trebuie să-și estompeze treptat asistența și să le permită elevilor să-și asume o mai mare responsabilitate pentru învățarea lor. Profesorii trebuie să fie conștienți de faptul că studenții au credințe anterioare și cunoștințe incomplete care pot intra în conflict cu ceea ce este predat la școală. Ei trebuie să se bazeze pe ideile existente ale elevilor și să îi conducă lent la înțelegere mai matură. Ignorarea credințelor anterioare pot duce la formarea concepțiilor greșite. Elevilor trebuie să li se pună la dispoziție observații și experimente care au rolul de a le arăta că unele din credințele lor pot fi greșite. Explicațiile științifice trebuie prezentate clar și, atunci când este posibil, exemplificate cu modele. Elevilor trebuie să li se acorde suficient timp pentru a restructura cunoștințele anterioare. Pentru a face acest lucru, este mai bine să ne proiectăm activitatea cu mai puține subiecte tratate în profunzime decât încercând să acoperim o mulțime de subiecte într-o manieră superficială. Este recomandat să acordăm elevilor acces la cărți pentru a le putea citi acasă. Ținem legătura cu părinții, astfel încât aceștia să poată învăța să ofere experiențe educaționale mai bogate pentru copiii lor.

Profesorul trebuie să identifice punctele tari ale elevilor, acordând o atenție deosebită interesului, persistenței și încrederii pe care le demonstrează în diferite tipuri de activități. El trebuie să ghideze și să provoace gândirea și a învățarea elevilor, adresându-le copiilor întrebări provocatoare de gândire și dându-le probleme de rezolvat. Copiii trebuie îndemnați să creeze conexiuni cu lumea reală prin introducerea unor probleme și materiale extrase din situațiile de zi cu zi. Trebuie să le creăm condiții pentru a interacționa cu oamenii din comunitate și, în special, cu adulții care au cunoștințe și interese comune cu elevii.

Trebuie să promovăm mai degrabă cooperarea decât concurența. Oferim sarcini noi și interesante care provoacă elevii, stârnindu-le curiozitatea și abilitățile de gândire de ordin superior.

Având în vedere cele prezentate mai sus și, mai ales aplicându-le în practică, le vom asigura elevilor noștri o învățare autentică, profundă, și nu doar una superficială.

Bibliografie:

1. *How children learn*, IBE, UNESCO, 2018
2. *Raportul TALIS 2013*
3. *Cultura elevilor și învățarea*, Raport Institutul de Științe ale Educației

IMPORTANȚA EDUCAȚIEI ESTETICE LA PREȘCOLARI

Tendința generală este de a se pune accent pe activitățile matematice, de cunoașterea mediului și educarea limbajului, mergând pe considerentul că acestea sunt cele mai importante. Însă, o dezvoltare armonioasă a copilului, este posibilă doar ținând cont de o valoare esențială: frumosul. *Educația estetică reprezintă „activitatea de formare-dezvoltare a personalității umane prin intermediul frumosului din artă, societate, natură, receptat, evaluat și cultivat la nivelul sensibilității, al raționalității și al creativității umane”*. Ea a fost și este o componentă permanentă a educației, a formării omului pentru viață. Trebuie cultivată în conștiința oamenilor, alături de adevăr și de bine.

Preșcolaritatea este perioada în care cel mai necesar este stimularea potențialului creativ al copilului, necunoscut sau neexprimat încă, prin cunoașterea și încurajarea aptitudinilor, prin mobilizarea resurselor existente și prin susținerea manifestării lor printr-o mobilizare intrinsecă. De la această vârstă trebuie cultivate unele valori, originalitatea, perseverența, interesele cognitive, dar și artistice. Vârsta preșcolară constituie o perioadă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, iar activitățile artistice sunt un mod de exprimare și educare a acestora. La fel de importantă este dezvoltarea socio-emoțională a copiilor ca și abilitățile intelectuale.

Perioda preșcolară constituie perioada celei mai intensive receptivități, modalități și posibilități psihice, o perioadă de progrese remarcabile în toate planurile (Tomșa, G., Oprescu, N., 2007, p.58). Aceasta vine cu o serie de schimbări în viața copilului, atât în planul dezvoltării somatice și psihice cât și în planul relațional. Învățământul preșcolar oferă copilului posibilitatea de a-și extinde orizonturile, mediul fiind diferit de cel familial și cerințele diferite. „Deși jocul rămâne activitatea dominată a acestei etape, el începe să se coreleze cu sarcinile de ordin instructiv-educativ” (Golu, P., Zlate, M., Verza, E., 1991, p.75).

Preșcolaritatea este perioada descoperirii realității fizice, a realității umane, și mai ales perioada autodescoperirii (Golu, P., Zlate, M., Verza, E., 1991, p.76). Această perioadă îl ajută pe copil să îi descopere atât pe cei din jur cât și pe sine însuși.

Imaginația are un rol central în creația preșcolarilor. La preșcolar are loc o adevărată explozie a imaginației și își dezvoltă multe dintre funcțiile sale. Funcția de completare care va da posibilitatea înțelegerii unor situații ambigue sau lacunare; apoi funcția de proiectare și anticipare care va permite înțelegerea succesiunii evenimentelor, consecințele lor.

În activitatea creatoare a copilului participă însă nu doar imaginația, ci și gândirea creatoare și importante elemente de creație, capacități de figurare (redare), deprinderi și priceperi. Aceste aspecte pot fi cel mai bine evidențiate în desenele copiilor. Gândirea, atenția, memoria, imaginația nu pot fi separate de variabilele non-intelectuale: curiozitatea, sensibilitatea ridicată pentru un anumit domeniu, atitudinea dinamică față de dificultăți. Activitatea creatoare presupune componente intelectuale, motivaționale, cognitive și temperamentale.

„Poți să ai talent, dacă nu lucrezi e degeaba. Mâna trebuie să-ți umble și poți să desenezi bine, să ai culoare cât de frumoasă, dacă nu pui simțire nu iese nimic...” (Ștefan Luchian).

Bibliografie

1. Golu, P., Zlate, M., Verza, E. (1995), *Psihologia copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București;
2. Ionescu, M., (2000), *Demersuri creative în predare și învățare*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
3. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului (2008), *Curriculum pentru învățământ preșcolar (3-6/7 ani)*;
4. Pascadi, I., (1996), *Idealul și valoarea esteticii*, Ed. Didactică și Pedagogică, București;
5. Roșca, Al., (1972), *Creativitatea*, Ed. Enciclopedică Română, București;
6. Tomșa, G., Oprescu, N. (2007), *Bazele teoretice ale psihopedagogiei preșcolare*, Editura V&I Integral, București;

IMPORTANȚA CREATIVITĂȚII ÎN LUCRUL CU COPIII AUTIȘTI. PROMPTAREA CONTACTULUI VIZUAL

Din experiență, în lucrul cu elevii cu autism, am observat că forțarea contactului vizual duce la inhibarea copilului și împiedică o conectare și o relaționare naturală. Contactul vizual trebuie să apară într-un context în care copilul se simte în siguranță și acceptat deci nu trebuie să fie asociat doar cu sarcinile pe care le primește copilul. Un contact vizual e important, dar e esențial să fie o punte de conectare cu copilul, o modalitate de a clădi relația cu copilul, fiind necesar să dea acestuia sentimentul de siguranță și acceptare. Copilul nu va căuta natural această conectare dacă este învățat să o facă doar forțat.

Cea mai bună cale de a induce anxietatea la copiii cu autism este să îi promptezi să se uite la tine. Mulți copii vor deveni anxioși și nu vor putea să asculte ce vrei să le spui dacă îi vei prompta să se uite în ochii tăi când încearcă să asculte ce le spui. Există trei motive principale pentru care se întâmplă acest lucru.

Mulți copii au probleme de procesare auditivă, iar cercetările au aratat că persoanele cu autism adesea se uită la gura celui cu care vorbesc. Aceasta are sens dacă au nevoie să urmărească mișcarea buzelor pentru a înțelege mai bine ce li se spune. Apoi, mulți adulți din spectru spun că ei devin copleșiți de intensitatea contactului vizual. Nu doar că este înspăimântător și intimidant, poate fi atât de puternic încât îi copleșește emoțional.

Nu în ultimul rând, din cauza problemelor de integrare senzorială, multe persoane din spectru au probleme de integrare a două simțuri în același timp. Ei pot să se uite la tine, fie să te asculte dar nu pot face ambele în același timp. Să se uite în ochii celorlalți îi distrage complet de la a auzi ceea ce li se spune.

Unii copii folosesc privirea periferică pentru a vedea lucrurile. Pentru ei, contactul vizual este prea intens și copleșitor, astfel ei folosesc vederea periferică. Când se uită la tine par să se uite în altă parte.

Așadar, forțarea copilului să se uite la tine nu va crește capacitatea de a înțelege ci adesea o inhibă, iar asta îi distrage total.

La fel ca pentru noi, când ne uităm la cineva de bună voie este mult mai ușor, este intimidant când cineva ne forțează să ne uităm la el. La fel se întâmplă în toate modalitățile de

comunicare. Am aflat că un copil cu autism se va uita mai frecvent la tine când este invitat indirect decât atunci când i se spune. E recomandat să se folosească următoarele trucuri și copilul va privi, în ochi, mult mai des:

1. Când vorbiți cu un copil poziționați-vă astfel încât să fiți în fața lui și la nivelul ochilor săi. Când fața dumneavoastră este în câmpul său vizual îi va atrage atenția mai bine. Asta nu înseamnă să stați “nas în nas” cu el, ceea ce îl va intimida. Așezați-vă doar în câmpul său vizual pentru a-i fi mai ușor să vă observe.

2. Folosiți mai puține cuvinte și mai mult limbaj nonverbal când comunicați. Folosiți expresii faciale mai animate și gesturi exagerate pentru a comunica. Aceasta va invita copilul să urmărească fața dumneavoastră pentru a obține informațiile necesare. Folosiți cuvintele pentru a explica limbajul nonverbal.

3. Când un copil nu vă mai observă, încercați să faceți o pauză până când atenția sa revine. Adesea, pauza în interacțiune invită copilul să vă caute pentru a repara ruptura în interacțiune.

4. În cazul multor copii, privirea lor urmărește mâinile lor. Dacă se simt în siguranță dacă îi ating, atunci adesea le duc mâinile la nivelul feței mele ceea ce automat duce la întâlnirea privirii. Fac adesea acest lucru în momente de împărtășire de emoții pozitive pentru a aduce o ușoară conectare. Aceasta va duce la o asociere pozitivă a contactului vizual. Cel mai rău moment pentru a cere contact vizual este când sunteți nervoși, aceasta ducând la o asociere negativă a contactului vizual.

Așadar invitați urmărirea feței și nu cereți contactul vizual. Nu apucați și nu întoarceți fața copilului spre dumneavoastră. Urmărirea feței este importantă pentru a aduna informații sau pentru a împărtăși un moment pozitiv nu neapărat un contact vizual. Dacă un copil este relaxat și se simte în siguranță cu dumneavoastră există șanse mai mari să vă urmărească fața. Dacă veți cere să vă privească, va fi speriat să se uite la dumneavoastră.

Relaționarea este strâns legată de a se simți copilul în siguranță, relaxat și acceptat, așadar nu instruiți.

PROIECT DIDACTIC

JOCURI ȘI EXERCITII PENTRU EDUCAREA RESPIRAȚIEI

CORECTE LA COPII

Exercițiile de respirație, corect și metodic efectuate, pot preveni bolile respiratorii și pot contribui la o dezvoltare fizică și intelectuală corespunzătoare a copiilor. Rolul lor a devenit cu atât mai important în condițiile noii amenințări din viața noastră (COVID-19), atât din punct de vedere profilactic cât și terapeutic. Am realizat o selecție de exerciții și jocuri, facile și agreeate de elevi, pe care eu le folosesc frecvent în activitatea mea și care se pot utiliza în orice moment al unei lecții de educație fizică

TEMA LECȚIEI: *Educarea respirației corecte*

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- Mărirea ventilației pulmonare și a schimburilor gazoase
- Mărirea mobilității și elasticității cutiei toracice

MATERIALE DIDACTICE: foi de hârtie, baloane, bastoane, parașuta Curcubeu, recipiente pentru balonașe de săpun, trompete;

METODE SI PROCEDEE: explicația, demonstrația, exersarea, exercițiul, jocul, concursul.

Bibliografie:

Albu, C.; Rascarache, I., *Știți să respirați corect?*, Editura Polirom, Iași, 2001.

Doboș, Al., *Yoga și locul ei în recuperare*, Editura Medicală, București, 1991.

Veriga și durată	Conținuturi	Dozare	Strategii didactice	
			Formații de lucru	Indicații metodice
<i>Organizarea colectivului de elevi (3')</i>	Adunarea, alinierea și salutul. Verificarea prezenței, stării de sănătate și a ținutei. Anunțarea temelor și obiectivelor lecției. Captarea atenției și trezirea interesului pentru lecție - exersarea respirației de tip abdominal: - se așează mâna dreaptă pe abdomen și mâna stângă pe piept; - se efectuează o expirație profundă; - se inspiră lent pe nas; - se expiră pe gură, cu buzele ușor rotunjite, astfel încât aerul să producă la ieșire un zgomot asemănător vocalei „u”.	1' 15" 15" 1'30" 3x	În linie pe un rând În linie pe două rânduri	- să păstreze distanța; - să răspundă la comenzi; - să bombeze abdomenul la inspir; - să blocheze toracele; - să retragă abdomenul exercitând presiune cu mâna la expir.
<i>Pregătirea organismului pentru efort (5')</i>	Variante de mers și alergare: mers pe vârfuri cu brațele sus; mers pe călcâie cu mâinile la spate; mers cu extensii și îndoiri ale brațelor cu arcuire, în plan transversal; mers cu extensii alternative ale brațelor cu arcuire, în plan sagital; alergare cu genunchii sus; alergare cu pendularea gambelor înapoi; alergare cu pendularea gambelor înainte; alergare laterală cu pas adăugat, perechile față în față; alergare laterală cu pas adăugat, perechile spate în spate Joc „Menține hârtia!": un elev ține cu un deget foaia de hârtie lipită de perete, celălalt printr-o expirație puternică și prelungită trebuie să o mențină pe perete cât mai mult timp în momentul în care partenerul îi dă drumul. Se schimbă apoi rolurile.	câte 1+L câte o L	În coloană câte unul Pe perechi Pe perechi	- să răspundă la comenzi; - să-și corecteze permanent ținuta; - să păstreze ritmul de execuție; - cel care suflă stă la 30-40 cm de perete

<i>Influențarea selectivă a aparatului locomotor (10')</i>	Complex de exerciții cu bastonul de gimnastică: 1. Stând depărtat, bastonul așezat pe omoplați, apucat la lățimea umerilor: 1-2 – extensia gâtului – inspirație; 3 – aplecarea capului înainte – expirație; 4 – revenire – inspirație; 5-8 – idem 1-4.	2x8t	În linie pe două rânduri	- să păstreze locul în formație; - să execute corect exercițiile; - să mențină spatele drept;
	2. Stând depărtat, bastonul așezat pe omoplați, apucat la lățimea umerilor: 1 – inspirație; 2 – aplecarea laterală stânga a capului – expirație; 3 – revenire – inspirație; 4 – aplecarea laterală dreapta a capului – expirație; 5-8 – idem 1-4.	2x8t		
	3. Stând depărtat, bastonul așezat pe omoplați, apucat la lățimea umerilor: 1 – inspirație; 2 – răsucirea laterală stânga a capului – expirație; 3 – revenire – inspirație; 4 – răsucirea laterală dreapta a capului – expirație; 5-8 – idem 1-4.	2x8t		
	4. Stând depărtat, bastonul în față jos, apucat de capete: 1 – ducerea bastonului orizontal sus – inspirație; 2 – îndoirea brațelor cu ducerea bastonului orizontal la umeri – expirație; 3 – ducerea bastonului sus – inspirație; 4 – revenire în P.I. – expirație; 5-8 – idem 1-4.	2x8t		
	5. Stând depărtat, bastonul în față jos, apucat de capete: 1-2 – extensia trunchiului cu ducerea bastonului orizontal sus, cu arcuire – inspirație; 3 – aplecarea trunchiului cu ducerea bastonului înainte – expirație; 4 – revenire – inspirație; 5-8 – idem 1-4.	2x8t		
	6. Stând depărtat, bastonul în față jos, apucat de capete: 1-2 – extensia trunchiului cu ducerea bastonului orizontal sus, cu arcuire – inspirație; 3 – îndoirea înainte a trunchiului cu ducerea bastonului jos – expirație; 4 – revenire – inspirație; 5-8 – idem 1-4.	2x8t		
	7. Stând depărtat, bastonul așezat pe omoplați, apucat de capete: 1 – ducerea bastonului orizontal sus – inspirație; 2 – îndoirea brațelor cu ducerea	2x8t		

	bastonului pe umeri – apnee; 3 – îndoirea laterală stânga a trunchiului – expirație; 4 – revenire; 5 – ducerea bastonului orizontal sus – inspirație; 6 – îndoirea brațelor cu ducerea bastonului orizontal pe umeri – apnee; 7 – îndoirea laterală dreapta a trunchiului – expirație; 8 – revenire 8. Stând depărtat, bastonul așezat pe omoplați, apucat de capete: 1 – ducerea bastonului orizontal sus – inspirație; 2 – îndoirea brațelor cu ducerea bastonului orizontal pe umeri – apnee; 3 – răsucirea spre stânga a trunchiului – expirație; 4 – revenire; 5 – ducerea bastonului orizontal sus – inspirație; 6 – îndoirea brațelor cu ducerea bastonului orizontal pe umeri – apnee; 7 – răsucirea spre dreapta a trunchiului – expirație; 8 – revenire. 9. Stând, bastonul în față jos, apucat la nivelul umerilor: 1 – ducerea piciorului stâng înainte și a bastonului orizontal sus; 2-3 – fandare înainte cu extensia trunchiului și arcuire - inspirație 4 – revenire în P.I. – expirație; 5 – ducerea piciorului drept înainte și a bastonului orizontal sus; 6-7 – fandare înainte cu extensia trunchiului și arcuire – inspirație; 8 – revenire în P.I. – expirație. 10. Stând, bastonul în față jos, apucat la nivelul umerilor: 1 – ducerea piciorului stâng lateral și a bastonului orizontal înainte 2-3 – fandare laterală pe piciorul drept cu arcuire – inspirație; 4 – revenire în P.I. – expirație; 5 – ducerea piciorului drept lateral și a bastonului orizontal înainte; 6-7 – fandare laterală pe piciorul stâng cu arcuire – inspirație; 8 – revenire în P.I. – expirație. 11. Stând, bastonul așezat pe omoplați, apucat la nivelul umerilor: sărituri ca mingea, pe ambele picioare.	2x8t		
	2x8t	2x8t		

Realizarea temelor lecției (22')	1. Însușirea sistemului hindus de respirație – programul pentru începători <i>Poziția I</i> – Stând cu picioarele apropiate, vârfurile lipite, spatele drept, privirea înainte, abdomenul supt. Brațele sunt apropiate de piept, coatele și antebrațele apasă pe coaste, palmele lipite, degetele sunt întinse și apropiate de piept. Se face inspirație pe gură, cât mai profund și lin; se menține o secundă cât se trece la poziția următoare. <i>Poziția a II-a</i> – Se îndoaie trunchiul pe apnee, așezând palmele pe sol, capul atingând genunchii: se expiră pe nas. <i>Poziția a III-a</i> – Din poziția anterioară, se inspiră profund, lin și se duce un picior înapoi, celălalt se îndoaie între brațele care rămân pe loc. <i>Poziția a IV-a</i> – Se reține respirația, piciorul fandat din față se duce înapoi, astfel încât picioarele să fie apropiate și întinse, sprijinul făcându-se pe palme și pe degetele de la picioare. <i>Poziția a V-a</i> – Se așează genunchii pe sol, se îndoaie brațele păstrând palmele pe sol în același loc, bărbia și pieptul iau contact cu solul. Se expiră pe nas. <i>Poziția a VI-a</i> – Se ridică pieptul și capul de pe sol prin împingere și se inspiră pe nas lin și profund, apoi se menține respirația. <i>Poziția a VII-a</i> – Se ridică bazinul prin împingere în brațe și picioare, fără a respira. Capul se află între brațe, puțin înclinat spre piept, picioarele se sprijină pe toată talpa, genunchii sunt întinși, iar bazinul este mult ridicat. <i>Poziția a VIII-a</i> – Se duce un picior înainte, așezat între brațe în fandat, celălalt picior rămâne întins, sprijinit pe degete. Nu se expiră. <i>Poziția a IX-a</i> – Se ridică bazinul împingând în piciorul fandat și se apropie piciorul care a fost întins	În cerc 	- genunchiul și vârful piciorului dus înapoi trebuie să atingă solul, capul mult ridicat, cu privirea orientată spre tavan; -sprijinul se realizează pe opt puncte: două brațe, două picioare, două palme, bărbia și pieptul; - abdomenul cât mai supt; - privirea este orientată în sus, cât se poate de mult,; - se presează abdomenul pentru a ușura expirația;
----------------------------------	---	--	---

	înapoi, palmele rămân pe sol, capul se apropie de genunchi. Se expiră lin pe nas. <i>Poziția a X-a</i> – Prin ușoară împingere în brațe se îndreaptă trunchiul, brațele se lipesc de coaste, iar palmele lipite se duc cât mai aproape de piept. Se inspiră pe nas. Se repetă ciclul de 5 ori. 2. Exerciții cu baloane pentru dezvoltarea capacității respiratorii: – Concurs: „Cine umflă mai repede balonul”; – Stând cu baloanele în mâini: se duc brațele în sus și se aruncă baloanele cu inspirație; se prind baloanele, se trece în ghemuit și se expiră; – Concurs: „Cine ține mai mult balonul în aer”. 3. Jocuri cu parașuta Curcubeu: menținerea cât mai mult timp a baloanelor pe pânză, a mingii de fotbal.			-se inspiră la ridicarea brațelor, se expiră la coborârea lor
Revenirea indicilor (3')	- Mers cu exerciții de respirație - Mers cu relaxarea brațelor și picioarelor - Întrecere: „Cine face mai multe balonașe de săpun”	1L 20m	În coloană câte unul	- să efectueze corect exercițiile de respirație
Încheierea lecției (2')	- Aprecieri asupra activității desfășurate - Recomandări pentru activitatea independentă - Salutul - Părăsirea sălii de sport în coloană câte unul, în timp ce suflă în trompetele de jucărie.		În linie pe un rând	

prof. Tampa Daniela
Școala Gimnazială „Bethlen Samuel”, Racoș,
jud. Brașov

IMPORTANȚA CREATIVITĂȚII PEDAGOGICE ÎN ACTIVITĂȚILE DE SPRIJIN PENTRU ELEVII CU DIZABILITĂȚI INTELECTUALE

„Nici un copil/ tânăr nu este irecuperabil, dacă alegem obiectivele corecte și-l educăm prin metode corecte.” (Piaget)

Copilul cu dizabilități intelectuale va ajunge să fie integrat din punct de vedere social, atunci când va fi capabil să transmită ceea ce percepe, ce simte, ce dorește, ce gândește, ce vrea, ce intenționează, adică se poate servi de limbajul verbal și poate comunica.

La elevii cu dizabilități intelectuale, înțelegerea, stocarea și aplicarea în practică sunt manifestate greoi sau chiar blocate. Dificultățile se pot manifesta în majoritatea tipurilor de învățare, dar predomină în învățarea cognitivă, învățarea formativă și învățarea instrumentală.

În scopul găsirii unor modalități de abordare a acestor elevi astfel încât să se diminueze dificultățile întâmpinate în procesul de învățare, se pune accent deosebit pe orientarea ludică, afectivizarea activităților de învățare, eșalonarea materialului în secvențe bine delimitate, utilizarea materialelor și mijloacelor intuitive și echilibrarea cu cele verbale și practice.

Profesorul de sprijin trebuie să fie capabil să încurajeze copilul cu dizabilități intelectuale să vorbească, să povestească, să comunice cu alți copii, persoane, să își exprime gândurile, opiniile și sentimentele. Trebuie să poată converti situațiile de joc în situații de învățare, în scopul compensării personalității elevului cu dizabilitate intelectuală și pentru abilitarea lui, cu modalități de acțiune în situații concrete de viață.

Activitățile de intervenție au ca scop principal stimularea, compensarea, recuperarea, integrarea elevilor și se realizează prin strategii și metode individualizate, creative, adaptate la nevoile fiecărui copil în parte. În funcție de aceste nevoi pe care le sesizează, va folosi material didactic intuitiv adecvat, va lega noile cunoștințe de experiența de viață a copilului, va repeta tema în mod diversificat până la însușirea deplină a cunoștințelor, va da sarcini ușoare și plăcute, va îndruma permanent și va oferi explicații, va recompensa pozitiv copilul după executarea sarcinilor, îl va antrena pe acesta în activități practice, extracurriculare etc.

În aceste condiții, este necesar și chiar obligatoriu ca profesorul de sprijin să dea dovadă de creativitate pedagogică, gândind și întocmind materiale diversificate și atractive, activități integrate, multidisciplinare, pentru a se asigura de implicarea activă a elevilor în activități și de atingerea obiectivelor.

De exemplu, metoda folosită pentru însușirea alfabetului, nu poate fi cea tradițională, elevul cu dizabilitate intelectuală având nevoie de mult mai mult timp pentru asimilarea cunoștințelor, de mult exercițiu și repetări, totul sub formă de joc, de activitate menită să stimuleze motivația pentru învățare. Astfel, primele litere cu care ia contact copilul sunt cele care sunt ușor de reținut, având caracteristici distincte: O- de la ou, care seamănă cu un ou și are un ochișor, I- care are un punct deasupra, M- care are trei piciorușe, C- de la corn, seamănă cu un corn etc. Literele care sunt ușor de confundat, datorită elementelor grafice asemănătoare, se lucrează la distanță în timp. Până atunci, cu semnele grafice deja învățate, se scriu cuvinte simple, cu 2-3 litere: ou, oi, om, os, ac, as, mac, car, sac etc., cu suport imagistic. Exercițiile alternează, pentru a se evita plictiseala, monotonia și pentru a crea o atmosferă de joc: *scrie după imagini, citește cuvântul și desenează și tu, colorează, fă corespondența dintre cuvânt și imagine.*

De asemenea, pentru însușirea numerației este importantă folosirea imaginilor și poeziilor pentru asocierea cu cifrele, imagini cunoscute, din mediul apropiat copilului și poezii rimate și ritmate, ușor de reținut. Este inutil să i se spună că cifra 5 seamănă cu o seceră, când el nu știe ce este aceasta. Nu se insistă pe scrierea cifrei pe rânduri întregi, aceasta ar duce la saturație și la pierderea concentrării, ci alternând cu numărarea figurilor și obiectelor, decupare, desen, cu povestirea unor situații, totul prin intermediul și participarea mai multor analizatori: vizuali, auditivi, tactil-kinestezici.

Se folosesc exerciții-joc în activități integrate de povestire, desen, citire, cu scopul îmbogățirii vocabularului cu cuvinte- noțiuni din diverse categorii: animale, păsări, fructe, legume, flori.

Imaginile și ilustrațiile permit descrierea unor situații concrete de viață: în ogradă, la școală, la piață, în vacanță, etc. și valorificarea, în acest fel, a achizițiilor din vocabularul propriu în comunicarea cotidiană. Tot pe baza lor, se poate face familiarizarea cu problemele simple de matematică, transformându-le în povestiri: *Într-un pom erau niște păsări (câte sunt?). Dintr-o dată se aude un zgomot, vine un șarpe! iar câteva păsări zboară. În pom mai rămâne una. Câte păsări au zburat?*

Prin activități practice de desen, pictură, colaj, odată cu îmbogățirea vocabularului prin descrierea anotimpurilor, peisajelor, se formează și simțul estetic

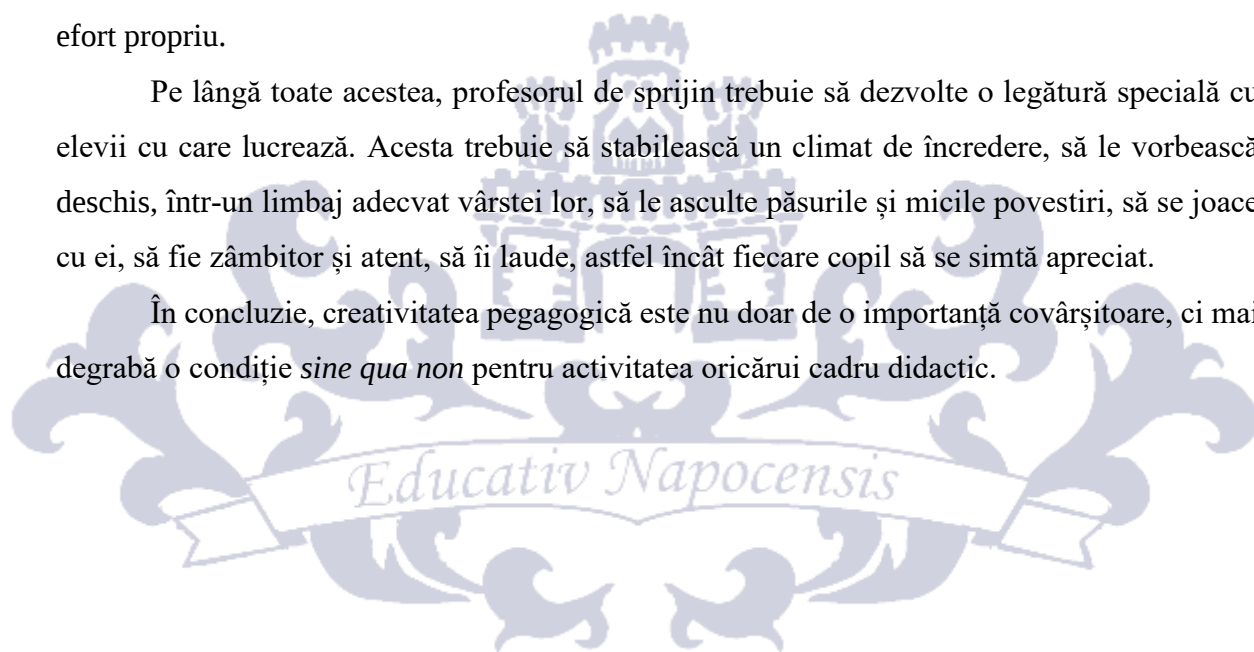
Concursurile de ghicitori au și rol de exerciții pentru dezvoltarea memoriei, pentru că acești copii nu înțeleg tâlcul lor ascuns, ci repetă mai întâi cuvintele auzite, iar în timp, memorează răspunsurile, dar dezvoltă și gândirea, atenția sau spiritul de competiție, fair play-ul, fiind în același timp o activitate de socializare.

Poveștile sau jocurile de rol, pe marginea cărora se desfășoară unele activități, contribuie nu doar la dezvoltarea limbajului, ci și la cunoașterea și aprecierea unor trăsături morale pozitive sau la discutarea și rezolvarea unor situații conflictuale ipotetice.

Deosebit de stimulative sunt și activitățile practice, de realizare a unor produse. Acestea ajută la creșterea capacității de concentrare, la dobândirea încrederii în forțele proprii, la dezvoltarea imaginației și creativității. Produsele activității contribuie la valorizarea copilului prin recompense pozitive (laudă, premii), la creșterea simei de sine în urma realizării lor prin efort propriu.

Pe lângă toate acestea, profesorul de sprijin trebuie să dezvolte o legătură specială cu elevii cu care lucrează. Acesta trebuie să stabilească un climat de încredere, să le vorbească deschis, într-un limbaj adecvat vârstei lor, să le asculte păsurile și micile povestiri, să se joace cu ei, să fie zâmbitor și atent, să îi laude, astfel încât fiecare copil să se simtă apreciat.

În concluzie, creativitatea pedagogică este nu doar de o importanță covârșitoare, ci mai degrabă o condiție *sine qua non* pentru activitatea oricărui cadru didactic.

prof. Todașcă Ionela-Loredana
Școala Gimnazială Nr. 2 ,Vatra Dornei

PROIECTUL EDUCAȚIONAL TRANSNAȚIONAL „URSULEȚUL DE PLUȘ” (RO-MD) - „OPORTUNITATE PENTRU ÎNVĂȚAREA PRIN COOPERARE”

„Spune-mi și o să uit, arată-mi și poate voi ține minte, implică-mă și voi înțelege.”

Proverb chinezesc

Proiectul educațional transnațional „*Ursulețul de Pluș*” este un proiect care promovează dezvoltarea emoțională armonioasă a elevilor, încurajează starea de bine a elevilor în colectivitatea/comunitatea școlară online/ față-în-față și creșterea autonomiei elevilor în contextul derulării procesului de învățământ în mediul on-line, apoi față-în-față și are rolul de a le oferi copiilor un cadru fizic plăcut, un cadru stimulat de învățare.

În contextul social actual, învățământul online pentru o perioadă îndelungată este o soluție de avarie sau de moment, influențează preponderent negativ interesul copiilor, de aceea performanțele școlare scad, iar părinții sunt nemulțumiți.

Proiectul educațional „*Ursulețul de Pluș*” este un proiect de formare și consolidare a abilităților emoționale cu rol de factori de protecție în prevenirea unor dezechilibre emoționale și a tulburărilor de comportament provocate de trecerea la învățământul în mediul on-line, punând accent pe : conștientizarea de sine, dezvoltarea inteligenței emoționale, abilități de comunicare asertivă, abilități de integrare în cadrul grupului și gestionarea emoțiilor.

Copiii își pot recăpăta interesul pentru învățare dacă sunt implicați în desfășurarea unor proiecte educaționale în urma cărora vor dobândi noi competențe, abilități și cunoștințe care să îi ajute să treacă mai ușor peste această perioadă provocată de pandemie. Elevii se vor implica și vor scăpa de frica de a încerca sau de teama de eșec.

În concluzie , acest proiect își propune să construiască emoțional copii care să se poată adapta , să se dezvolte armonios, să reducă dezechilibrele emoționale și tulburările de comportament și să creeze o punte ușor de trecut între învățământul din mediul on-line și cel față-în-față, iar reintegrarea fizică a copiilor în colectivitate să se facă cu eforturi minime.

Proiectul educațional „*Ursulețul de Pluș*” oferă oportunitatea de a învăța împreună, de a lucra împreună, de a colabora, de a crea împreună, de a descoperi împreună, de a ne asculta și înțelege unul pe celălalt, de a ne sprijini unul pe celălalt, de a ne regăsi toți: cadre didactice,

copii, părinți, într-o lume curată, inocentă, amuzantă, plină de vitalitate pe care o numim copilărie.

Prin activitățile propuse de către cadrele didactice implicate, elevi sau părinți, copiii ne vor fi ghizi printr-o lume a jocurilor inocente și vor deveni artizanii unor clipe de neuitat, iar zâmbetul și bucuria lor va face acest an școlar mai fericit. Ideea proiectului este următoarea: echipele implicate în proiect vor face schimburi de ursuleți de pluș care vor călători peste Prut cu o agendă nouă și vor învăța împreună cu elevii din instituția parteneră, completând agenda zi de zi. La final de proiect, ursuleții de pluș se vor întoarce acasă cu agenda plină de cunoștințe și "vor povesti" copiilor ce au învățat în țara în care au călătorit de la copii care i-au găzduit.

Proiectul s-a desfășurat pe parcursul unui an școlar. Inițiator al proiectului a fost Școala Gimnazială Nr.2 Vatra Dornei, iar instituția parteneră a fost Instituția Publică Liceul Teoretic „Academia copiilor” Chișinău, Republica Moldova. S-a derulat atât pe platforma *G-Suite for Education - Google Meet*, aplicația *Zoom* cât și în sala de clasă, curtea școlii. Beneficiarii direcți au fost 30 elevi -clasa a II-a A de la Școala Gimnazială Nr. 2, Vatra Dornei, Suceava, România și 25 elevi - clasa a II-a de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Academia copiilor”, Chișinău, Republica Moldova. Proiectul a avut drept scop dezvoltarea, transferul și implementarea de practici inovatoare în educație prin intermediul platformelor web de comunicare la distanță, precum și oferirea posibilității instituțiilor educaționale din Republica Moldova și România să colaboreze la nivel transnațional, împărțind și confruntând idei, practici sau metode de lucru, producând astfel rezultate tangibile.

Activitățile derulate sunt următoarele: „Împreună la început de drum”, „Salutul virtual al ursuleților”, „Călătoria peste Prut”, „Vizita peste Prut”, „Revenirea acasă” și „Reflecție și raportare” - carte digitală în aplicația *Flipsnack*. Ofer doar titlurile activităților pentru că sunt sugestive și nu cred că este necesară o detaliere. Cei care doresc o trecere în revistă a activităților, sunt invitați să vadă materialul fotografic postat pe site-ul sau pe pagina oficială a școlii.

Acest proiect a fost un prilej de bucurie pentru noi, pentru că ne-a oferit cadrul instituțional în care am colaborat, am cunoscut oameni minunați, am legat prietenii, am avut posibilitatea de a realiza activități educative împreună și suntem convinși că prietenia și colaborarea noastră va continua și cu alte proiecte.

Copiii au spus că este cel mai frumos proiect la care am participat și i-au îndrăgit foarte mult pe colegii parteneri din Republica Moldova. Își doresc cu ardoare încă o colaborare cu ei. La întâlnirile online, abia așteptau să-și audă prietenii din Republica Moldova vorbind în dulcea

limbă română. Au fost foarte plăcut surprinși să afle că au aceleași preferințe sau interese pentru anumite discipline, sport sau lectură.

Acest proiect a sprijinit dezvoltarea relațiilor de colaborare și împărtășirea experienței pozitive între parteneri, implicarea activă a cadrelor didactice și a copiilor în activitățile desfășurate în cadrul proiectului, cultivarea disponibilităților practice ale copiilor prin activități extracurriculare și extrașcolare, creșterea gradului de atractivitate a școlii, a învățării în contextul revenirii după pandemie și creșterea gradului de implicare a părinților în viața școlii.

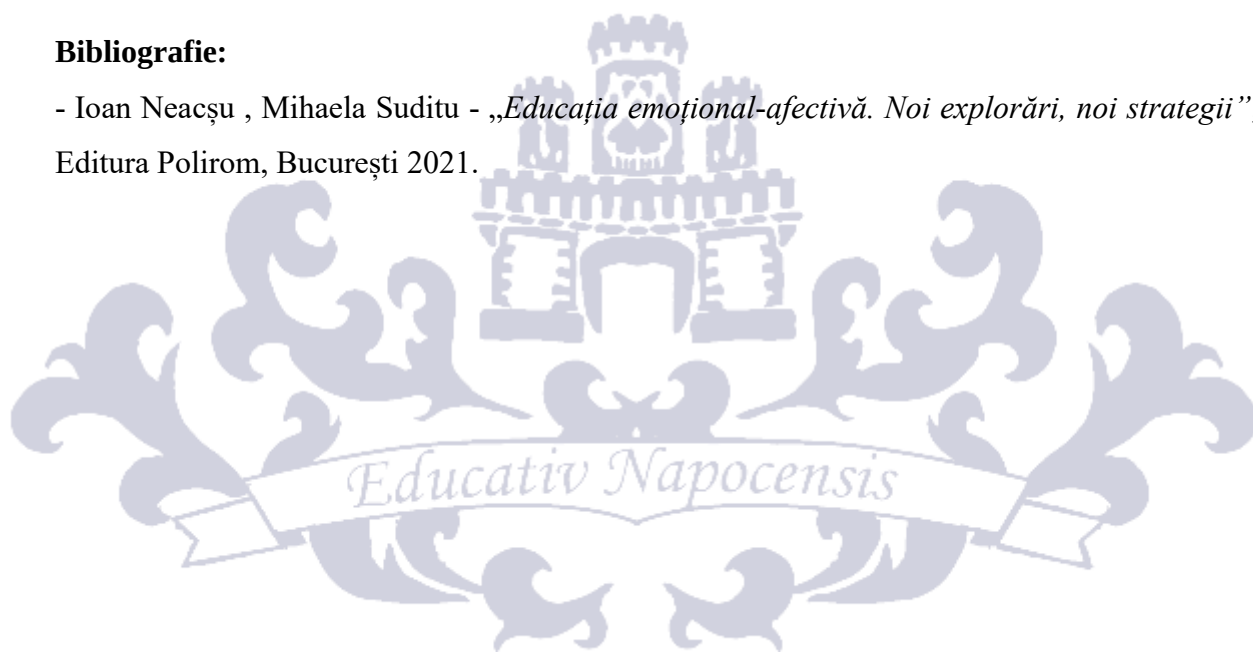
La finalul proiectului a existat un moment special cu multe zâmbete și voioșie în care s-a sărbătorit reușita muncii împlinite.

„Aș da toate peisajele din lume pe cel al copilăriei mele.”

Emil Cioran

Bibliografie:

- Ioan Neacșu, Mihaela Suditu - *„Educația emoțional-afectivă. Noi explorări, noi strategii”*, Editura Polirom, București 2021.

prof. Tofan Simina Georgiana
Colegiul Național de Artă „Octav Bancilă”, Iași

REPERE DIDACTICE ÎN FORMAREA TEHNICII INSTRUMENTALE, PRIN STUDIAREA REPERTORIULUI DIN PERIOADA CLASICISMULUI MUZICAL

Abilitățile de percepere a muzicii deținute de elevul în formare vor fi dezvoltate pe parcursul învățării sub atenta îndrumare a profesorului. Este confirmată științific ideea potrivit căreia analizatorii care contribuie la perceperea muzicii pot fi dezvoltați pe calea exercițiului într-un proces continuu de cunoaștere. Prin crearea unor reflexe auditive, elevul va fi capabil să distingă un spectru sonor cât mai vast, această capacitate oferindu-i posibilitatea de a acumula cât mai multă experiență muzicală.

În privința studiului instrumentelor de suflat, sensibilitatea auditivă trebuie să fie un atribut esențial al interpretului în curs de formare, deoarece este necesară diferențierea timbrurilor, coloristica acestora și intonația.

Un prim pas în dezvoltarea aptitudinilor muzicale constă în fixarea unor repere clare pe baza cărora se va recurge la sesizarea diferențierilor treptate, de la cele mai evidente până la perceperea subtilităților. Acest mecanism odată aprofundat va deveni instrumentul principal în educarea muzicală care îi va conferi interpretului în formare capacitatea de a conștientiza fiecare element care contribuie la construcția discursului muzical.

Al doilea atribut esențial în formarea instrumentală constă în construirea auzului intern, abilitate prin care vor putea fi controlate mișcările și dezvoltate abilitățile tehnice.¹⁶

Profesorul are datoria de a urmări îndeaproape evoluția elevului în acest plan, în special în cazul instrumentelor de suflat (netemperate) deoarece aceste atribute îi vor reda viitorului interpret capacitatea de a conștientiza multitudinea de planuri implicate în expunerea repertoriului, ceea ce va conduce la independență și o viziune artistică originală.

Pentru a forma un artist complet profesorul va avea în vedere dezvoltarea tuturor mecanismelor interpretative/muzicale: auzul muzical, auzul intern, memoria muzicală, memoria vizuală, memoria analitică, imaginația muzicală.

¹⁶ Ioan Goia, *Curs de metodică a studiului și predării instrumentelor de suflat*, versiunea a V-a, curs intern, p. 23.

Este cunoscut faptul că o partitură muzicală, în ciuda efortului de a fi interpretată la un nivel tehnic avansat, nu poate fi desăvârșită fără a respecta caracteristicile perioadei artistice de care aparține lucrarea.

Conform esteticianului Leonard B. Meyer stilul reprezintă „O serie de alegeri operate în cadrul unui set de constrângeri”¹⁷ iar Valentina Sandu-Dediu afirmă faptul că „Stilul caută pe de o parte tipicul, semnele distinctive ale unei epoci artistice, semnele comune ale mai multor personalități.”¹⁸

Cu alte cuvinte, stilul devine un cumul de elemente care includ personalitatea individuală a compozitorilor și caracteristicile unui gen muzical cu trăsături delimitate într-un context temporal distinct.

În ciuda faptului că din punct de vedere interpretativ tehnica instrumentală a atins cote înalte de virtuozitate, artistul în formare nu trebuie să excludă acea „lecție a marelui trecut”¹⁹ în care esențială este expresia artistică, *ethos*-ul lucrării. Reflectarea fidelă a epocii din care a luat naștere creația muzicală determină o plasare într-o continuitate a artistului care privește spre viitor cunoscând tradiția muzicală precedentă, ceea ce conduce la un echilibru și la conștientizarea tuturor elementelor interpretative trecute prin filtrul autenticității stilistice.

Concluzionăm prin recunoașterea faptului că aspectele legate de elementele stilistice ale fiecărei perioade sunt esențiale în formarea interpretativă, condiție *sine qua non* într-un spațiu artistic modern predispus uniformizării.²⁰

Abordarea stilului clasic necesită o atenție deosebită atât din partea elevului, cât și a profesorului întrucât limitele impuse pot fi respectate doar cu măiestrie și cunoaștere.

Din punct de vedere estetic, acest curent se caracterizează prin readucerea în atenție a modelelor antice greco-latine, prin interesul pentru aspectul moral, prin urmărirea unui ideal, prin disciplinarea imaginației și sensibilității, prin ordine, echilibru și claritate. Calitatea ideatică a acestui curent este reflectată în elementele de limbaj care se supun în totalitate acestor principii. Însă, nu trebuie să excludem fenomenul interferenței și conotațiilor tangențiale ale stilurilor uneori suprapuse, care vor avea rolul și locul lor în înțelegerea evolutivă a artei.

Așadar în lucrările Clasicismului destinate aerofonelor regăsim simetrie din arhitectura părților, traiectorii tonale precise, iar organizarea sonoră presupune existența temei muzicale, construită după reguli tonale, concise. Melodica este în general simplă, simetrică trăsătură care

¹⁷ Valentina Sandu Dediu – *Alegeri. Atitudini. Afecte*. București, Editura Didactică și pedagogică, 2010, p. 23.

¹⁸ *Ibidem.*, p. 28.

¹⁹ Ioan Goia, op. cit., p. 62.

²⁰ *Ibidem*, p. 58.

trebuie evidențiată în interpretare. Configurație frazei clasice trebuie respectată mai ales în momente de acumulări tensive. Chiar și în aceste secțiuni melodia clasică deține o anumită doză de sobrietate, evitând paroxismul romantic. În privința temporalității clasice remarcăm organizarea după sistemul metric divizionar, atingând momentul de maxim echilibru. Procedee de prelucrare ritmică utilizate: repetare, secvențare, recurență, ornamentare ritmică, oscilație între binar și ternar sau invers sunt exclusiv în slujba melodicii și a expresiei acesteia.

Dinamica și agogica sunt mai diversificate decât în Baroc atât în genul vocal-instrumental, cât și în cel instrumental, cameral sau simfonic. Dinamica în genul simfonic se diversifică mai ales prin contribuția *Școlii de la Mannheim*²¹. Sunt integrate treceri treptate de la o nuanță la alta, crescendo – decrescendo. Apar schimbări de tempo, treptate sau bruște, în cadrul aceleiași piese sau părți dintr-o lucrare, notate prin termeni specifici.

Interpretul va stabili în primul rând reperele dinamico-agogice conforme tradiției stilului clasic având în vedere respectarea strictă a indicațiilor din partitură utilizându-le cu economie și prudență.

Caracter instrumental desprins din lucrările concertante ale clasicismului dețin un ambitus și intervalică variate, iar principiul contrastelor va determina oscilație între momentele lirico-expressive cu caracter melodic și cele de virtuoziitate, virulență ritmică.

Mai mult decât atât în lucrările instrumentale regăsim trăsături interpretative reținute într-un stil ponderat. Acestea se încadrează în categoria desemnată de noțiunea estetică a Clasicismului și sunt lucrări ce reprezintă modele ale gândirii estetice clasice.

Din acest motiv, profesorul trebuie să urmărească evoluția interpretului în formare și asimilarea stilului clasic. Studiul este necesar să includă un studiu comparativ realizat cu analiza tehnicii și stilului interpretativ ai unor artiști consacrați, această metodă având un impact pozitiv asupra elevului.

Nu trebuie exclusă atenția pentru formarea alegerilor personale ale elevului care depind de înclinațiile personale, inovațiile fiind compatibile cu procesul uman de cunoaștere.

Sonoritatea, egalitatea sonoră pe toată întinderea instrumentului

Studiul instrumentului nu trebuie să excludă cultivarea **sonorității**. Acest proces demonstrează experiența artistului și autenticitatea asimilării tehnicii instrumentale.

Sonoritatea unui instrument poate fi studiată pe mai multe planuri. Se poate începe de la asemănarea (sau dimpotrivă, contrastul) între aspecte diverse: modul de execuție (instrumente

²¹ Harold C. Schonberg, *Viețile marilor compozitori*, București, Ed. Lider, 2008, p.69.

cu coarde, de suflat ș.a.) analiza spectrului, analiza atacului Cea mai utilizată tehnică este prima, căreia i se subordonează catalogarea după construcția instrumentului (de unde pornesc familiile de instrumente, concept refuzat de unii teoreticieni).²²Pe de altă parte, modul de execuție include studiul intonațional și cel al sonorității.

Sonoritatea are avantajul de a reda expresia sonoră și o culoare naturală, care poate fi diferită și originală la fiecare interpret, iar sunetul este mijlocul expresiv care poate reda în funcție de măiestria artistului calitatea stilistică a lucrărilor muzicale. Forța de pătrundere a sunetului devine o caracteristică a maturității, din acest motiv profesorul este cel care va îndruma și va forma în primă instanță calitatea sunetului elevilor săi.²³

Așadar, controlul emisiei sunetului este o calitate esențială pe care un interpret în formare trebuie să o asimileze, deoarece va fi implicat într-un amplu proces de îmbinări și corelații de sunete de intensitate diversă, durate multiple. Cu alte cuvinte sunetul devine unul dintre mijloacele de expresie muzicală. În vederea însușirii unei calități superioare a sunetului, elevul și profesorul vor avea în atenție elaborarea unui sunet profund, bogat în armonice și nuanțat în întreaga sa complexitate dinamico-timbrală.²⁴

Nu trebuie să excludem capacitățile native ale elevului care poate deține o calitate superioară a sunetului naturală, datorate calităților sale fiziologice, însă acest proces este de lungă durată pentru orice artist care devine un atribut esențial al acestuia.

Un element ce contribuie la calitatea sonoră este capacitatea de a obține **omogenitate** în toate registrele instrumentului, o adevărată provocare pentru interpreții în formare. Inconvenientul este datorat în principal a doi factori: diferențele timbrale între registre și dificultatea emiterii sunetelor în registrul acut. Acesta din urmă deține o modalitate diferită de emisie, întrucât coloana de aer trebuie să parcurgă un drum lung iar din acest motiv sunetul va fi mai distorsionat (ca vigurozitate și ca înălțime).²⁵

Pentru omogenizarea sonorității trebuie parcurs un proces de uniformizare a registrelor cu ajutorul unor exerciții special create în acest sens. Primul pas este de a partaja studiul pe cele două registre ale instrumentului, și de a intona în sens ascendent/descendent game cu ajutorul notelor lungi. Acestea se vor intona în *legato*, iar atenția se va îndrepta spre păstrarea nuanței și culorii sunetelor, utilizarea unei respirații susținute, păstrarea aceleiași poziții a buzelor și corectarea diferențelor evidente dintre cel mai grav sunet până la cel mai înalt. O dată ce un

²²[https://ro.wikipedia.org/wiki/Timbru_\(muzic%C4%83\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Timbru_(muzic%C4%83))

²³Ioan Goia, *op. cit.*, p. 145

²⁴*Ibidem.*, p. 146.

²⁵Ioan Goia, *op. cit.* p. 146

sunet a fost intonat corect și deține structură densă, se recomandă inspirarea imediată pentru a conferi sunetului următor aceeași calitate. Un alt exercițiu necesar în însușirea omogenității constă în intonarea gamelor cromatice ascendente sau descendente, elementul cromatic comportându-se ca un echapee pentru sunetul diatonic deținând o valoare diminuată față de nota antecedentă fiecare structură fiind repetată de două ori.

Cu ajutorul acestor exerciții este necesară descoperirea sunetelor estompate sau stridente, pentru a le acorda un plus de atenție.

Studiul registrului acut poate fi abordat doar după ce registrul mediu și grav sunt consolidate iar deprinderile au fost însușite. Dificultatea intonării sunetelor în registrul acut al aerofonelor din lemn este notabilă, mai ales în cazul elevilor fără rezistență fizică și din acest motiv acesta trebuie să fie îndrumat spre a nu forța, experiența venind în timp.²⁶

Pentru o mai bună eficientizare a studiului în registrul acut, presiunea va fi accentuată pentru a oferi coloanei de aer compactare, egalitate și precizie. Mai mult decât atât, poziția ambușurii se va schimba, fiind necesară întinderea pe părțile externe a buzelor și împingerea maxilarului în trei trepte (vom folosi vocalele O, U , I).

Articulația

Emiterea sunetului este strict condiționată de articularea acestuia de asemenea detașarea sunetelor se va produce ajutorul articulației sonore.

Mecanismul constă în atacul sunetului și trimiterea coloanei de aer și punerea sa în vibrație și momentul întreruperii acesteia, articulația fiind rezultatul acționării întregului sistem respirator dar mai ales al componentelor cavității bucale. Mai precis limba este cea care produce trimiterea și întreruperea coloanei de aer, lovitura limbii fiind sincronizată cu producerea sunetului.²⁷

Atacurile sunetului pot fi reduse la două modalități; atacul tare și cel moale.

Atacul tare se realizează prin retragerea energică a limbii în cavitatea bucală concomitent cu pronunțarea unei silabe: tti, tte etc. după ce limba a lovit vibratorul. Atacul moale constă în lovirea moderată și o retragere mai lentă concomitent cu pronunțarea silabei: dddi, dde, etc. acest tip de atac oferind sonorității cantabilitate.

²⁶*Ibidem*, p. 51

²⁷IoanGoia, op. cit., p. 151

Diferențierea între cele două tipuri de atacuri se remarcă în forța și viteza atacului, gradul diferit de concentrare a coloanei de aer, punctul diferit al limbii cu care se atacă sunetul, silaba care realizează articulație.

Modul de atac al sunetului poate fi cultivat cu ajutorul studiului direcționat în acest scop. De aceea, sunt necesare exercițiile în acest scop ce dețin o structurare asemănătoare cu cele dedicate omogenității sonore. Așadar, se va recurge la delimitarea studiului pe registru grav-mediu și cel acut, intonând structuri scalare descendente sau ascendente, structuri scalar-cromatice intercalate de pauze, sau game diatorice în terțe cu ajutorul valorilor mari, urmărind percusivitatea atacului, sau cantabilitatea acestuia. Nu trebuie exclusă atenția asupra calității sunetului care trebuie să fie profund, sonor și bogat în armonice.²⁸

Revenind la articularea sunetelor acest procedeu contribuie la emiterea și legarea sunetelor și nu este doar un mijloc de emitere a sunetului ci o modalitate de a exprima o sonoritate conformă cu stilul și expresia muzicală.

În acest sens vom realiza o prezentare a tuturor tipurilor de atac atribuite aerofonelor din lemn: *legato*, *detaché*, *staccato*, *martelato*, *non-legato*, *portato*, *staccato-ternar*, *staccato-binar*, *frulatto* și *slap*.

Legato este modalitatea prin care se realizează continuitatea între sunete și plinătatea sonoră a muzicii. Maniera de execuție include o singură participare a limbii la emiterea primului sunet, celelalte urmând a fi intonate doar cu participarea aparatului labial a respirației și a articulării degetelor interpretului. Este esențială implicarea unei respirații uniforme și un ghidaj la degetelor pe clape, astfel încât sunetul provocat de acestea să fie insesizabil. În executarea unor structuri scalare ascendente, presiunea coloanei de aer trebuie să fie în creștere.

29

Acestă modalitate de execuție poate fi gradată pe două nivele: **poco-legato** (atunci când legarea sunetelor este puțin pronunțată) și **molto-legato** (atunci când legarea sunetelor este mai strânsă).

Non-legato se obține cu ajutorul unei articulații moi și cu pronunțarea silabelor *di*, de ceea ce va conduce la crearea unor scurte pauze între note.

Detaché este o modalitate de atac în care fiecare sunet deține aceeași intensitate pe toată durata sa, dificultatea sa constând în rapiditatea atacului și implicit a mișcării limbii, perfect sincronizate cu mișcarea degetelor. Mai mult decât atât, sunetul trebuie susținut de

²⁸*Ibidem*, p. 153

²⁹Ioan Goia, *op. cit.*, p. 166.

coloana de aer, iar fluxul sonor trebuie să fie continuu și omogen. *Detaché* este un mod de atac utilizat cu precădere în preclasicism, de aceea este necesară acordarea unei atenții deosebite pentru suplețea sunetului.

Detaché-marcato atribuie sunetului un accent urmat de aceeași modalitate de intonare susținută ca în cazul anterior iar *detaché-marcato staccto* oferă sunetului accent și o scurtă suspensie.

Martelato sunete scurte sacadate și ușor accentuate. Se obține cu ajutorul unui atac foarte energic precis scurt și rapid al limbii pronunțând silabele *t ti*, *t te*. Caracteristic pentru această modalitate de atac este pauza generală între sunete care se realizează prin menținerea presiunii coloanei de aer.³⁰

Staccato indică modul de executare a sunetelor prin izolarea sa prin pauze scurte de celelalte note și se deosebește de *martelato* prin faptul că, coloana de aer nu mai este oprită brusc iar sunetul scade din intensitate pe parcursul duratei lui. Modul ideal de execuție se realizează în registrul mediu la intensitatea nuanței de *mf*.

Staccato binar va intra în atenția studiului obținerea deprinderii pronunțării cu precizie a silabelor **tu-tu tu-tu, tu-ku tu-ku**, sau a formulelor asemănătoare, iar limba va fi într-o continuă mișcare. Din acest motiv sunetele emise vor avea egalitate și vor fi executate cu ușurință, fapt ce va conduce la o rapiditate crescândă.

Staccato ternar se bazează pe aceleași principii de realizare (pronunțarea silabelor **tu-ku-tu, tu ku tu**), însă importantă este adaptarea studiului la diferite registre și la rezistența elevului.

Portato se realizează prin articularea moale a sunetului și susținută cu o densitate constantă cu ajutorul silabelor **cu, hu**.

Portato-staccato este modalitatea asemănătoare cu precedenta însă în această situație întreruperile sonore sunt mai evidente.

Frulatto este o modalitate modernă de emitere a sunetului regăsită tot mai mult în muzica sec. XX. Aceasta constă în repetarea cu rapiditate a aceluiași sunet și se realizează prin mișcarea rapidă a limbii cu pronunțarea literelor *tr* pe toată durata sunetului.³¹

Intonarea tipului de atac ***glissando*** la aerofonele din lemn corespunde cu sincronizarea conducerii coloanei de aer cu articularea stucturilor cromatice până la punctul de oprire al acestui mod de intonare.

³⁰*Ibidem*, p. 170.

³¹IoanGoia, *op. cit.*, p. 174

Slap tongue este de asemenea o modalitate modernă de atac prin care se creează un efect sonor asemănător unei pocnituri (slap). În producerea acestuia este necesară reținerea completă a aerului înainte și după atac și articularea puternică cu ajutorul silabei *tâ*, prin care se va provoca un sunet scurt, pronunțat.³²

Egalitatea ritmică

Dimensiunea temporală a muzicii, implicit calitatea de a însuși trăsăturile ritmice ale muzicii reprezintă o altă caracteristică importantă în formarea interpretului.

Pentru obținerea unei personalități complete este necesară aplecarea către însușirea reflexelor pulsației metrice și interiorizarea acesteia. Trebuie subliniat faptul că elevul trebuie controlat în acest sens, fără ca acesta să exteriorizeze pulsația cu ajutorul bătailor din picior, acțiune care îi va distra atenția și îi va afecta simțul ritmic interior. Cu ajutorul acompaniamentului pianistic sau cu sprijinul solfegiului/dicteului, încadrarea și respectarea ritmului va fi ușurată și asimilarea va fi mai rapidă. O mare atenție trebuie acordată respectării pauzelor, a valorilor lungi, deoarece acestea contribuie la crearea caracterului expresiv al lucrărilor abordate. Mai mult decât atât pauza poate avea roluri diferite în discurs: tensiune, respirație, așteptare, întrebare, surpriză, etc. caracteristici care trebuie evidențiate în discursul muzical.³³

De asemenea, tempo-ul este unul dintre cei mai importanți factori care contribuie la desăvârșirea unei partituri muzicale. Riscul principal la care este expus interpretul în formare este modificarea pe parcursul lucrării a tempo-ului sau afectarea elementelor ritmice structurale din pricina unei pulsații pe care nu o poate controla cu desăvârșire. Din acest motiv, studiul este necesar să debuteze într-un tempo rar, iar viteza va fi accelerată cu cât elevul va controla mai bine textul muzical, în final atingând cotele specifice ale partituri abordate. Însă este esențial ca profesorul să îndrume tânărul artist spre cel mai potrivit tempo cu puțință, pentru a respecta stilul caracteristic al repertoriului.

Un alt aspect care contribuie la formarea unei egalități ritmice în interpretare se datorează utilizării unei digitații optime în cântat deoarece acesta conferă comoditate în poziție, colorit unitar și control asupra intonației. Din acest motiv elevul va avea un plus de siguranță asupra ritmului indicat, mai ales în cazul unui tempo rapid, dificil de intonat.

³²*Ibidem*, p. 177.

³³IoanGoia, *op. cit.*, p. 29.

Ornamentația

Formulele melodice care împodobesc linia melodică de bază au un rol ornamental, definitorii în parcursul tuturor epocilor stilistice.

În primă instanță ornamentele au avut rolul de a oferi accentuare cadențelor sau timpilor secundari, regăsindu-se mai ales în partiturile pentru clavecin. Acestea au urmat parcursul evolutiv al muzicii primind un statut special, inepetabil.

Astfel regăsim următoarele tipuri de ornamente: apogiatura, mordentul, grupetul, trilul, glissando, portamento, fioritura, cadenta melodică.

Principalele reguli de interpretare a ornamentelor fac referire la aspectele ritmice, ornamentul va lua durata necesară execuției sale din valoarea notei de bază de care este atașat, iar din punct de vedere intonațional acestea sunt supuse sub efectul armurii. Alterațiile situate deasupra sau sub semnul ornamentului vizează sunetele auxiliare ale sunetului ornamentat. Trebuie reținut faptul că nota finală a oricărui ornament trebuie să fie nota reală a melodiei.³⁴

În literatura instrumentală destinată flautului ce aparține de Clasicism, **apogiatura** este un ornament frecvent utilizat și agreat de compozitorii vremii. Acesta poate fi din punct de vedere al duratei scurtă (preia o valoare infimă din nota de bază), simplă (preia $\frac{1}{4}$ din nota de bază) sau lungă (preia $\frac{1}{2}$ din nota de bază), iar după sensul său superioară sau inferioară. Totodată poate fi dublă, triplă sau multiplă având aceleași caracteristici ca apogiatura scurtă. Apogiatura multiplă se mai numește pasaj, ce cuprinde patru sau mai multe sunete care preced o notă reală.

Mordentul este o altă formulă ornamentală care constă în alternarea rapidă a notei reale cu sunetul alăturat și revenirea la cel care aparține melodiei. Acesta poate fi simplu sau dublu în funcție de repetările sale. În funcție de sensul său mordentul inferior va primi un semn complementar la cel de bază.

Mordentul este energic, adăugând accent notei pe care este dispus în concordanță cu originea termenului din fr. *mordre* – a mușca.

Grupetul este o formulă care se bazează pe alternarea sunetului real cu treptele sale infrioare și superioare, fiind format din 4 sau cinci note. Acesta poate fi superior sau inferior, vizând doar un singur sunet sau un grup de două note fiind situat între cele două.

³⁴V. Iusceanu, V. Giuleanu, *Tratat de teorie muzicală* vol. II, București, Ed. Muzicală, 1962, p.252

Desfășurarea ritmică a grupetului este influențată de valoarea notei de bază și de dispunerea acestuia, având un efect grațios specific stilului clasic de interpretare.

Trilul este ornamental care constă în alternarea continuă, regulată și rapidă a notei reale și a sunetului superior. Se notează cu *tr.* iar în cazul în care un șir de note de aceeași înălțime trebuie ornamentate în același mod se va adăuga o linie ondulată până la locul unde este finalizat trilul.

Sunetul de bază poate fi precedat sau urmat de o apogiatură scurtă superioară sau inferioară, iar în cazul finalizării poate deține apogiaturi duble.

Fioritura este o formulă melodică ornamentală ce se regăsește la finalul unei fraze muzicală ce constă în scurte pasaje melodice care se plasează între două note de bază ale melodiei.

Cadența melodică sau de bravură este un moment ce aparține lucrărilor instrumentale de mare amplitudine situată de obicei în finalul părților componente.

Aceasta se bazează pe utilizarea diferitelor structuri melodice extrase din materialul tematic principal, ce are ca scop evidențierea calităților tehnico-interpretative ale artistului, ce va intona cadența fără ajutorul ansamblului orchestral. Cadența se aseamănă cu fioritura prin detașarea de măsură. În general, momentul solistic poate aparține compozitorului dar și interpretului ce o va construi pe baza temei principale.

Bibliografie:

- Ioan Goia, *Curs de metodică a studiului și predării instrumentelor de suflat*, versiunea a V-a, curs intern.
- V. Iusceanu, V. Giuleanu, *Tratat de teorie muzicală* vol. II, București, Ed. Muzicală, 1962.
- Valentina Sandu Dediu – *Alegeri. Atitudini. Afecte*. București, Editura Didactică și pedagogică, 2010
- Harold C. Schonberg, *Viețile marilor compozitori*, București, Ed. Lider, 2008

[https://ro.wikipedia.org/wiki/Timbru_\(muzic%C4%83\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Timbru_(muzic%C4%83))

prof. Ursu Ana-Mihaela
Școala Gimnazială Țifești

IMPORTANȚA CREATIVITĂȚII PEDAGOGICE ÎN CONTEXTUL SISTEMULUI EDUCAȚIONAL CONTEMPORAN

Se spune că ale noastre gânduri determină realitatea, iar ideile creative pot conduce la progresul unei societăți.

În societatea modernă, accentul se pune pe automatizarea muncii folosind roboți, calculatoare sau alte mecanisme pentru a putea modifica spațiul ce ne înconjoară, pentru a transforma natura și aceasta nu înseamnă că rolul individului se diminuează, ci este acela de a fi cât mai creativ, de a fi stăpânul propriilor realizări.

Cât de mult intervine creativitatea în procesul de învățământ? O perioadă mare de timp a existat ideea împământenită conform căreia creativitatea este apanajul disciplinelor socio-umane (limba și literatura română, educația muzicală, educația plastică), iar științelor exacte (matematică, fizică, chimie) le revine sarcina de a forma un elev cu o gândire abstractă, logică, rațională. În realitate, școala românească trebuie să formeze un elev complet căruia să-i măsoare permanent nivelul de aptitudini la diverse discipline prin utilizarea bateriilor de teste specifice sau a chestionarelor.

La ora de matematică o problemă cu un grad mic de dificultate este dusă la bun sfârșit de un număr mare de elevi folosind algoritmi specifici rezolvării unei probleme, iar găsirea unei soluții alternative va fi un obstacol în calea celor mai mulți școlari. Cei care reușesc să determine soluția finală vor folosi gândirea creativă, vor combina noțiunile și vor avea idei inovatoare.

Accentul, în sistemul de învățământ din România, trebuie să cadă pe utilizarea asaltului de idei, încurajarea elevului pentru a descoperi căi noi în rezolvarea unor aplicații, de a nu abandona atunci când obstacolul cognitiv pare a nu putea fi depășit. Să fie riguros și să raționeze independent.

Profesorul este cel care poate contribui la stimularea potențialului creativ, care există în fiecare individ. Intuiția stă la baza procesului de învățare prin stimularea și educarea acestuia se ajunge la inovație, iar punerea în practică a ideilor inovative pot duce la crearea unor produse originale și chiar la progresul unei societăți. Pentru a dezvolta aceste abilități creative ale elevilor, profesorul trebuie să parcurgă următorii pași:

În primul rând, trebuie să-i ofere un orizont de timp și căile necesare pentru ca școlarul să-și dezvolte imaginația de la cele mai fragede vârste. Aceștia pot realiza o investigație sau un proiect prin care își pot manifesta curiozitatea.

În al doilea rând, îndrumătorul trebuie să asigure cooperarea elevilor, să îi asigure de empatia lui pentru a le oferi cea mai facilă cale de transmitere a cunoștințelor, să-i aprecieze pentru munca lor, să îndrepte greșelile folosind un ton blând și să-i motiveze atunci când dau de greu.

A fi creativ înseamnă să făurești un obiect unic și să-l prezinți în fața colegilor tăi, să creezi un obiect original și valoros. La baza actului creativ stă nevoia individului de a fi cea mai bună variantă a sa, iar prin muncă și educație, componente ale inteligenței emoționale, se poate ajunge la rezultate deosebite dacă este implicată gândirea creativă.

Un rol deosebit de important pentru stimularea creativității îl au educatorul, învățătorul și -nu în ultimul rând- profesorul de la clasă. Cu multă grijă și responsabilitate el este cel care trebuie permanent să se implice în stimularea curiozității, a gândirii și a imaginației folosind jocuri, metode atractive și mijloace diverse de învățare.

La grădiniță și în primii ani de școală, se vorbește despre creativitatea expresivă, ea fiind o formă mai puțin complexă a creativității. La aceste vârste nu se poate vorbi de obținerea unui produs cu o valoare deosebită pentru ceilalți, ci doar pentru sine. În clasele I și II, în care elevul asimilează noțiuni de bază, nu are capacitatea de a-și exprima fanteziile în realizarea unor lucrări plastice, modelarea unor forme sau în scrierea unor compuneri. Totodată, sunt foarte critici cu lucrările lor.

După vârsta de nouă ani, pot realiza povești originale și pline de conținut, lucrările plastice capătă forme și nu mai sunt atât de critici cu lucrările lor. Cu cât copilul este mai mic, cu atât potențialul creativ este la cote maxime, de aceea el nu trebuie limitat în mișcări, ci lăsat să exploreze mediul din jurul lui, încurajat permanent să adreseze întrebări și să iasă din tiparele obișnuite.

La vârste mai mari, în creație, este implicată întreaga personalitate a tânărului prin acțiunea ca un tot unitar a celor trei factori: de personalitate, cognitivi și cei sociali. La acest nivel, creativitatea este mult mai complexă și poate fi productivă sau inventivă, aceasta din urmă poate duce la realizarea unor creații uimitoare.

Dacă în copilărie un copil nu iese din tipare, mai târziu va fi o persoană timorată care va comunica greu din teama de a nu greși.

Un act creator presupune parcurgerea a patru etape:

-Stabilirea problemei, adunarea, analiza și interpretarea datelor;

- Perioada de incubare și de așteptare este extrem de tensionată, ideile și imaginile se combină;
- Iluminarea este momentul în care soluția apare pe neașteptate;
- Verificarea este etapa în care se stabilește dacă ipoteza de la care s-a plecat este adevărată.

Principala problemă a unei școli ar trebui să fie stabilirea nivelului de creativitate al fiecărui elev. Pentru aceasta trebuie determinate:

- modul de gândire;
- capacitatea de muncă și de înțelegere;
- nivelul inteligenței, atenției și simțul de observație;
- originalitatea ideilor, nevoia de a excela;
- deschiderea față de probleme.

În urma efectuării unor cercetări s-a stabilit că un elev cu rezultate slabe nu este neapărat un elev cu un potențial creativ scăzut. De aceea nu se recomandă implicarea în activitățile extrașcolare doar a elevilor cu rezultate foarte bune la învățătură, deoarece nu există o proporționalitate directă între inteligență și potențialul creativ.

S-a observat că la persoanele adulte relațiile sociale pot declanșa anumite comportamente care potențiază capacitățile intelectuale, gândirea divergentă și creativitatea colectivă.

Pentru a atinge un potențial maxim creativ, trebuie ca atât elevul, cât și profesorul să depășească o serie de obstacole, cum ar fi:

- Ieșirea din zona de confort a celor doi actori implicați;
- lipsa de încredere în folosirea ideilor faneziste;
- frica de a nu da greș;
- competiția exagerată cu alți colegi;
- abandonarea sarcinii fără prea mult efort.

Un creator de educație care va reuși să eludeze aceste obstacole, va avea cea mai mare satisfacție atunci când acești copii de azi vor fi adulții care transformă societatea de mâine.

Modalitățile folosite pentru sporirea potențialului creativ sunt:

- antrenarea copiilor în jocuri didactice pentru a lăsa frâu liber imaginației;
- lucrul individual pentru determinarea unor soluții originale având ca punct de plecare ordonarea unor date sau a unor imagini;
- dezvoltarea capacității de a comunica prin realizarea unor eseuri sau compoziții într-un mediu organizat;
- analiza lucrărilor realizate în mod obiectiv,

- folosirea unor modalități diverse pentru a activa capacitățile creatoare, atât în plan comunicational, cât și în cel motivațional utilizând sarcini diverse, cum ar fi: determinarea soluției unei probleme propusă de elevi sau de profesor, continuarea unei fraze sau a unei povești.

Un rol esențial îl are personalitatea educatorului de a alege și folosi diverse strategii pentru dezvoltarea creativității apelând la metode moderne de învățământ cum ar fi: conversația euristică, brainstorming-ul sau învățarea prin descoperire.

ROLUL CREATIVITĂȚII ÎN PROCESUL INSTRUCTIV- EDUCATIV

În cadrul schimbărilor care se produc în învățământului de astăzi, contribuția și rolul educatorului are o altă formă din punct de vedere al desfășurării activităților, punându-se foarte mult pe latura creativității pedagogice.

Atmosfera pe care o crează educatorul în sala de clasă reprezintă un punct forte al acestuia ca influență majoră asupra capacității de învățare și formare a copilului. Urmărind aspecte precum mediul educațional care cuprinde climatul favorabil, colaborarea eficientă între cadrul didactic și copii, o atmosferă caldă, afectivă, pozitivă, de exigență, dar și de înțelegere, de responsabilitate, ține de tactul creativ al educatorului. Deținând o astfel de latură, a creativității pedagogice, se consideră a avea una dintre aptitudinile esențiale ale personalității didactice.

Printre multe altele, cadrul didactic urmărește să stimuleze, tendința copilului de fi inventiv, original și creativ. Modul în care educatorul se manifestă în cadrul actului educațional este un factor important în menținerea unui climat prielnic stimulării și dezvoltării învățării interactiv-creative.

Prin creativitatea sa, educatorul oferă copiilor libertatea să se implice în calitatea actului educativ, oferă posibilitatea ca beneficiarul să își expună părerea promovând o atitudine deschisă, respectând astfel și opiniile celorlalți. În procesul de stimulare a creativității copiilor, educatorul însuși trebuie să afișeze o atitudine și un comportament pozitiv în această direcție. Una dintre metodele eficiente, utilizate de către educator în procesul de instruire este învățarea prin cooperare, metodă care îi antrenează cât mai mult pe copii.

Gândirea creatoare a devenit una dintre sarcinile importante ale instituției școlare din prezent. Formarea și susținerea creativității copiilor este realizabilă printr-o intensă pregătire practică și teoretică; prin îmbogățirea tactului pedagogic; prin dezvoltarea competențelor și capacităților de muncă și experimentare independentă. Importantă este relația și atitudinea cadrului didactic în relația sa cu copiii.

Astfel, educatorului îi revine sarcina să descopere copiii ce dau dovadă de creativitate peste medie și astfel să fructifice această latură. Cultivarea imaginației, a creativității se face și în cadrul activităților din afara sălii de grupă cât și a celor extrașcolare.

Cadrul didactic trebuie să dispună de un profil al competențelor creative în felul următor: partener al copiilor în actul de predare, învățare, evaluare; consilierul acestora proiectant, tutore, manager, moderator, organizator și gestionar al conținuturilor științifice; mediator, facilitator al învățării; coordonator al muncii copiilor.

Educatorul creativ devine astfel un cadru didactic ce deține o nouă imagine cu valențe noi, mergând dincolo de tradiționalul. Cadrul didactic devine partener în actul învățării, alături de copii. Pe parcursul procesului instructiv educativ, educatorul devine acea persoană care poate încuraja sau dimpotrivă, descuraja manifestările creative ale elevilor.

Descriu aici câteva aspecte prin care cadrul didactic poate stimula creativitatea copiilor: încurajează gândirea divergentă; tolerarează opiniile nonconformiste; recompensează ideile noi și originale; încurajează preșcolarii să aibă încredere în propriile judecăți; încurajează copiii să gândească accentuând faptul că orice om este capabil să fie creativ; recunoaște și apreciază eforturile creative ale copiilor; urmărește încurajarea curiozității, a explorării, a experimentării, a capacității de a pune de întrebări, a testării și încurajării talentelor creative.

Acei profesorii care renunță să ofere doar informații, ajung astfel mediatori între copil și realitate, nemaifiind doar o sursă de cunoștințe ce urmează a fi transmise.

Învățarea prin descoperire dirijată este o învățare de tip euristic prin care educatorul stimulează creativitatea copiilor. Este indicat să încurajăm copiii să gândească independent, să accepte ideile noi, să critice constructiv. Acest mod de învățare conduce spre formarea stilului creativ de rezolvare al problemelor. Astfel copiii ajung să abordeze problemele în mod deschis, fără teamă. Sunt încurajați să rezolve cu plăcere sarcinile primite.

Punând în practică toate acestea, putem considera creativitatea ca fiind o capacitate complexă, care face posibilă crearea de produse reale sau pur mintale, constituind un progres în planul social. Componenta principală a creativității o constituie imaginația, dar creația de valoare reală mai presupune și o motivație, dorința de a realiza ceva nou, ceva deosebit. Și cum noutatea, azi, nu se obține cu ușurință, o altă componentă este voința, perseverența în a face numeroase încercări și verificări.

Bibliografie :

- Cerghit, I. (2006), *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași
- Mușata-Dacia Bocoș, *Intruirea interactivă*, Editura POLIROM, 2013, București
- Pânișoară, Ion-Ovidiu, *Comunicarea eficientă-metode de interacțiuni educaționale*, Editura Polirom, Iași, 2003.

prof. Vlaicu Daniela

Grădinița cu Program Prelungit „Dumbrava Minunată”, Tulcea

PROIECT EDUCAȚIONAL DE ACȚIUNE COMUNITARĂ „DE LA INIMĂ LA INIMĂ”

Motto:

„Nu există prilej mai minunat pentru dăruire, decât sa poți da, zi de zi, tot ce ai mai bun și mai adevărat unei ființe cu sufletul deschis.”

Rabindranath Tagore

DESCRIEREA ORGANIZAȚIEI

Grădinița cu program prelungit Dumbrava Minunată Tulcea, își propune prin acest proiect să lărgască sfera de cunoaștere umană, copiii să trăiască în relație de prietenie cu cei singuri, să-și dezvolte stări afective pozitive, să cunoască aspecte ale vieții unor persoane cu deficiențe, bolnave sau abandonate, să stabilim o punte de legătură între cele două medii diferite

Ajutorarea și protejarea copiilor este o problemă care trebuie să intereseze pe toată lumea pentru a duce un zâmbet pe fețele acelor copii defavorizați pe, să le deschidem ușa continuu, nu numai cu ocazia unor sărbători, să le aducem un strop de bucurie prin cântecele, poeziile și dansurile și activitățile noastre. Vrem sa dăruim prin puritatea și inocența copilăriei, caracteristice copiilor preșcolari, lumină și speranță acestor persoane cu care soarta nu a fost foarte generoasă.

ANALIZA

Grădinița noastră dorește modelarea sufletelor, sentimentelor de dragoste, prietenie, afecțiune față de cei aflați în suferință. Orice copil trebuie considerat ca fiind o persoană care învață într-un anumit ritm, stil și deci poate avea nevoie de un sprijin diferit. Nu trebuie să uităm că toți copiii au drepturi egale. Activitățile noastre se vor încadra astfel încât se va putea depăși distanța care separă copiii noștri față de copiii defavorizați..

ARGUMENT

Activitatea de voluntariat reprezintă un element esențial al tuturor societăților, ea fiind reglementată și în România din anul 2001. Faptul ca voluntariatul este de interes public fiind inițiat în folosul altora, am considerat că este și de datoria noastră ca educatoare, să-i învățăm pe copii și părinți să identifice problemele comunității și să se implice în rezolvarea lor.

GRUP ȚINTĂ

Beneficiari direcți:

- copii preșcolari din Grădinița cu P.P. Dumbrava minunată Tulcea, Jud. Tulcea, care provin din familii cu posibilități materiale reduse, copii care provin din C.U.T.F.C.D. Tulcea, copii preșcolari din Școala Gimnazială Specială Nr. 14 Tulcea, copii preșcolari din Grădinița Școlii Speciale Nr. 2 Constantin Pufan Galați, copii preșcolari din Grădinița Școlii Gimnaziale Ciucurova, bătrâni din centrul pentru persoane vârstnice Sf. Nectarie Tulcea, familii cu situație financiară precară din parohia Bisericii Acoperământul Maicii Domnului Tulcea.

Beneficiari indirecți:

- preșcolarii voluntari din Grădinița cu P.P. Dumbrava Minunată Tulcea
- cadrele didactice voluntare din unitate
- familiile persoanelor nevoiaș
- comunitatea

DURATA

1 An școlar

SCOPUL

- Cultivarea spiritului și valorilor voluntariatului în conștiința copiilor, părinților;
- Dezvoltarea interesului cadrelor didactice de a se implica în activități de voluntariat în comunitatea în care locuiesc;
- Dobândirea unui comportament responsabil fata de persoanele aflate în dificultate.

COMPETENȚE GENERALE

-Încurajarea implicării preșcolarilor, ca voluntari, în activități desfășurate cu persoane aflate în dificultate, în scopul susținerii procesului de incluziune socială și de dezvoltare personală a acestora;

- Realizarea incluziunii și a implicării persoanelor aflate în dificultate, prin angajarea tuturor celor interesați într-un program de activități educative ce promovează intens incluziunea socială;
- Includerea persoanelor izolate din punct de vedere social în viața comunităților locale prin activități partenoriale;
- Implicarea voluntarilor și dezvoltarea spiritului de acțiune.

COMPETENȚE SPECIFICE

- Educarea sensibilității copiilor prin implicarea lor în acțiuni caritabile venite în sprijinul copiilor din medii defavorizate;
 - Combaterea discriminării pe motive de origine etnică, sex, religie;
 - Formarea competențelor de comunicare, implicare activă, munca în echipă;
 - Cultivarea imaginației, a creativității copiilor prin realizarea cadourilor și a lucrărilor artistice din cadrul proiectului;

ECHIPA DE PROIECT

Inițiator și coordonator proiect/coordonator SNAC unitate– prof. Vlaicu Daniela

Cadre didactice voluntare:cadrele didactice din unitate

ACTIVITĂȚI PROPUSE

- „Să facem cunoștință”-Voluntari/beneficiari
- „Săptămâna legumelor donate”
- „Vine Moș Crăciun?”
- „EU și părinții mei, NOI și bătrânii noștri!”
- Concursul național „Scrisoare prietenului meu”
- „Mărțișoare, mărțișoare...”
- „Primavara bine ai venit!”
- „Din sufletul nostru, pentru sufletul vostru”
- „Lecțiile ...altfel!”
- „Copil ca tine sunt și eu”

RESURSE

- umane:
- preșcolarii voluntari din Grădinița cu P.P. Dumbrava Minunată Tulcea,
 - cadre didactice voluntare, părinți

b) materiale – hartie xerox, creioane colorate, acuarele, hârtie glase, hârtie creponată, fructe, legume, haine, jucării, alimente, cărți, laptop, videoproiector

c) financiare - fonduri proprii, donații ale părinților, sponsorizări

MONITORIZARE

-Planul anual de acțiune

-Întâlniri lunare ale echipei de proiect

-Procese verbale în urma fiecărei activități realizate

-Fișe de monitorizare

-Publicarea unor articole în revista grădiniței, pe site-ul grădiniței și în presa locală.

EVALUARE

-Chestionare aplicate părinților preșcolarilor voluntari, cadrelor didactice voluntare, partenerilor implicați în proiect;

-Raport final

SUSTENABILITATE

Noi facem tot ce putem pentru a merge înainte și după cum se poate remarca dincolo de problemele ce le au și care sunt similare, multe dintre familiile ce le sprijinim au grave probleme sociale, astfel sprijinul pe care îl oferim este cu atât mai important fiind singurul pe care îl pot primi acești copii.

Ne propunem ca proiectul să fie reluat anual, pentru a ajuta cât mai multe persoane.

LE RÔLE DE LA CRÉATIVITÉ DANS L'ENSEIGNEMENT - APPRENTISSAGE

Dans le contexte de l'éducation d'aujourd'hui, le rôle et l'importance de l'enseignant acquiert une autre dimension en raison de l'enseignement interactif et créatif. Ainsi, l'atmosphère créée par l'enseignant dans la classe est un facteur ayant une influence majeure sur le comportement d'apprentissage de l'élève. La création d'un climat favorable, d'une collaboration efficace entre enseignants et élèves, une atmosphère chaleureuse, affective, positive, d'exigence, mais aussi de compréhension, de responsabilité est une condition essentielle qui doit être remplie dans le cours. Avoir de la créativité pédagogique signifie avoir une des compétences essentielles de la personnalité didactique. Le pédagogue a pour rôle de stimuler l'effort de l'enfant, sa tendance à être original, inventif, créatif. L'attitude de l'enseignant joue un rôle majeur dans la création d'une atmosphère propice à la stimulation et au développement des apprentissages interactifs-créatifs. L'enseignant créatif donne aux élèves la liberté d'exprimer leur opinion en favorisant une attitude ouverte, respecte les opinions des autres, renforce leur croyance le processus d'évaluation, leur communique les critères d'évaluation et leur donne suffisamment de temps pour s'exercer. Afin de stimuler la créativité de l'élève, l'enseignant lui-même doit être créatif, faire preuve d'un comportement et d'une attitude positifs à cet égard.

L'enseignant créatif utilise efficacement l'apprentissage collaboratif dans le processus d'enseignement-apprentissage-évaluation. Cultiver la pensée créative est une tâche importante pour les écoles aujourd'hui. La stimulation de la créativité des étudiants passe par une formation théorique et pratique soutenue ; en développant les compétences professionnelles et l'expérimentation indépendante; en développant l'esprit critique. La relation et l'attitude de l'enseignant dans sa relation avec les élèves sont très importantes. L'attitude autoritaire crée des blocages émotionnels. Il faut un climat détendu, démocratique, convivial qui contribue à une ouverture à l'imagination, à la créativité. Il est du devoir de l'enseignant d'identifier les élèves qui ont un potentiel créatif supérieur à la moyenne et de cultiver le développement de ces compétences.

La culture de l'imagination et de la créativité se fait également dans les activités parascolaires et parascolaires. Le profil des compétences de l'enseignant créatif est le suivant: pédagogue qui « construit des dispositifs d'apprentissage procéduraux » ; contenu scientifique

- médiateur, facilitateur d'apprentissage
- conseiller d'élève, travail d'élève coordinateur
- co-évaluateur avec l'étudiant du processus et du produit. Le profil des compétences de l'enseignant créatif acquiert de nouvelles valences, dépassant le profil traditionnel, non plus seulement fournisseur d'informations. L'enseignant devient co-participant à l'acte d'apprentissage, avec les élèves. Le processus éducatif (enseignement-apprentissage-évaluation) acquiert ainsi des valences formatives et formatives et favorise la progression individuelle et collective.

L'enseignant est celui qui peut encourager ou au contraire décourager les manifestations créatives des élèves. Voici quelques façons dont l'enseignant stimule la créativité des élèves : encourage la pensée divergente ; Exemples : "Pouvez-vous comprendre cette question différemment ?" Ou des récompenses pour essayer de trouver de nouvelles solutions, même si le résultat final n'est pas excellent.

L'enseignant doit animer les activités dans lesquelles les élèves posent des questions pour lesquelles ils ont également des réponses. Met l'accent sur le fait que toute personne est capable d'être créative dans une certaine mesure. Les exemples de grands artistes ou inventeurs sont évités. Les efforts créatifs des étudiants doivent être reconnus et appréciés, l'expérience du département prouve à quel point la créativité peut être facilitée. Voici quelques exemples :

- encourager les élèves à réfléchir, mais sans menacer d'être évalués. L'évaluation bloque parfois les élèves dans l'acte créatif. Les erreurs doivent être acceptées comme éléments du processus créatif,
- en encourageant la curiosité, l'exploration, l'expérimentation, le questionnement, le test et l'encouragement du talent créatif,
- en récompensant les idées nouvelles et originales,
- en n'imposant pas de solution dans la résolution de problèmes,
- en proposant des idées controversées qui les entraînent à réfléchir et à se poser des problèmes,
- encouragent les élèves à noter leurs propres idées dans des cahiers ou des journaux, ils ne sont plus seulement une source d'informations. Ces enseignants :
- posent des questions telles que : „Quelle est votre opinion ? ”, „Comment voyez-vous les choses ?” pose des questions divergentes telles que : „Que pensez-vous qu'il se passerait dans une situation... ? ”, „Comment argumentez-vous cela ? ”.

Le résultat de telles stratégies est que les élèves auront tendance à poser des problèmes, voudront découvrir de nouveaux problèmes et problématiseront certaines situations. L'apprentissage par la découverte guidée est un type d'apprentissage heuristique par lequel l'enseignant ne fait que stimuler la créativité des élèves. Les élèves doivent être amenés à penser de manière indépendante, à tolérer de nouvelles idées, à critiquer de manière constructive. Cette façon d'apprendre conduit à la formation du style créatif de résolution de problèmes, mais contribue également au développement de la personnalité des élèves. L'élève aborde les problèmes ouvertement, sans crainte. Il est ainsi stimulé à résoudre des tâches avec plaisir. L'évaluation doit mettre en évidence les aspects positifs et la progression de chaque élève. Parfois, l'évaluation peut être reportée pour libérer les étudiants de la peur de l'évaluation. L'objectif est d'être ouvert à la libre expression de chaque élève, de développer des compétences créatives, sans craindre de se tromper et éventuellement d'être puni, d'augmenter la confiance en soi et de développer le courage. En analysant tout cela, on peut considérer la créativité comme une capacité complexe, qui permet de créer des produits réels ou purement mentaux, constituant un progrès sur le plan social.

La principale composante de la créativité est l'imagination, mais la création de valeur réelle implique également une motivation, le désir de réaliser quelque chose de nouveau, quelque chose de spécial. Et comme la nouveauté, aujourd'hui, ne s'obtient pas facilement, une autre composante est la volonté, la persévérance à faire de nombreuses tentatives et vérifications.

Références bibliographiques

1. Ausubel David, Floyd R., (1981), *Apprendre à l'école*, Maison d'édition didactique et pédagogique, Bucarest.
2. Cerghit, I. (2006), *Méthodes éducatives*, Maison d'édition Polirom, Iași
3. Mușata-Dacia Bocoș, *Instruction interactive*, Maison d'édition POLIROM, 2013, Bucarest
4. Neacșu, Ioan, (1999), *Formation et apprentissage*, Maison d'édition didactique et pédagogique RA, Bucarest
5. Oprea L., Crenguța, *La méthode active-participative de stimulation et de développement de la créativité dans l'éducation des adultes*, dans la revue « Paideia », no. 1-2 / 2000.